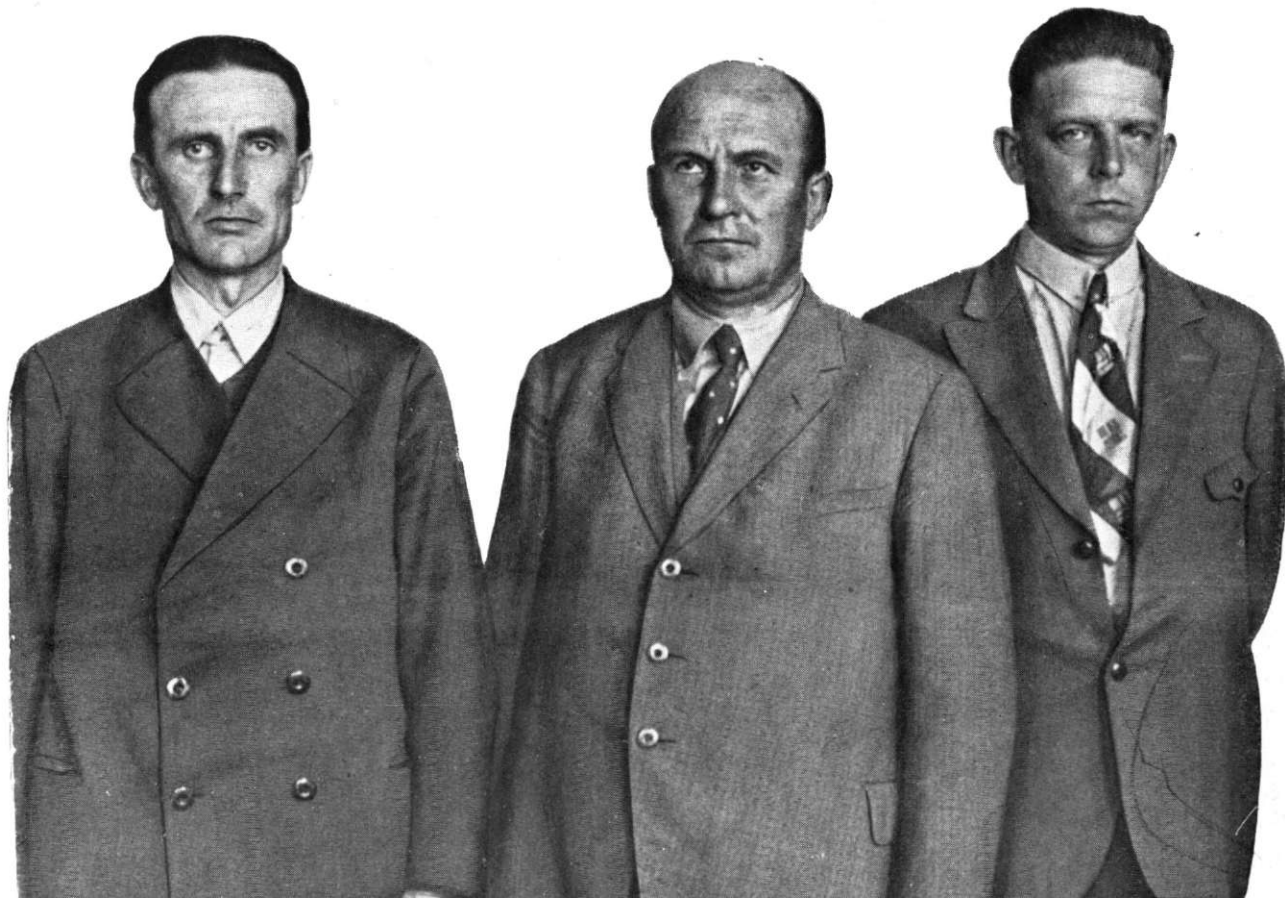

LAPUAN LAKI

MIETO
USTANNUS O.Y.
UOPALAHTI

LAPUAN LIIKKEEN JOHTO.

V. Herttua.

Vihtori Kosola.

I. Koivisto.

LAPUAN LAKI

ARVO KOKKO

L A P U A N L A K I

TALONPOIKAISLIIKE SUOMESSA

V. 1930

I

„Jos emme missään tapauksessa saisi tehdä muuta kuin mikä on lain kirjaimen mukaista, voitaisiin koko kansalta kaula katkaista sillä aikaa kun lähettämme noutamaan lain säätäjää.”

OLIVER CROMWELL

Kustantaja:

TIETO KUSTANNUS OY.

Huopalahti

Kaikki oikeudet pidätetään.

*Copyright 1930
by
A. Kokko
All rights reserved.*

*Kuvat valokuvannut
Poutiainen ja Studio-Alppila.*

SUOMALAINEN PAINO OY.
H:ki, Huopalahti 1930.

Jokaisen valtion vaiheissa voi-
pi sattua tapauksia, jolloin sen elin-
intressit jossain määrin vaativat kir-
joitetun lain muotovaatimusten syr-
jäyttämistä," lausuu valtio-oikeuden
prof. R. Erich teoksessaan „Valtio-
sääntöjen säätäminen ja muuttami-
nen." Tällaisen kansan elinintres-
sejä koskevan kysymyksen eteen
on Suomen kansa nyt joutunut, kun
koko itsenäisyytemme ajan Neuvos-
to-Venäjältä johdettu valtion ja yh-
teiskunnanvastainen sekä maanpetok-
sellinen kommunistinen liike on le-
vinnyt kaikkialle maassamme, eikä
valtiovallan käytettävänä ole ollut tar-
peeksi tehokkaita keinoja sen rikok-
sellista toimintaa estämään.

Kommunisminvastainen Lapuan lii-
ke on alkuvoimainen, yhteiskunnassa
itsestään syntynyt kansanliike. Ennen
kuin kuitenkaan sellaiset kansanliik-
keet puhkeavat esiin, täytyy niiden
epäkohtien, joita ne syntyvät poista-
maan, olla huomattavan räikeitä, kan-
san oikeudentuntoa syvästi loukkaa-
via ja laadultaan sellaisia, että ne
uhkaavat kansan vapautta ja sen tär-
keimpiä elinehtoja. Monasti saattaisi
kansanliike, jonka ilmenemistapa on
lain muotoa enemmän tai vähemmän
syrjäyttävä, käydä tarpeettomaksi, jos

epäkohdat lainsäädännössä tai maan
hallinnossa olisi aikanaan voitu valti-
on toimesta poistaa. Lain kirjainta
syrjäyttävä, kansan oikeudentunnon
vaatimuksia toteuttava liike voi johtua
myöskin puutteellisuuksista itse val-
tiosäädännössä, etenkin silloin, kun se
antaa eduskunnalle sellaisen vallan, jo-
ka oleellisesti kuuluu vastuunalaiselle
hallitukselle.

Meillä pesiytyneen kommunismin
vaarallisuus yhteiskunnalle ei ilmene
yksinomaan sen valtiopetoksellisessa ja
yhteiskuntajärjestystä tuhoamaan pyr-
kivässä luonteessa, joka on aatteel-
lista laatua, vaan vahingoittaa se sel-
västi myös sekä yhteiskunnan että
valtion aineellisia etuja. Kommunis-
tien harjoittama työmaaterro-
ri, joka on saanut sosialidemokraattienkin
myötämielisen hyväksymisen, on ol-
lut kansalaisten perustuslain heille ta-
kaamien oikeuksien jatkuvaa louk-
kaamista. Tämä törkeä, kommunis-
min myrkyttämän työväestön keskuu-
dessa tavaksi muuttunut, työmaaterro-
ri ja kaikenlainen sabotaashi alentaa
luonnollisesti työn tuottoisuutta. N.s.
korpilakot, joita kommunistit järjesti-
vät lukuisasti esim. v. 1928, saavat
aikaan vahinkoa koko kansantalou-
delle. Vielä on mainittava kommunis-

min uskonnon vastainen, Jumalaa ja kaikkia hyviä tapoja, isiltä perittyjä oikeuskäsitteitä ja siveellisyyttä pilkkaava, tuhoava toiminta. Suomalainen talonpoika on aina ollut uskonnollinen, vakavamielinen, lakeja ja hyviä tapoja arvossa pitävä. Kommunismien saarnaama, kaikki alentava kevytmielisyys, joka on sekä välillisesti että välittömästi suuresti lisännyt rikollisuutta ja huliganismia, on sille vierasta ja vastenmielistä. Tässäkin suhteessa on kommunismi siis osoittautunut hyvin vaaralliseksi, samanlaiseksi kuin yhteiskunnan ja valtion taloudellisten etujen näkökulmasta katsottaessa.

Joskin Neuvosto-Venäjältä johdetun kommunistisen kiihoitustyön turmiollisuus ja rikoksellinen luonne on kiistämätön tosiasia, ja sellaisena kansan elinvoimaisuutta ja tulevaisuutta mitä suurimmassa määrässä uhkaava vaara, eivät vastaavat olosuhteet jonkun muun kansan keskuudessa olisi ehkä synnyttäneet yhtä voimakasta vasta-vaikutusta kuin mitä Lapuan liike on. Samanlaiset syyt eivät historiassa saa aikaan aina samanlaista seurausta. Ovathan suuretkin kansat alistuneet sortoon, vaikka olisivat sen voineet päättävällä esiintymisellä torjua.

Tässä suhteessa voidaan sanoa, että kansakunnan elinvoima ei ole suinkaan mitattavissa sen mukaan miten vapaamielisiä tai ei-vapaamielisiä lakeja sen lainsäädäntöelimet ovat saaneet aikaan, vaan siitä, onko kansa kyennyt kehittämään kylliksi voimakkaan vapauden- ja oikeudentunnon, sillä kaiken oikeuden alkuperäinen lähde on yhteiskunnassa itsessään. Kansan luonne, tavat ja oikeuskäsitys ovat tässä määrääviä tekijöitä.

Ruotsissa ja Suomessa on talonpoika aina ollut vapaa eikä se ole isiltä perityn vapautensa loukkausta tai uhkaa missään muodossa sietänyt. Muista-kaamme vain miten Taalainmaan talonpojat nousivat Engelbrekt Engelbrektinpojan johdolla v. 1434 tanskalaisen sortoa vastaan sekä miten Kustaa Vaasa sai Taalainmaan sekä muun Ruotsi-Suomen talonpoikaisväestön tuen vapauttaessaan valtakunnan Tanskan alamaisuudesta ja sen kuninkaan Kristian II:sen hirmuvallasta. Talonpoika sai ottaa Ruotsissa ja Suomessa osaa kuninkaan vaaliin, lainsäädäntöön, vieläpä tuomiovallan käyttöönkin. Talonpoikien kuninkaisissa käynnit antoivat heille myös oikeuden tuoda esiin maakunnan tarpeita ja huolia. Että maata puhdistava vyöry kommunismin lakaisemiseksi alkoi Suomessakin juuri talonpoikien keskuudessa, on sen vuoksi hyvin ymmärrettävää. Kun maan vapautta uhataan, uskontoa pilkataan ja kansan elinehtoja loukataan, silloin on talonpoika valmis käymään tekoihin, jotka asettavat valtion ja yhteiskunnan vastaiselle toiminnalle kestävä sulun.

Tässä valossa on katsottava Lapualla alkanutta talonpoikaisliikettä. Se on mitä suurimmassa määrässä valtion yhtenäisyyttä ja eheyttä tukeva liike, vaikkakin se syistä, joihin jo edellä on viitattu, ei isänmaallisiin päämääriin pyrkiessään ole voinut aina tarkasti noudattaa lain kirjaimellista muotoa.

Mutta sen päämäärä on tinkimätön: Rikollinen, vapauttamme uhkaava kommunismi on kaikissa ilmenemismuodoissaan Suomesta hävitettävä!

HISTORIALLISTA TAUSTAA.

Maantieteellisen asemansa, ympäröivien olosuhteiden vuoksi, ei kansamme ole saanut mitään ilmaiseksi tai edes helpolla työllä. Koko historiamme on kertomusta sitkeästä, hellittämättömästä kamppailusta karua maata, luonnon esteitä, vilua, nälkää ja köyhyyttä vastaan. Kaikki saavutukset ovat kalliisti ostettuja ja siksi arvokkaampia kuin mitä ne muuten olisivat. Sen vuoksi niistä ei olla myöskään valmiit luopumaan, ei edes niitä toisten kanssa jakamaan. Pieninkin yritys tähän suuntaan synnyttää yleisen vastustuksen, puolustustahdon henkeen ja vereen saakka.

Näin on laita, olipa kysymys mistä hyvänsä omaan työhömmе, esi-isiemme perintöön tai saavutettuihin laillisiin oikeuksiimme kuuluvasta. Kun esim. 1600-luvun lopulla puolalaissyntyinen kuningas Sigismund koetti puoleksi väkivaltaisoin keinoin kääntää kansan takaisin sen jo hylkäämään katoliseen uskoon ja hänen käskynhaltijansa Suomessa, Klaus Fleming, harjoitti talonpoikia kohtaan häikäilemätöntä, laitonta mielivaltaa, ei kansa siihen alistunut, vaan nousi aseelliseen vastarintaan, joka taistelu siinä käytettyjen aseiden takia on saanut nuijasodan nimen. Vaikka tämä tais-

telu päättyikin tappioon, saattoi se vallanpitäjät huomaamaan kuinka vaarallista on yliolkaisesti suhtautua kansan oikeuksiin ja toivomuksiin; seuraavat vallanpitäjät varoivatkin uudemasta Flemingin erehdyksiä.

Tällä taistelulla oli enemmänkin kantavuutta. Se synnytti lujan puolustus- ja taistelutahdon uskon ja oikeuksien puolesta. Kun Kustaa II Aadolf kutsui valtakuntansa miehiä taisteluun Skandinavian ja Suomenkin vapautta uhkaavaa katolista vyöryä vastaan 30-vuotisessa sodassa, seurasivat nämä empimättä kuningastaan. Historioitsija ei liene niinkään väärässä sanoessaan: „Se verinen aalto, joka vyörytti paavilaisuuden takaperin Reinin ja Tonavan rannoille, oli väreinä alkanut Pohjanmaan nevoilla ja Rautalammin jylhillä vesillä”.

Maantieteellisen asemansa vuoksi on maamme joutunut olemaan vuosisatojen aikana lännen rajavartija itää vastaan. Tämän vuoksi se on tullut tuntemaan monin verroin paremmin kuin suojatummassa asemassa olevat maat, mikä vaara sitä on jatkuvasti idästä uhkaamassa. Ison vihan onneton aika 1700-luvun alussa, jonka muisto on säilynyt pöyristyttävinä kertomuksina kansan suussa nykypäi-

viin saakka, on tässä suhteessa vieläkin varottavana esimerkkinä. Olihan maamme silloin venäläisten melkein autioksi hävittämää erämaata, jonka asukkaista suuri osa oli surmattu tai viety sotavangeiksi ja orjiksi Venäjälle, jällelle jääneiden piileksiessä kuin turvattomat metsän eläimet synkkiin saloihin kyhäämissään piilopirteissä. Tämän ajan kamalat kokemukset ovat juurruttaneet kansaamme tietoisuuden, että itäinen naapuri on perivihollisemme, jonka suhteen täytyy olla alinomaan varuillaan, jos mieli säilyttää kansallisen olemassaolon.

Kansamme elpyi ison vihan hävitysten jälkeen suhteellisen nopeasti. Se oli siksi elinvoimainen, etteivät monien sotien kovat ajat kyenneet sen elintarmoa lannistamaan. Venäjän yhteyteen jouduttuaan oli siltä monessa suhteessa katkaistu itsenäisen kulttuurin kehittämismahdollisuudet. Mutta sen henkinen elämä kehittyi ja verso voimakkaasti niissä rajoissa, missä se oli mahdollista. Muistakaamme vain millainen henkiseen elämään syvästi vaikuttava kansanliike oli Pohjanmaalta ja Pohjois-Savosta alkanut, yli maan levinnyt herännäisyys, joka antoi kansalle voimaa ei ainoastaan luomaan kansallisen henkisen ja aineellisen kulttuurin, vaan myös puolustamaan sitä tarpeen vaatiessa. Kansamme kehittyi isiensä uskoa kunnioittavaksi ja hallitsijavaloin vahvistettujen perustuslakiensa suomaa asemaansa tiukasti puolustavaksi kansaksi. Nämä ominaisuudet olivatkin sittemmin tarpeen, sillä kansaamme idästä uhkaava vaara ei ollut suinkaan vähentynyt, vaikka se olikin muuttanut muotoaan, eikä sen olemassaoloa joka aika huomattu.

Se, että maamme sai elää viime vuosisadalla eräitä sellaisia vuosikymmeniä, jolloin sillä ei ollut keisarikunnan taholta erikoista uhkaa, lie nee selitettävä mieluumminkin historian onnelliseksi, poikkeukselliseksi sattumaksi. Venäjällä oli muutamia sellaisia hallitsijoita, jotka halusivat toteuttaa tässä puoleksi aasialaisessa valtakunnassa (nyt bolshevikihiruvallan aikana on Venäjä muuttunut, kokonaan aasialaiseksi) jossain määrin länsimaisia hallitusperiaatteita. Mutta tästäkään ei kansallemme ollut pitkäaikaista iloa. Kiihkokansallinen ja panslavistinen ajatus Venäjällä sai yliotteen hallituksessa; sen edessä olivat tsaaritkin voimattomia. Vastoin hallitsijavakuutustaan täytyi heidän vahvistaa keisarikunnassa suurempaa tai pienempää autonomiaa tai erikoisoikeuksia nauttivien pienten kansojen sortoa ja oikeuksien loukkaamista edistäviä lakeja ja asetuksia. Ensimmäinen tällainen Suomeen kohdistuva oli n.s. helmikuun manifesti v. 1899. Tätä seurasi sitten lyhemmin tai pidemmin väliajoin sarja samanlaisia toimenpiteitä, pysähtyen hetkeksi v. 1905 suurlakon vaikutuksesta, mutta jatkuen sitten taas entistään uhkaavampina.

Kansamme isänmaallisen väestön suhtautuminen näihin toimenpiteisiin oli itsestään selvä. Kun vapaus ja kansallinen olemassaolo oli aikaisemmin saatu suojelluksi ja säilytetyksi, ei niitä nytkään voitu viholliselle luovuttaa. Aluksi koetettiin hoitaa puolustautumistaistelua laillisin keinoin, passiivisen vastarinnan tietä. Mutta kun yli puolimiljoonaa allekirjoitusta käsittävä suuri kansalaisadressi, kuuluisa laillisuustaistelu ja ulkomaisten oikeus-

oppineiden y.m. vaikutus- ja arvovaltaisten henkilöiden vetoomukset tsariin eivät auttaneet, heräsi väkisinkin rohkeimmissa, kaukonäköisemmissä ja kansojen historiaa tarkemmin tutki-neissa henkilöissä aktiivisen vastarin-nan ajatus. Alettiin käsittää, ettei Suomenkaan kansalla ole muuta tie-tä vapauteen ja itsenäisyyteen kuin avoin aseellisen taistelun tie. Tämän suunnan ensimmäinen ilmaus oli Voi-maliitto. Maailmansodan kestäessä se johti jääkäriliikkeeseen, jolla oli rat-kaiseva osuus vapaustaistelumme on-nelliseen päätökseen.

Itsenäisyytemme oli siis verellä os-

tettava. Jokainen neliökilometri tätä maata on isänmaan ja kotien puolesta kaatuneiden uhriverellä pyhitetty. Uskontomme, lakimme, henkiset ja kulturelliset arvomme ovat sitkeällä työllä ja taistelulla säilytetty. Niitä ei voida enää saattaa uhan alaisiksi. Jokainen vaaranuhka synnyttää levot-tomuutta, nostattaen puolustusliik-keen joko vallanpitäjien johdolla, tai, jos nämä eivät huomaa ajoissa vaaraa tai annettua hälytysmerkkiä, ryhtyen niiden johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin, itsestään heräävänä kansanliikkeenä. Niinkuin taas näinä päivinä on tapahtunut.

KOMMUNISMIN LEVENEMINEN MAASSAMME.

Nykyaikaisen, s. o. jos tahdomme sanoa oppi-isänsä Karl Marxin mukaan, marxilaisen kommunismin syntymäaikana Venäjällä voitaneen pitää maailmansodan edellisiä vuosia. Silloin Venäjällä Lenin, Trotski y.m. bolshevikijohtajat alkoivat levittää oppejaan armeijaan ja sodan aikoina rintamantakaisiin työläisjoukkoihin. Samoihin aikoihin nämä opit levisivät edelleen Suomenkin työväestön keskuuteen täällä majailevan venäläisen sotaväen ja bolshevikijohtajien kanssa läheisessä kosketuksessa olevien sos. demokraattisen puolueen vasemmiston johtajien välityksellä ja kautta.

Marxilaisuuteen itsensä sokeaksi tuijottaneet työläisjoukot imivät kommunistiset opit itseensä niitä sen enempää arvostelematta ja niiden käyttöarvoa laskematta. Venäläiseen malliin otettiin täälläkin järjestää tori- ja mielenosoituskokouksia, ryöstöjä ja lakkoja. Samalla alettiin perustaa punakaarteja muka järjestystä ylläpitämään, mutta todellisuudessa työläisvallankaappausta varten. Yhteyksiä venäläisiin vallanpitäjiin lujitettiin. Sos. dem. puoluettoimikunta syrjäytettiin työväen johdosta työ- ja sotamiesneuvostojen ja myöhemmin punakaar-

tien keskuskomitean hyväksi. Kun sitten bolshevikien vallankaappaus marraskuussa 1917 onnistui, ryhtyivät punakaartit Venäjältä saamansa kehoituksen mukaisesti toimenpiteisiin kaiken vallan täälläkin käsiinsä ottamiseksi. Vain maasta kuin taikasauvalla loihditun valkoisen talonpoika armeijan voitokas vapaustaistelu esti näiden suunnitelmien lopullista onnistumista ja pelasti maamme joutumasta uudelleen Venäjän valtakunnan osaksi.

Suomen punakapina oli alusta loppuun saakka Venäjältä järjestetty ja johdettu. Bolshevikihallitus oli perinyt muuttumattomana myöskin tsaarinaikaisen imperialismin ja panslavismin, eikä jaksanut sulattaa Suomen enempää kuin muittenkaan n.s. reunavaltioitten itsenäistymistä, vaan ryhtyi näissä maissa kommunistisen kiihoitustyön kautta valmistelemaan kommunistisia vallankaappauksia ja niiden sitten liittämistä jälleen Venäjän Federatiivisen Neuvostotasavallan osavaltioiksi. Näitä tarkoituksia ei yritettykään edes naamioida. Trotski lausui, ettei ole lainkaan todistettu onko suomalaisilla todellista halua itsenäisyyteen. Lenin oli vielä suorapuheisempi sanoessaan: „Me haluamme

Suomen takaisin valloittamista". Eikä tätä valloituspyrkimystä ole vielä kukaan haudattu. Punakapinan epäonnistuminen siirsi vain sen seuraavan toteuttamisyrityshetken tulevaan aikaan.

Paitsi natsionalismia ja punaista imperialismia, pakottaa Neuvosto-Venäjän vallanpitäjiä alueensa laajentamiskyrimyksiin monet muutkin tekijät. Maailmansodan, vallankumousten ja mielettömien kommunisoimiskokeilujen pyörteissä on entiset rikkauudet kulutetut, talouselämä saatettu rappiolle ja luonnonrikkauksien käytäntöön ottamiseen tarvittava sivistyneistö tuhottu. Ryöstöviljelyskään ei pitemmän päälle jaksaa täyttää pääomanvajausta. Ainoana pelastuksena olisi vauraiden, tuotantokykyisten maiden ryöstettäväksi saaminen. Maailman kommunisoimista tarvitaan senkin tähden, ettei Neuvosto-Venäjä ympäröivät, hyvinvoiva porvarillisessa hallinnossa olevat maat houkuttelisi ryysyköyhälistöksi joutuneita neuvostoalamaisia pyrkimään takaisin porvarilliseen valtioon heittämällä kommunistiset valtiat ja heidän rasittavan ikeensä harhoiltaan. Eräänä tekijänä voi olla myöskin juutalaissmissarioiden kristinuskon viha, kristikunnan tuhoamispyrkimys juutalaisen maailmanvallan ja herruuden hyväksi.

Kapinan jälkeen Venäjälle paenneet kapinoitsijat joutuivat entistä enemmän isännistään riippuviksi. Johtajista muodostettiin uuden suomalaisen kommunistipuolueen Moskovassa asuva keskusjohto, jonka tehtäväksi jäi kominternin ja tshekan alaisena järjestää kominternin noudattaman kaavan mukainen aluksi maanalainen kommunistipuolue Suomeen sekä

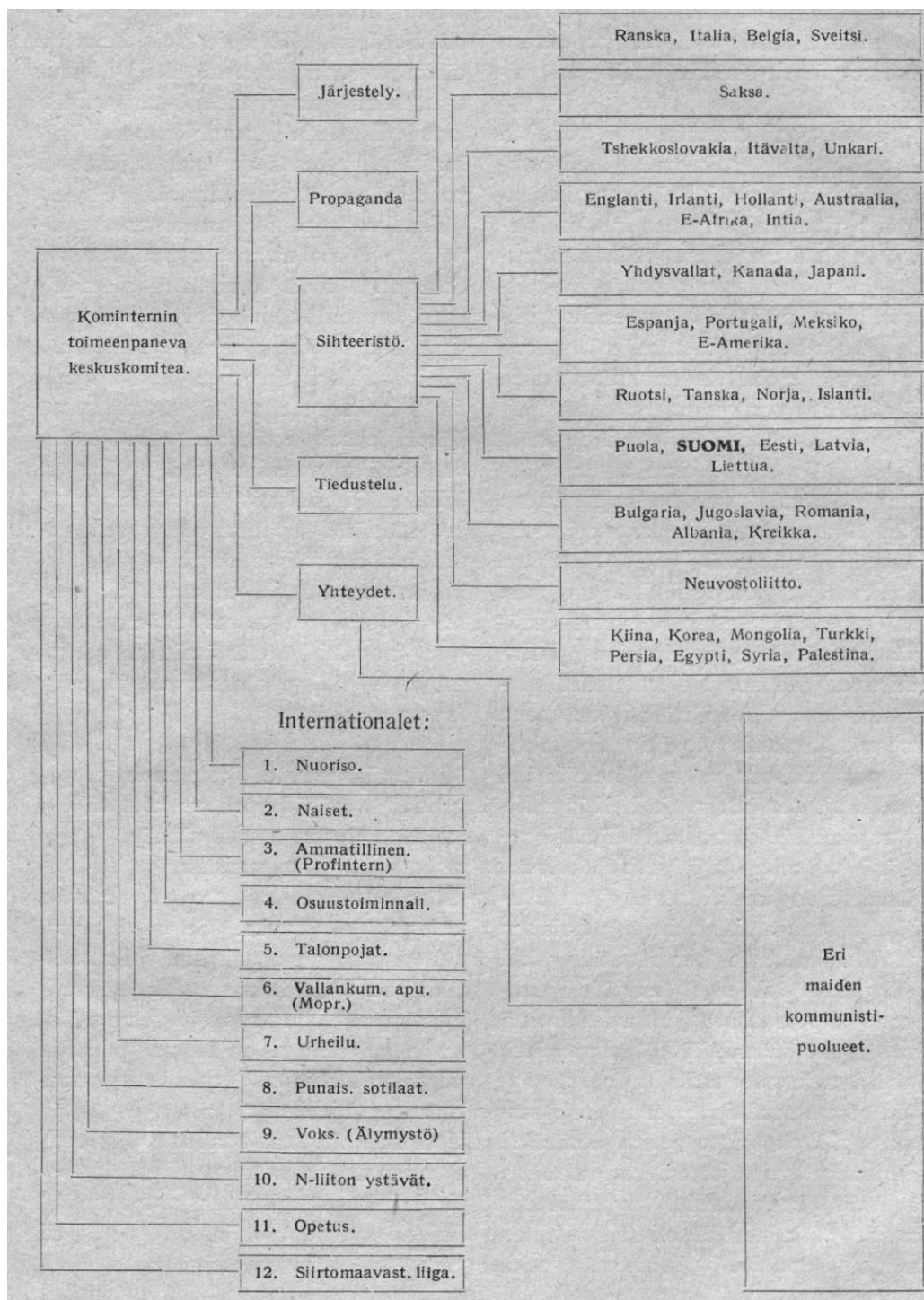
myöhemmin keksiä ja järjestää sille myös julkiset toimintamuodot ja osanottomahdollisuus maan lainsäädäntötyöhön. Rivimiehistö asetettiin tähän työhön käytettäväksi organisaattoreina, etappimiehiä tai, mikäli mahdollisuuksia ilmeni, Suomeen salateitä siirtyneinä ja sinne jääneinä paikallisina johtohenkilöinä.

Luullen vapaussodan antaneen lopullisen kuoliniskun kommunismille Suomessa, eivät hallitukset kiinnittäneet tarpeellista huomiota kommunistipuolueen uusiin järjestö- ja työmuotoihin, eivätkä ryhtyneet heti tarpeellisella ankaruudella sitä vastustamaan. Tästä johtui, että kommunistipuolueen sekä maanalainen että myöhempi julkinen organisatio saattoi nopeasti ja estämättä tapahtua. Kun sen uudet muodot olivat suurelle yleisöllekin tuntemattomia, ei kansankaan taholta voitu reageerata sitä vastaan, jopa monasti ymmärtämättömyydessä asetuttiin sitä puolustamaan ja ehkä avustamaankin.

Käsittääksemme kommunistipropagandan monisäikeisen verkon, täytyy meidän luoda ensin silmäys Kolmannen (kommunistisen) Internatsionalen eli Kominternin järjestelyyn. (Taul.1.) Se on jakautunut alainternatsionaaleihin, joilla kullakin on oma tarkoin määritelty erikoisalansa. Nuoriso-internationale värvää ja valmistaa punaisia rintamataistelijoita, tulevien punakaartien miehistöä, n.s. punaisten pioneerien kautta. Naisten internatsionale valmistaa naisia sopivaksi kommunistiseen propaganda-, järjestö- y. m. työhön. V. O. K. S. eli yhdistys sivistyssuhteita varten ul-

Taulukko I.

Kommunistisen III internationalen eli Kominternin järjestely.

komaiden kanssa. Sen tehtävänä on älymystön bolshevisoiminen, tieteen, taiteen ja kirjallisuuden edustajain ja heidän tuotteittensa saattaminen suopeaksi kommunismille tai sen palvelukseen. Neuvostoliiton ystävien liitto on kansainvälinen apujärjestö suurten kansanjoukkojen kokoamiseksi Neuvosto-Venäjää ja sen levittämiä oppeja tukemaan. Vallankumouksen apu. (Kansainvälinen punainen apu ja Kansainvälinen apu työläisille) vetää hyväntekeväisyyden varjolla sivistyneistöä ja työläisiä kommunistipuolueiden jäseniksi. Opetusalan työläisten internationale, „F. T. E.“ koettaa yhdistää opetus-alalla työskentelevät luokkataistelun pohjalle. Ammatillisen internationalen tarkoitus on saada työläisten ammattiyhdistykset ja niiden varat kommunistipropagandan käytettäväksi. Samoin osuustoiminnallinen internationale osuuskunnat valmiine liikkeineen ja varoineen Talonpoikain internationalen tarkoitus on yhdistää talonpojat työmiesten kanssa yhteiseen luokkataistelurintamaan. Punnaisten rintamasotilaitten internationalen nimi sanoo jo tarkoitusperänkin. Urheiluinternationale taas koettaa vetää urheilu- ja voimistelutyön luokkataistelujoukkojen ensimmäiseksi harjoitus- ja kasvatuskentäksi. Siirtomaavastainen liiga koettaa kiinnittää valtojen huomiota siirtomaihinsa järjestämällä niissä levottomuuksia, kapinayrityksiä ja irredentapyrinnöitä, taatakseen sillä aikaa työrauhan valloissa itsessään tehtävälle kommunismin levittämistyölle.

Kun kukin internationale jakautuu

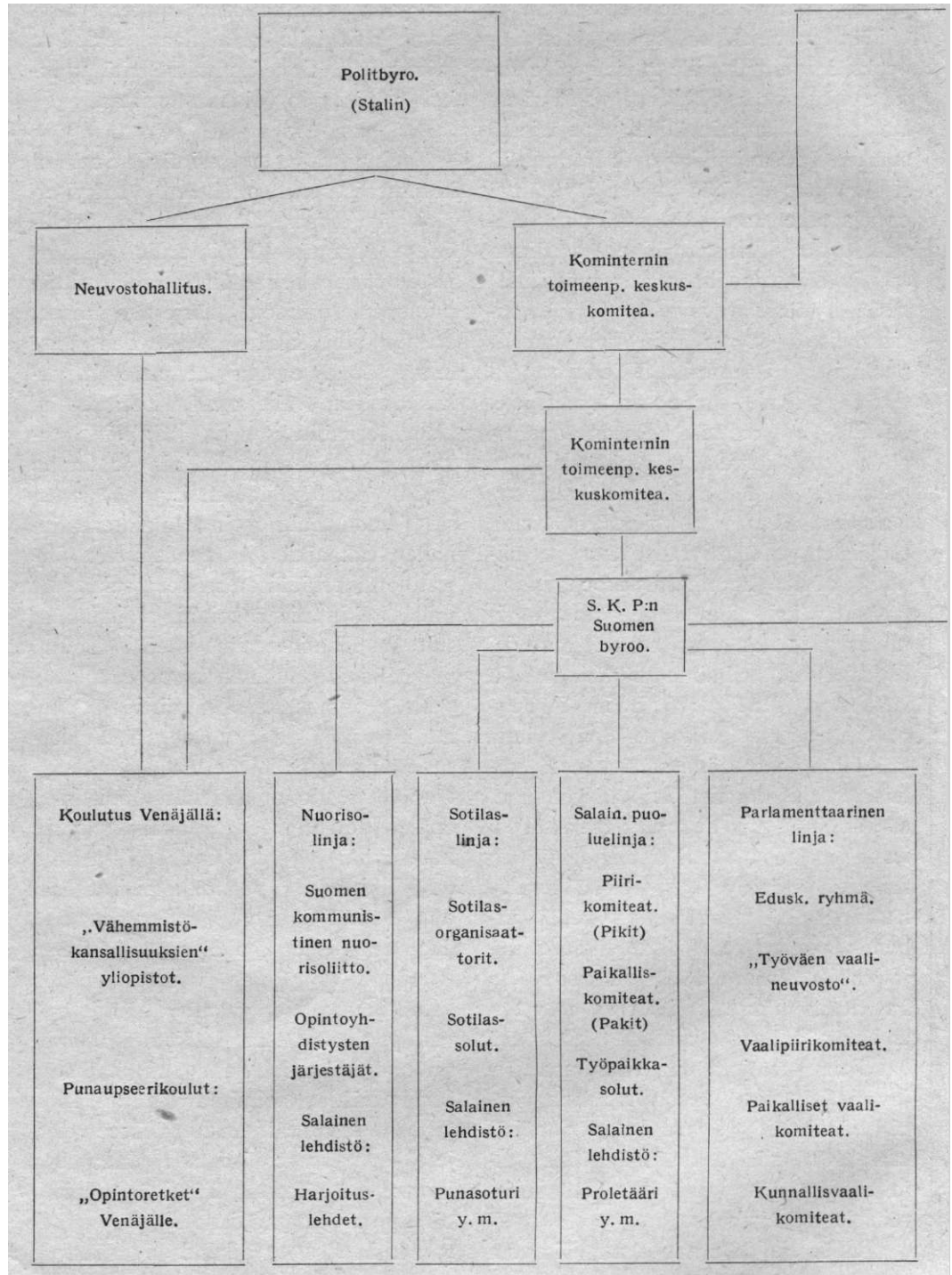
vielä mitä moninaisimpiin järjestöihin, muistuttaa Komintern jättiläismustekalaa, jonka lukemattomat lonkerot ulottuvat kaikkialle maailmaan, levittäen myrkkyään sinnekin missä sitä kaikkein vähimmän voidaan aavistaa.

Taulut II. ja III. esittävät Suomen kommunistisen puolueen nykyisen järjestäytymisen. Se on melko uskollinen jäljennös Kominternin yleisjärjestelmästä. Ensimmäinen taulu esittää puolueen yleisen järjestäytymisen, eri linjojen kiinteän yhteyden toistensa ja puolueen toimeenpanevan keskuskomitean välityksellä Kominternin, Neuvostohallituksen ja kaikkein korkeimmalla olevan, Stalinin johtaman Politbyroon (poliittisen byroon) kanssa. Toinen taulu osoittaa alainernationalien valtaamien tai perustamien järjestöjen keskinäiset suhteet sekä alat joilla kukin niistä toimii, samoin kuin suhteet Kominterniin ja S. K. P:n maanalaiseen Suomen byrooseen.

Että Suomen kommunistinen puolue on vähän yli kymmenessä vuodessa ehtinyt niin täydellisesti järjestäytymään ja ulottamaan kommunististen oppien levittämisen kaukaisimpiinkin korpikyliin, on ollut mahdollista vain tuhatlukuisista punapakolaisista saadun levittäjäjoukon ja Suomen sos. demokraattiseen puolueeseen ilman karsintaa otettujen vapautuneitten valtiorikosvankien avulla. Nämä saivat puolueen taas kallistumaan vasemmalle, asettamaan sen lehdistön kommunistien toimintavapautta puoltamaan sekä sallimaan puolueen järjestöjen kommunistista soluttamista kunnes ne alkoivat kypsinä hedelmänä tippua kommunistien haltuun. Aivan kuin v. 1917 aikana. Työväentalo

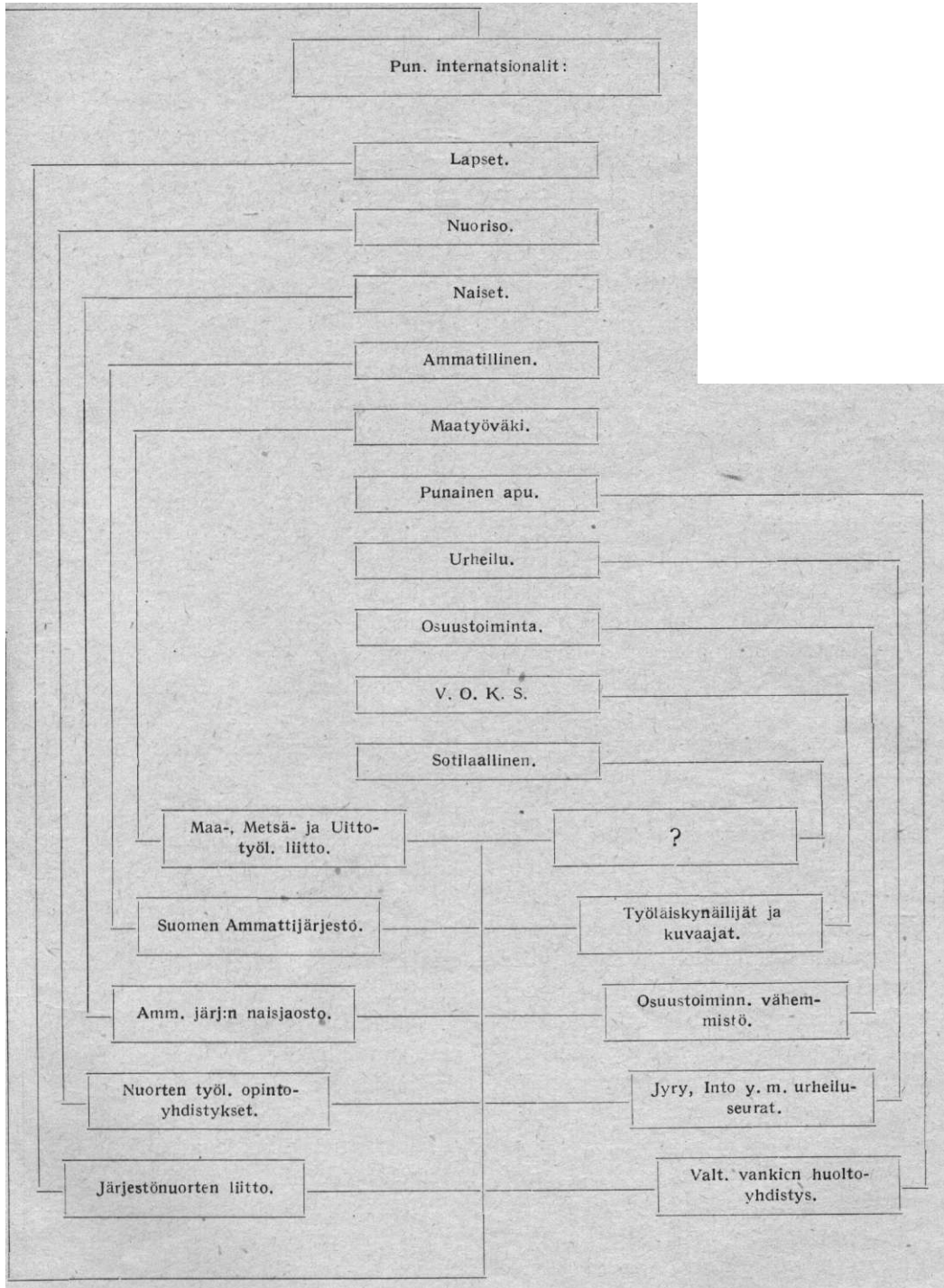
Taulukko II.

Kommunistiset järjestöt Suomessa.

Taulukko III.

Kommunistiset järjestöt Suomessa.

toisensa jälkeen siirtyi kommunistien käsiin, samoin nuoriso-, raitius-, urheilu- ja ammattiosastot sekä lopulta ammattijärjestö kokonaisuudessaan. Näin saivat kommunistiorganisaattorit hyvän tilaisuuden maanalaisten ja —päällisten solujensa ja järjestöjensä täydentämiseen ja laajentamiseen sos. demokraattien välisellä avustuksella ja heidän hankkimillaan rahoilla. Organisation loppuun suoritettua perustettiin sitten parlamentin valloittamista varten julkinen kommunistipuoluekin „Sosialistisen Työväenpuolueen" nimellä sekä sanomalehtiä sen äänitorviksi ja oppien levittäjiksi.

Kommunismiin saatua uudelleen niin suuren jalansijan työväestössä heräsi sos. demokraattinen puoluekin yrittäen palauttaa puoliksi menetetyn johtoasemansa ja määräysvaltansa massoihin, mutta se oh jo myöhäistä Jyrkän taistelukannan asemasta sen täytyi tyytyä liehakoimaan kommunistien edessä sulattaa kiltisti kommunistien miehittämien järjestöjensä eroaminen ja muodostaminen kilpailviksi järjestöiksi, edes hieman hidastaakseen jäsenmääränsä supistuneista kommunistien hyväksi. Se oli jo voimaton asettamaan sulkua kommunismille. Vaikka Etsivä Keskuspoliisi uutterasti harvensi kommunistien maanalaisten johtajien ja etappimiesten rivejä, täyttyivät siten syntyneet aukot nopeasti, joten sekään ei kyennyt kommunismin kylvöä pysähdyttämään. Kun sen kokoaman ainehiston perusteella voitiin v.1923 todistaa Sosialistisen Työväen Puolue naamioiduksi kommunistipuolueeksi, vangita sen eduskuntaryhmä ja julistaa puolue hajotetuksi Korkeimman Oikeuden päätöksen nojalla, lamaui-

tui puolueen julkinen toiminta vähäksi aikaa. Mutta ei kauaksi. Lakautetun tilalle perustettiin „Työväen ja pienviljelijäin puolue" joka lisäsi puolueen eduskuntaryhmää entisestään ja on saanut rauhassa toimia kunnes tämän keväinen kansanliike pyyhkäisi senkin pois muiden kommunististen järjestöjen mukana.

Suomen kommunistipuolue on Kominternin kuuliainen käskyläinen ja hengeltäänkin täysin isäntänsä kaltainen. Sen moraali on täydellistä moraalittomuutta ja uskonottomuutta, ihmisen eläimen tasolle jälleen alentavaa. Se kieltää ja pyrkii hävittämään kaiken, mikä on koko ihmiskunnalle pyhää ja kalleinta: uskonnon, kodin, perheen, valtion ja yhteiskunnan. Se asettaa kommunistipuolueen edun yksinomaiseksi johtotähdekseen ja tekojensa määrääväksi motiiviksi. Se ei halua mitään uudistaa, vaan hävittää. Se kieltää raamatun Jumalan. Se sallii murhan ja varkauden luokkahyveinä. Se hävittää lasten rakkauden vanhempiinsa ja hajoittaa perheen korvaten sen puolueella. Se julistaa vapaarakkautta avioliiton tilalle. Kaikki mitä on kautta aikojen opittu pitämään ja kunnioittamaan siveellisenä, jalona ja esimerkillisenä, tavoittelun arvoisena, on sille jonnin joutavaa hävitettävää roskaa. Saman mukainen on puolueen muukin ohjelma ja ohjesääntö. Se valmistelee luokkasotaa ja ja valankumousta päämääränään maamme palauttaminen punaisena neuvostotasavaltana takaisin Venäjän yhteyteen.

Kommunistipuolueen jokaiselle jäsenelle on puolueohjelma, sen moraali sitova. Kun puolueen tärkein toiminta

tapahtuu maanalaisena, kun puolue on laitton, tapahtuu kaikkien puolue-elinten nimitys diktatoorisesti ylhäältä päin, eikä nimitettyjen antamia ohjeita tai tehtäviä ole lupa sivuuttaa vaan on niitä ehdottomasti noudatettava. Urkkijensa avulla puolueen täällä olevista uskollisimmista jäsenistä nimitetty, puolueen toimeenpanevan keskuskomitean välittömässä johdossa oleva Suomen byroo valvoo jokaisen puolueen jäsenen käyttäytymistä tässä suhteessa ja rankaisee kaikki tottelemattomuusrikkomukset.

Kommunistipuolueen johtajat ja työntekijät kasvatetaan Venäjällä, jossa on järjestetty useampia kouluutusmuotoja sitä varten. Kommunistinen nuorisoliitto hankkii näille riittävästi oppilaita. Sen opintoyhdistysten järjestäjät salaisen lehdistön ja Venäjälle tehtyjen opintoretkien avulla innostavat nuorisoa pyrkimään näihin kouluihin; sotilaalliselle linjalle aikovat punaupseerikouluihin ja agitaattoritai-pumuksia omaavat „Vähemmistökansallisuuksien” yliopistoon. Näin menetellen on aina riittävästi koulutettua väkeä reservissä pidätysten synnyttämien aukkojen täydentämiseksi sekä piiri- ja paikalliskomiteojen täyttämiseksi täysin „ammattitaitoisilla” johtajilla.

Kommunistien parlamentaariseen toimintaan on jo edellä viitattu. Sen eduskuntaryhmää johtaa Suomen byroo ja Työväen vaalineuvosto Helsingissä. Eduskuntaryhmän tehtävänä on jarruttaa ja häiritä eduskunnassa tehtävää lainsäädäntö- ja yhteiskunnallista rakennustyötä, estää eduskunta antamasta hallitukselle aseita kommunismia vastaan sekä käyttää eduskunnan puhujalavaa kommunististen kii-

hoituspuheiden pitämiseen. Eduskuntaryhmän ohjelmajulkaisu on vähäisin muunnoksin Kominternin ohjelma, sen puhevarasto puolueen maanalaisen johdon laatima tai tarkistama. Vuosi vuodelta ovat kommunistien eduskuntakiihoituspuheet tulleet yhä räikeämmiksi ja selväsanaisemmiksi. Mainittakoon ainoastaan kansanedustaja Asser Salon puheesta yhdistyslain käsittelyssä viime joulukuun 9 p:nä:

„Mutta sanottakoon tässä jo suoraan, että Suomen työläiset eivät tule alistumaan lain alle, eivät tule noudattamaan tätä lakia... Jos työväen muodostamia julkisia yhdistyksiä ei hyväksytä yhdistysrekisteriin, eivät ne niitä sinne ilmoita, mutta perustavat niitä siitä huolimatta ja ne toimivat työväenliikkeen päämäärän hyväksi sen mukaisesti kuin niihin yhdistyksiin kuuluvat katsovat oikeaksi... Ette te työväenliikkeestä, kommunismista... sillä pääse — — — Jos te luulette tämän ja muiden tällaisten lakiehdotusten avulla kommunismin lopettavanne, niin saatte olla varmat, etteivät teidän toiveenne tule täyttymään.”

Tämä on selvää puhetta. Ja sellaisia on ollut monta. Mutta siitä huolimatta on sama eduskuntaryhmä aina uhatuksi itsensä tuntiessaan järjestänyt laillisuutta ja porvarillisia lainkäyttäjiä avukseen ja suojakseen huttavia välikysymyskeskusteluja. Usein melkoisella menestyksellä, alentaen eduskunnan ja parlamentarismien arvoa kansan silmissä.

Paitsi eduskuntaa, käsittää kommunistien parlamentaarien toiminta,-

linja kaupunkien- ja kunnanvaltuustot. Kommunististen valtuuston jäsenen tehtävä on samanlainen kuin eduskuntaryhmän jäsenenkin. Heille annetuista ohjeista otamme tähän näytteeksi seuraavan kohdan:

„Kommunistien on käytettävä kunnallista edustusta, kuten eduskuntaakin, lavana joukkojen mobilisointiin vallankumoukselliseen taisteluun.

Jos kommunistit saavuttavat enemistön kunnallisessa edustuksessa, täytyy heidän: a) muodostaa vallankumouksellinen oppositio porvarillista keskushallitusta vastaan, b) tehdä kaikkensa hyödyttääkseen köyhintä kansanluokkaa (taloudellisia toimenpiteitä, aseistetun työläismiliisin järjestely tai ainakin yritys siihen suuntaan j.n.e.), c) jokaisessa tilaisuudessa viitata niihin esteisiin, joita porvarillinen valtiovalta panee jokaisen todellisen parannuksen tielle, d) tällä pohjalla harjoittaa päättävää vallankumouksellista propagandaa, säikykymättä seurauksia valtiotavallan kanssa, e) määrätyissä vallankumouksellisissa tilanteissa korvata paikalliset itsehallintoelimet työläisneuvostoilla. Täten on kommunistien koko toiminnan kunnallisessa edustuksessa muodostuttava osaksi heidän työstään kapitalistisen valtion hajoittamiseksi.”

Tämän kunnallisella alalla tehtävän vallankumouksen valmistelutyön tehostamiseksi ja keskittämiseksi perustettiin keväällä 1930 Kommunistinen Kunnallinen Keskusneuvosto Helsinkiin. Sen vaikutukset olisivat kai selvästi näyttäytyneet seuraavissa kunnallisvaaleissa, ellei tapahtunut kan-

sannousu olisi ehättänyt estämään sen toimintaa alkuasteellaan.

Sotilaallinen linja etsii muotoja punakaartien perusrunkojen perustamisen ja, mikäli mahdollista, niiden harjoittamiseen. Salaisissa lehdissään se antaa harjoitusohjeita, johtajakoulutusta ja tekee aseelliseen kapinaan yllyttävää kiihoitustyötä. Se hankkii nuoriso ja naisjärjestöille kasarmeissa tehtävään kiihoitustyöhön tarvittavat julistukset ja lentolehtiset sekä jakaa toimintaohjeet. Sen johtamaa ja alaista on täällä Neuvosto-Venäjän hyväksi suoritettava sotilasvakoilu, joskin se turvallisuus syistä antaa toisten järjestöjen suorittaa julkisemman työn itse pysyen salassa, astuen esiin vain tärkeimmissä tehtävissä, joita muut eivät pysty suorittamaan.

Kominternin alainternationaalien työskentely sosialidemokraateilta valittujen ja niitä täydentämään perustettujen uusien järjestöjen avulla on ollut hyvin tehokasta. Suurimmat tulokset on saavutettu ammatillisella linjalla (profintern). Suomen Ammattijärjestö on saatu kokonaan valloitetuksi kommunistien käsiin. Miten merkityksellinen tämä järjestö on kommunisteille, selviää seuraavista numeroista: Ammattijärjestön omaisuus on lähes 20 milj. markkaa, sen jäsenluku ennen sos. demokraattien siitä eroamista yli 90,000 ja tulot viime vuonna yli 25 milj. markkaa. Se edustaa Työehtosopimuslain 12 § mukaan myös kaikkia järjestymättömiä työläisiä työpaikoilla työnantajien luona ja solmi esim. v. 1928 sopimuksia 30,000 työläisen puolesta. Agitatio-työn ja S. K. P:n toimeenpanevan

keskuskomitean kanssa yhteydenpitämistä varten toimivat eri ammattialoilla seuraavat komiteat: puutyöläis-, nahkatyöläis-, metallityöläis-, kirjaltajain-, elintarvetyöläis-, maataloustyöläis-, kulestustyöläis-, vaatetustyöläis-, opetusalan työntekijäin-, kunnallistytöläisten-, osuustoiminnallisten työntekijäin- ja terveydenhoitotyöläisten komiteat (neuvostot). Ammattijärjestöjen „valistusrahaston" palkkaamat järjestäjät liikkuvat näiden komiteoiden valvonnan alaisina ja niiden antamien ohjeiden mukaisesti kaikkialla työpaikoilla tehostaen ja täydentäen niissä tehtävää kommunistista propagandatyötä sekä järjestötoimintaa. Nämä „valistajat" ja järjestäjät ovat ennen toimeensa astumista käyneet suorittamassa erikoiskursseja Venäjällä, kyetäkseen ohjaamaan ja kasvattamaan vaikutuspiirissään olevia työläisiä täysin oikeaoppisessa kommunistisessa hengessä. Työnsä tehostamiseksi he vielä järjestävät työläisten „oplintoretkeä Venäjälle, kuten viime vuoden syyskuun alkupuolella, josta palattuaan retkeen osallistuneet todistivat: „Neuvostoliitto on meidän, koko köyhälistön isänmaa; ja jos porvarit kutsuvat meidät taisteluun, lupamme uhraa elämämme ja veremme tämän isänmaamme puolesta".

Paitsi tällaista „valistustyötä", käyttävät kommunistit toista, vielä tehokkaampaa, työläisten täydellisesti valtansa alle alistamiskeinoa: työmaaterroa. Sen avulla estetään pieninkin eriävän, vastustavan mielipiteen ilmaisu. Jokaisella työmaalla on työ Sopimusten nojalla olemassa erikoinen „luottamusmies", tavallisesti joku kommunistipomo, joka kulkee ympär-

ri tarkastamassa jäsenkirjoja, jäsen- ja puoluemaksujen säännöllistä suorittamista, kommunistilehtien ja -kirjallisuuden levittämistä j. n. e. Se työläinen joka ei alistu, joutuu työtoveriensa boikottauksen, vihan kohteeksi; seurustelu hänen kanssaan lopetetaan, hänen työtään vaikeutetaan työkalujen turmelemisella ja hävittämällä, hänet saatetaan työntekijänä työnantajan silmissä mitä epäedullisimpaan valoon ja, jos sekään ei auta, hänen henkensä asetetaan vaaranalaiseksi pudottelemalla hänen päälleen esim. rakennustyömailla tiilikiviä, laudan- ja lankunpäitä, sysäämällä „tapaturmaisesti" työtelineiltä, y. m. s. Ja jos työläinen tätä välttääkseen yrittää poistua toiselle työmaalle, annetaan siitä tieto kaikille työpaikoille, että tulokas voidaan siellä saattaa entistä pahemman terrorin alaiseksi. Hänen on siis henkensä ja leipänsä takia alistuttava kaikkeen mitä hänelle määrätään, vieläpä maksamaan lisäsakkojakin oikeudesta saada tehdä vapaasti ja kenenkään estämättä rehellistä työtä omaksi ja perheensä elatukseksi.

Kaikkein ankarimpana kohdistuu terrori vapaussotaan, suojeluskuntajärjestöön tai lakonlaiseen työhön osallistuneisiin. Eräs ammattijärjestön perusjärjestöistä — vaatetustyöntekijäin liitto — on sääntöihinsä ottanut seuraavat pykälät:

„1) että niitä henkilöitä, jotka ovat vapaaehtoisesti ottaneet osaa kansalaissotaan valkoisten riveissä ei voida liiton jäseneksi hyväksyä,

2) että ne henkilöt, jotka kansalaissodan aikana ovat pakotuksesta . . . ajattelemattomuudessa sekaantuneet valkoisten sotatoimiin, mutta ei-

vät ole tehneet yksityisluontoisia riikoksia, eivätkä kahden viimeisen vuoden aikana... ole kuuluneet porvariston aseellisiin luokkajärjestöihin... voidaan hyväksyä hiton jäseniksi yhden vuoden koetusajalla,

4) että jäseneksi pyrkijän on tehtävä julkinen tunnustus ja anteeksipyyntö... sekä suoritettava hyvityksenä liiton valistusrahastoon Smk. 500:—"

Näillä keinoilla hankkimaansa vaikutusvaltaa ja voimaa käytetään sitten suurempien tarkoituksien hyväksi: maan talouselämän heikentämiseen ja Neuvosto-Venäjän kauppapolitiikan tukemiseen. Työtehon alentamisella sabotaa-killalla, lakoilla y. m. koetetaan tehdä kotimainen teollisuus y. m. tuotanto kannattamattomaksi tai ainakin ulkomaisilla markkinoilla kilpailukyvyttömäksi venäläisten tuotteiden kanssa. Myöskin koetetaan kuten esim. satamalakossa, pysäyttää maamme vienti siksi aikaa kunnes Neuvosto-Venäjän rahanpuutteen takia ulkomaille tarjotut ja myydyt tuotteet ovat ehdityt sijoittaa ja kuljettaa ostajamaihin. Suurlakosta vähäisimpään korpilakkoon saakka palvelevat nämä yksinomaan Venäjän poliittisia pyrkimyksiä, eikä työläisten palkka- y. m. etuja, kuten työläisille kuitenkin silmänlumeeksi uskotellaan.

Viime aikoina ovat myöskin sos. demokraattiset liikeyritykset ja työläiset joutuneet saman kohtalon alaisiksi kuin porvaritkin. Siinä kommunistien palkka sos. demien heille antamasta avusta.

Huomattavia tuloksia ovat saavuttaneet myöskin kommunistiset lasten- ja nuorisointernatsionalet (Järjestönuorten liitto ja Nuorten työläisten opintoyhdistykset). Näiden työtä yh-

distää ja johtaa Helsinkiin äsken perustettu „Helsprokeskus" (H:gin propagandakeskus) jolla on alaosastoja maaseudulla. Järjestönuorten liitto on punaisen alokaskoulun valmistava luokka. Julkisessa työssään se välttää räikeitä lain rikkomuksia ja on Kouluhallitukselle ilmoittanut ottavansa „vastuunalaiseksi tehtäväkseen valvoa lasten kasvatusta myös oppilaitoksissa." Kaikessa toiminnassaan ja opetuksessaan istuttaa se lapsiin kommunistisia aatteita ja Neuvostoliiton ihailua sekä oman isänmaansa kieltämistä. Se työskentelee myös „sotilaallisen linjan" apujärjestönä, liittämällä ohjelmaansa sotilasvakoiluun yllytyksen sekä „taistelun imperialistisia sotia vastaan."

Nuorten työläisten opintoyhdistykset esiintyvät myös ulospäin viattomina opintokerhoina. Mutta todellisuudessa ne muodostavat alokaskoulun jatko- ja täydennyskurssit. Kiihoitustyö tehdään tilapäisesti muodostetuissa komiteoissa, kokouksissa, kutsuissa ja juhli- lissakin. M. m. Vaasassa 3. 2 — 29 pidetyssä neuvottelukokouksessa alustuksessa mainittiin, että „vakoilu (sotilas) ei ole mikään rikos, vaan kuuluu se jokaisen luokkataistelijan velvollisuuksiin." Kokouksen hyväksymät ponnet olivat yhtä törkeän kommunistisia. Sotilasvakoilu ja -kiihoitus onkin „nuorten työläisten" tärkeimpiä tehtäviä; julkisen ja salaisen nuorisotyön toiminta on niin kiinteästi yhteistä, ettei näiden välille useinkaan voida selvää rajaa vetää.

Viime helmikuun 7. päivänä Vaasassa pidetty „Vaasan läänin punaisen nuorison kokous" vaati sotilaille 8 tunnin työpäivää, „v. 1918

työläisteurastuksiin osallistuneiden upseerien" erottamista, „sotilasohranan" lakkauttamista, „uskonnollisen pimitystyön" lopettamista armeijassa, kommunistilehtien tilaamista sotilaskoteihin valtion varoilla, kommunistisiin järjestöihin kuulumisoikeutta ja sotamiesneuvostojen perustamisoikeutta. Myöskin uskonnonvastainen toiminta on ollut aina esillä näissä kokouksissa. Niiden julistuksissa on kehoitettu „riisumaan yltäsi uskonnon kahleet" koska: „Huumaavan myrkytävöiden on uskonto tunkeutunut ihmisten mieliin — — — Uskonto on kuitenkin palkkatyöväen ja koko köyhälistön yksi pahin vihollinen — — — Kirkko on verrattavissa kapakkaan. Se huumaa uhrinsa lamauttavalla myrkyllä. Uskonnon nimessä puolustaa kirkko kapitalistista riistojärjestelmää — — — Orjuutettua, taloudellisesti riistettyä köyhälistöä ei kirkko eivätkä papit puolusta." J.n.e. Puheenvuoroissa ja ohjelmannumeroissa on harrastettu muunkinlaista törkeätä uskonnon ja siveellisyyskäsitysten pilkkaamista ja häpäisemistä. Näiden lisäksi vielä yhteiskunnan ja valtion vastaista propagandaa ja melkein avointa aseellisen kapinan valmisteluyllitystä, Kominternin ja salaisen kommunistijohdon antamien reseptien mukaisesti.

Tämän kiihoitustyön tehokkuutta todistaa m. m. se, että suurin osa viime aikoina pidätetyistä kommunistikiihoittajista, organisaattoreista ja johtajista on ollut nuoriso-osastojen jäseniä tai toimihenkilöitä. Heidän tililleen voidaan merkitä myös kaikki kommunistisesta toiminnasta pidätetyt ja tuomitut sotilaat, joitten niittenkin

lukumäärä on jo useissa kymmenissä laskettava.

Molemmat järjestöt — lasten ja nuorten — toimeenpanevat toimintansa laajentamiseksi ja elvyttämiseksi „haastejuhlien" nimellisiä hyökkäysretkiä, joiden osanottajat viimeaikoina esiintyivät neuvostotähden, sirpin ja vasaran (Neuvosto-Venäjän vaakunan) koristamissa punaisissa paidoissa tai puseuroissa. Näiden juhlien ohjelmat ovat olleet mitä törkeintä pilkkaa ja rienausta.

Kommunististen nuorisojärjestöjen työskentelystä koulualalla ei ole niin paljon kuulunut, mutta jo vähän kumminkin. Eri tahoilta maata on Kouluhallitukselle saapuneitten tietojen mukaan perustettu „oppilasneuvostoja" kouluihin, sekä saatu aikaan näissä kouluissa lakkoja ja opettajain kanssa rettelöimistä. Kunnallisiin huoltoloihin on jo myös toiminta yritetty ulottaa. Huomattavin näistä lienee Kaarinan tapaus. Sen lastenkodilla vierailivat „järjestönuoret" köyhäinhoitolautakunnan puheenjohtajan luvalla, esittäen lapsille kommunistisia lauluja, „setä Leninin" kuvia ja jakaen „Punalippu" lehteä. Samanlaisia retkiä on tehty muuallakin kommunismin kylvämiseksi kunnan hoidokkeihinkin. Kun tämä toiminta on kumminkin jäänyt verrattain vähäiseksi, on tehty yrityksiä omien, oppilaitosten perustamiseksi. Ensimmäinen näistä lienee ollut Helsingin lähellä toiminut „punaorpojen siirtola" jossa johtajatar ja opettajat olivat entisiä punakapinaan osanotosta tuomittuja ja jossa opetus tapahtui täysin neuvostolaisen ohjelman mukaisesti. Onneksi tämä „koulu" paljastettiin ja sen paljastu-

minen esti toisten samanlaisten perustamisen.

Naisten internatsionalen (Työläis- ja talonpoikaisnaiset) työskentely liittyy hyvin läheisesti lasten- ja nuorisojärjestöjen työhön, m. m. „vanhempain neuvostojen” järjestämiseen kouluihin, naisten yhdistämiseen Moskovan johdon alle j. n. e. Maatyöväen internatsionale on kohdistanut, ja hyvillä tuloksilla, toimintansa erilaisten järjestöjen perustamiseen pienviljelijätyöttömyys-, kato- y. m. komiteojen nimellä sekä ammattijärjestön apuna metsä- ja uittotyöselkkausten järjestämiseen Venäjän puutavarakaupan vaatimusten mukaisesti. „Punainen apu” on voimakkaasti avustanut valtiopetoksesta syytettyjä ja tuomittuja sekä harrastanut kirjallista kiihoitus-työtä kalentereissaan. Urheiluinternatsionale voi myös kehua toimineensa loistavilla tuloksilla, kyeten valtaamaan Työväen Urheilulehden sekä useita suurimpia työväen urheiluseuroja. Osuustoiminta linja on sen sijaan ollut vähemmän menestyksellistä; joitakin osuuskauppoja on kuitenkin saatu jo miehitetyksi kommunistisella jäsenenemmistöllä ja ne varoillaan tukemaan paikallista kommunistityötä.

V. O. K. S:kin on jo ehtinyt saada jalansijaa. Työväen Raittiusliitto on joutunut sen johtoon, ja liiton mukana myös ensimmäinen julkinen taidelaitos: Koiton Näyttämö Mustikka-

maan kesäteattereineen. Voks on myöskin saanut järjestetyksi Neuvosto-Venäjän filmitrustin „Sovkinon” edustuksen maahamme, jolla on hallussaan „Atlantis”-niminen elokuva-teatteri Helsingissä ja jonka välityksellä myydään runsaasti neuvostopropagandaa ja kommunistisia oppeja edustavia filmejä ympäri maata työväenyhdistysten ja porvarienkin omistamiin elokuvateattereihin. Työläiskynäilijöitä ja kuvaajia ohjaa Voks „Yhteisvoima” nimisen järjestön avulla. Voitaneet olettaa sen saaneen utoitetuksi imulonkeronsa porvarillisiin-kin kirjailijapiireihin osassa „tulenkantajia”, koska sieltä on tullut julki hyvin pasifistisia, kosmopoliittisia ja Neuvosto-Venäjää „ymmärtäviä”, kirjoituksia ja teoksia”. Voks järjestää kaikki maattamme vastaan tähdätyt ulkomaalaisten oppineiden julkilausumat ja adressit m. m. „luokkatuomioitten” ja „Pekurisenjutun” johdosta.

Ei ole enää sitä inhimillisen elämän tai julkisen toiminnan alaa, johon kommunismi maassamme ei olisi ehtinyt soluttautua, täydellisemmin kuin koskaan ennen; joskin usein hyvin viattomassa ja kauniilta näyttävässä muodossa tai huviin yhdistettynä, niin että monasti suuri yleisö joutuu tietämättään ja tahtomattaankin sitä kannattamaan tai sen kapinanvalmistelurahastoja pennosillaan täydentämään.

LAPUAN LIIKKEEN SYNTY.

Kommunistipunapaitojen yhä tiheämmin toistuvat retkeilyt, kurssit ja „haastejuhlat” maanpetoksellisine ja uskontoa rienaavine ohjelmineen ja kiihoituspuheineen olivat vuosikausia synnyttäneet kiihtymystä ja levottomuutta lakeuksien isänmaallisessa, uskonnollisessa väestössä. Ne olivat kuin tarkoituksellisesti järjestetyt Pohjanmaan miehille muistuttamaan vapausodassa verellä ostettujen arvojen liian vapaamielisten, kansastamme liian hyvää uskovien, lakien varjolla ja avulla hitaasti tapahtuvasta tuhoamisesta sekä toteutettuna Etelä-Pohjanmaan erämaaksi muuttavasta kommunistisesta kostosuunnitelmasta. Kuitenkaan ei tahdottu ryhtyä mihinkään omalotteiseen toimintaan tämän vaaran torjumiseksi ja poistamiseksi; odotettiin valtiovallan ja lain tekevän tässä suhteessa kaiken tarvittavan. Tämä toivo kumminkin petti. Kommunistien toiminta sai vaan entistä laajempia ja räikeämpiä ilmenemismuotoja ilman että sille olisi eduskunnan tai hallitusten puolelta tosissaan yritettykään sulkua asettaa. Nyt ja tuskinpa vastaisuudessaakaan, vaikka jo voimassa olevat lait ja Korkeimman Oikeuden ennakkopäätös olisivat tarjonneet siihen ti-

laisuuden ja apuaan. Ja silloin oli Lapuan miesten mitta täysi.

Saatuaan sanomalehti- y. m. ilmoituksista nähdä kommunistien taas järjestäneen marraskuun 24 ja 25 päiviksi haastejuhlat Lapuan työväen talolle ja niihin Kemistä y. m. ulkopakkakunnilta saapuvan nelisen sataa punapaitaa sekä juhlapuhujaksi kommunistisen kansanedustaja Tabellin, päättivät Lapuan miehet kääntää punapaidat takaisin kotipaikoilleen. Kun kommunistit alkoivat sitten saapua junilla ja autoilla, miehillä punaiset, neuvostovaakunalla koristellut paidat ja naiset punaisissa päähineissä, harmaan puseron rinnassa neuvostotähti, sirppi ja vasara, oli heitä vastassa n. 3000 nouseva väkijoukko, joka repi pois punaiset paidat ja esti retkeläisten vaunuista poistumisen pakottaen heidät jatkamaan junan mukana matkaansa edelleen. Niitä, jotka onnistuivat pääsemään laiturille sekä autoilla saapuneita seurasi satalukuinen väkijoukko työväen talolle, jossa pidettyjen räikeäsanaisten levottomuutta lisäävien, kiihoituspuheitten johdosta nimismies kehoitti retkeläisiä poistumaan talolta. Nämä lähtivätkin liikkeelle vallankumouslauluja laulaen. Tällöin sattui pie-

nempä yhteenottoja heidän ja paikakuntalaisten välillä. Yön aikana revittiin työväen talolta punainen lippu, joitakin sen akkunoista rikottiin ja retkeläisten autojen kumit puhkaisiin. Edustaja Tabell sai myös kahaissa eräitä mustelmia sekä kadotti salkkunsaa, jonka löydetäessä todettiin sisältävän etsivää keskuspoliisia kiinnostavia asiakirjoja. Levottomuusia jatkui koko ilmoitetun juhla-ajan, punapaitojen yrittäessä kokoontua juhlimaan ja lapualaisten estäessä retkeläisten saapumisyrietykset sekä kokoon-tumisen työväen talolle.

Tämä Lapuan tapaus herätti suuren myrskyn maan sanomalehdistös-sä. Osa porvarillisia lehtiä asettui ymmärtävälle kannalle, kumminkin tuomiten yksilöihin kohdistuneen väkivallan, „Lapuan Lain” käytön, osan kommunisti- ja sos. demokraattisten lehtien mukana asettuessa kokonaan tuomitsevalle kannalle, vaatien viranomaaisia asettamaan lapualaiset lain edessä teostaan vastaamaan. Menipä kommunistien røyhkeys niin pitkälle, että he tekivät eduskunnassa välikyselynkin tapauksen johdosta.

Kipinä oli heitetty ruutitynnynriin. Kautta Pohjanmaan herättiin näkemään, että tällä hetkellä on hallitusvallan voimattomuuden takia kansan itsensä noustava kommunistikiihoitusta vastaan. Myöskin muualla maassa pidetyissä kansalaiskokouksissa lausuttiin myötätunnon ja solidaarisuuden tunnustuksia lapualaisille. Sisäasiain ministeri kielsi punaisten paitojen käytön niiden aiheuttaman yleisen kiihtymyksen ja levottomuuksien rauhoittamiseksi. Mutta se ei estänyt kutsu-masta koolle yleistä kansalaiskokousta

Lapuan kunnan talolle jouluk. 1 p:ksi, johon saapui yli 300 henkeä ympäri Pohjanmaan ja muistakin maakunnista.

Kokouksen avasi mv. Kustaa Tiitu ja puheenjohtajana toimi toimittaja Artturi Leinonen. Kysymyksen kommunistivastaisen kansalaistoiminnan aikaansaamisesta alusti mv. Vih-tori Kosola, lausuen m. m.:

„Jokaisen muistissa on vielä aika kesällä 1917. Ei saanut silloin maamies, varsin-kaan eteläisessä osassa maataamme, käydä kylvämään omaa peltoansa omilla hevosil-laan. Tätä estämään kävivät asetetut pu-narosvot apureinaan ryssän villiintyneet polseviikilaumat. Elämä varsinkin Etelä-Suomessa oli aivan toivotonta. Tehtiin murhia, poltettiin koteja. Kaikki tämä oli lähtöisin kommunististen agitaattorien kylvämästä siemenestä. He tallasivat lo-kaan sen, mitä kunniallinen Suomen kan-sa oli tottunut kunnioittamaan ja pyhänä pitämään. Silloin kuului ääni kansasta: 'Irti ryssistä'. Syttyi vapaussota kaikkine tunnetuine seurauksineen. Silloin saavutti Suomi kalliin itsenäisyytensä. Luultiin kaikkien pitävän pyhänä vapaussodan saavutukset. Annettiin vähävaraisille suu-ria myönnytyksiä. Luotiin kaikenlaisilla laeilla pohjaa niiden taloudelliselle hyvin-voinnille. Päästettiin raaimminkin puna-kaartin 'hyenat' vankiloista vapaiksi. Koe-tettiin saada kaikille onnellinen koti on-nellisessa isänmaassa.

Ehkä näin olisi käynytkin, elleivät taa-sen kommunistiset agitaattorit olisi kulke-neet Moskovasta saamine ohjeineen kyl-vämään eripuraisuuden myrkkyä kansam-me keskuuteen. Alkoi salainen myyräntyö, jonka juuret lähtivät Moskovasta, teke-mään tuhoaan kaikkialla maassamme. Pitivät kokouksiaan, joihin ainoastaan valitut pääsivät, joissa opastettiin kommunistisen vallankumouksen saavuttamiskeinoja, mitä raaimmalla tavalla.

Hyvin kuvaavaa tälle on eräs tapaus, jota en voi olla sivuuttamatta. Eräs lapua-lainen löysi sotaretkellä läheltä Viipuria työväentalon rikkakasasta revityn kokous-pöytäkirjan kappaleita. Hän alkoi näitä

kappaleita yhdistellä toisiinsa, sai siten selville pöytäkirjan pykälän, missä sanottiin, että porvarit pitää kaikki tappaa 8:sta ikävuodesta ylöspäin'. Eräs omin korvin kuullut kertoi, miten toiset olivat tahtoneet 8 vuoden alinta ikärajaa alennettavaksi 3 vuoden ikäisiin, sitä vanhempiin meidän kylvämämme oppi ei pysty, mutta 8 vuotta nuorempia voimme käännellä mieleemme mukaan. Tämä ei suinkaan ollut ainoa kommunistinen yhdistys maassamme, missä tämänsuuntaisia päätöksiä tehtiin. Henkilöt, jotka tällaisia päätöksiä olivat tekemässä suljettujen ovien takana, näyttelivät ystävän osaa toisin ajatteleville ulkopuolella ovien.

Näin on saanut kommunistinen kehitys kulkea maassamme melkein häiritsemättä valtiiovallan taholta ja melkein sen suojassa, niin on tultu siihen pisteeseen missä nyt ollaan. Tällä hetkellä kulkee ristiin rastiin maassamme edesvastuuttomia joukkoja punaisissa paidoissaan. Joukkoja, jotka eivät kunnioita Suomen kansan pyhänä pitämää uskontoa ja yhteistä isänmaata, Suomen lakeja eikä muuta, mikä on pyhänä pidetty meillä sukupolvesta sukupolveen.

Tällaisten edesvastuuttomien joukkojen esiintymisestä olemme täällä Lapualla saaneet kylliksemme. Pitemmän aikaa on tänne silloin tällöin tunkeutunut huliganeja punaisissa paidoissaan pitämään kokouksiaan ja kurssiaan Lapuan piskuisen kommunistisakin pyhätössä. Näissä tilaisuuksissa on erittäin räikeällä tavalla pilkattu uskontoa ja maan itsenäisyyttä. Nämä punapaidat ovat menneet niin pitkälle pilkanteossaan täällä, että myöskin sosialidemokraatit ovat siitä kauhuissaan.

Vieraat punapaidat ovatkin kärkeäitä tekemään tänne retkiään, ja kerrotaanpa heidän saaneen varoja m. m. Amerikasta Lapuan punaamiseksi.

Toista viikkoa taaksepäin ilmaantui täällä taasen kokousilmoituksia seiniin, tiettiin jo kertoakin, että tänne on tulossa joukko punapoikia, luku sanottiin 400:ksi. Näitä vastaanottamaan oli kerääntynyt asemalle useampaan tuhanteen nouseva kansanjoukko. Junassa tulleet kommunistien käytös oli siksi röyhkeää laatua

punaisissa paidoissaan, että yleisö piti parhaana panna tulijat menemään junassa eteenpäin, ne kommunistit, jotka asemalle jäivät, joutuivat kiihtyneen yleisön tarkastuksen alaiseksi ja osa tulijoita huomattiin aseistetuiksi. He joutuivat aseettomina ilman punaista paitaa lähtemään pois asemalta. Kansanjoukko ei tyytynyt tähän, vaan vaati lopetettavaksi kokouksen, missä pilkataan Jumalaa ja uhataan maan itsenäisyyttä. Tämän vaatimuksensa yleisö pani täytäntöön sekä lauantaina että sunnuntaina. Tällaisessa leikkisodassa tapahtuu aina sellaistaikin, jota ei tarvitsisi tapahtua, siinä hälinässä meni, joku lasiruutu rikki ja joitakin autoja pideltiin pahoin, sitä valitamme.

Kysytään, sallitaanko maassa tällaista?

Eikö jo ole aika panna täytäntöön sitä korkeimman oikeuden päätöstä, millä on määrätty lopetettavaksi kommunistiset yhdistykset maastamme kaikkine toimintamuotoineen ja elimineen? Päätös on hyvä sellaisenaan, kunhan se vain pannaan täytäntöön. Hallitukselle ensikädessä kuuluu tämän päätöksen täytäntöön pano, mutta kaikki hallitukset maassamme, ovat suhtautuneet arkaillen kommunisteihin. Saksan valtiopäiville on annettu esitys laiksi tasavallan suojaamiseksi, joka kuuluu: Viranomaisilla on oikeus hajoittaa kokous, jossa esitetään valtiomuodon vastaisia mielipiteitä, tai samaan syyllinen iärjestö, jonka omaisuus tämän lisäksi takavarikoidaan valtiolle; lakkautetaan sellainen juljulkaisu, joka harjoittaa maanpetoksellista ja yhteiskuntavastaista kiihoitusta, ja esitetään toisen ilmestyminen, jos se on katsottava lakkautetun jatkoksi. Jo on meidän valtiovaltammekin yhdestoista hetki ryhtyä semansuuntaisiin toimenpiteisiin liian pitkälle menneen polsevistisen ylytyksen lakkauttamiseksi. Tässä mielessä on Etelä-Pohjanmaan kansa kokoontunut ilmoituomaan sen, mitä sillä tällä hetkellä on mielessä."

Kokouksessa käytettiin useita jyrkäsanasaisia puheenvuoroja sekä valittiin lähetystö menemään hallituksen ja eduskuntaryhmien puheille, esittämään Pohjanmaalla vallitsevia mielialoja ja tilannetta sekä esittämään

maakuntakokouksen toivomuksina seuraavat ponnet:

„Täällä tullaan seisomaan yksimielisinä valtiovallan takana välttämättömäksi käyneessä tehtävässä Suomen kommunistisen puolueen ja sen kaikkien toimintamuotojen ja elinten ehdottomaksi lopettamiseksi.

Täällä tunnetaan syvästi, kuinka vapaussodan kalliisti maksetut saavutukset tallataan maahan.

Täällä ei hyväksytä, kuinka isänmaan ja laillisen järjestyksen julkiset viholliset saavat olla kansan eduskunnassa lainsäätäjinä ja maanpuolustuksesta päättämässä.

Täällä ei hyväksytä, kuinka vapaata sanaa voidaan käyttää sanomalehdissä ja julkisissa puheissa kaiken sen herjaamiseksi ja häpäisemiseksi, mikä on Suomen kansan siveellisen ja oikeudellisen tietämissen pohja ja perustus.

Täällä ei hyväksytä, kuinka maanpetoksellinen puolue, jonka korkein oikeus hallituksen aloitteesta kerran on julistanut lakkautetuksi, on saanut syntyä uudelleen entistä julkeammassa muodossa.

Me tahdomme luottamuksella kääntyä valtiovallan puoleen isänmaan turvallisuuden ja vapauden säilyttämiseksi. Siihen pakottavat meitä Etelä-Pohjanmaalla järkyneet mielet ja nyt havaittava kuohumisliike.

Yksimielisenä käsityksenään kokous lausuu lopuksi julki, että ellei valtiolta ryhdy edellämäinnittuihin toimenpiteisiin, on mitä vakavin aihe pelkoon, että se menettää oma-alotteisen otteensa tilanteen hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi."

Samalla päätettiin lähettää kokouksen tervehdyksenä muualla maassa pidettävälle maakunta- ja kansalaiskokouksille seuraava tiedonanto:

„Lapuan kansalaiskokous kääntyy kaikkien terveesti ajattelevien kansalaisten puoleen siinä mielessä, että saataisiin syntymään yhtenäinen, kiinteä rintama kommunistien kiihoitustyötä ja maanpetoksellista julkeutta vastaan. On yhteistoimin autettava järjestysvaltaa tukahduttamaan kiihoituskokoukset sekä häpeälliset bolshevikipaitojen jäljittely-yritykset heti ai-

kuunsa. Pienen vähemmistön ei ole sallittava häväistä koko kansan siveys- ja oikeuskäsitteitä, uskontoa ja isänmaata. Kommunistinen maanpetoksellisen röyhkeyden mitta on nyt täysi. Se tunnetaan elävästi Pohjanmaalla ja varmaankin koko maassa. Sentähden ovat ymmärrettäviä Lapualla sattuneet rauhattomuudet. Sel- laisten ehkäisemiseksi läheisessä tulevaisuudessa on kansalaistahdon murrettava laiton kumouksellinen puolue sen kaikissa toimintamuodoissa."

Kaikki Lapuan kokouksen jälkeen pidetyt kokoukset yhtyivät ponsisaan Etelä-pohjalaisten ponsilauselmiin ja valitsivat lähetystöjä hallituksen ja eduskuntaryhmien puheilla käymään. Etelä-Pohjanmaan lähetystö saapui Helsinkiin itsenäisyyspäiväksi ja oli sitä vastassa Helsingin asemalla A. K—S ja ylioppilaskunta laulutervehdyksin. Tehtävänsä suoritettuaan poikkesi lähetystö myös tervehdyskäynnille valtioneuvos Danielson-Kalmarin luo, jonka vastauspuheessaan lähetti Pohjanmaalle m. m. seuraavan tervehdyksen:

„Älkää nyt jättäkö työtä kesken. Älkää antako tulen sammua. Toimikaa kaikin voimin yhä eteenpäin niin että turmiollinen kommunistinen liike häviää maasta. Mutta muistakaa: Kaiken täytyy tapahtua laillisin keinoin."

Hämeen lähetystö saapui pääkaupunkiin heti eteläpohjalaisten jälkeen. Ja heitä seurasivat Karjalan ja kaikkien muitten maakuntien lähetystöt. Myöskin ruotsinielisen maaseutuväestön keskuudesta alkoi kuulua Lapuan liikettä kannattavia ja siihen yhtyviä ääniä. Kansan voimakas ja vääjämätön vaatimus suhtautumisesta kommunismiin oli näin ollen saatettu hallituksen ja lainsäätäjien tietoon. Jäätiin odottamaan näiden täyttävän heihin kohdistuvat toiveet ja tekevän enemmän kansanliikehtimisen tarpeet-

tomaksi. Kaiken varalta jäivät maakuntien valtuutetut edustajat kumminkin seuraamaan eduskunnan ja hallituksen edesottamisia, voidakseen tarpeen tullen uudelleen maakuntakokousten avulla tukea hallitusta sen kommunismin poisjuurittamispyrkimyksissä.

Huolimatta antamistaan lupauksista ei eduskunta täyttänyt siihen asetettuja toiveita. Se tosin hylkäsi kaikilla äänillä kommunistien ääniä vastaan kommunistien välikysymyksen, mutta muuten se ei tajunnut tai ei tahtonut tajuta tilanteen vakavuutta. Paitisi vähäistä parannusta yhdistyslakiin se ei antanut mitään apua tai ohjeita hallitukselle kommunismin torjumiseksi eikä kokoonpanoltaan liian rikkinäinen Kallion hallitukseen asettunut kaikella arvovallallaan sellaisia vaatimaan. Vaikka syytä olisi ollut. Sattuihan yhdistyslakia käsitellessä kommunistien rajatonta röyhkeyttä osoittava tapaus, että ensi kerran Suomen eduskunnassa heitettiin kommunistisia julistuksia kuuntelijaparvekkeelta alas istuntosaliin.

Näin ollen jäi kommunistiselle toiminnalle melkeinpä entistä vapaammat mahdollisuudet. Kansan varoittavat toivomukset eivät olleet vielä tehonneet. Siksi katsoivat maakuntakokousten valtuuttamat olevan syytä kutsua Lapualle yleisen koko maata käsittävän kokouksen käytännöllisten toimenpiteitten järjestämiseksi yleistä kommunisminvastaista kansanliikettä varten maalisk 15 ja 16 päiviksi 1930. Kysymykseen alusti tällöinkin mv. Vihtori Kosola, todeten aluksi, että puoluesuhteiden ollessa eduskunnassa nykyisellään, ei ole mahdollisuuksia

odottaa valtiovallalta niin syvälle käyviä leikkauksia kommunismin ja sen toiminnan lopettamiseksi kuin mitä Lapuan kokouksen ponnet edellyttivät. Siksi onkin melkein koko huomio kiinnitettävä vapaaseen kansalais-toimintaan ja koetettava sitä tietä löytää ratkaisu sille järkähtämättömälle vaatimukselle, joka Lapuan kokouksessa ilmi tuotiin. Sitten alustaja selosti entisten kommunistivastaisten yhdistysten toimintaa ja mahdollisuuksia, tullen siihen johtopäätökseen, että tuloksellisen toiminnan edellytyksenä on uuden järjestön perustaminen, ehdotti, että kansalaiskokousten edustajakokous päättäisi:

„perustaa koko maata käsittävän järjestön vapaata kansalaistoimintaa varten kommunismin tukahduttamiseksi kaikissa sen ilmenemismuodoissa ja valita tälle järjestölle esimerkiksi viisi henkilöä käsittävän keskuselimen, jonka kotipaikaksi tulisi maaseutu (mieluummin Etelä-Pohjanmaalla, josta kommunistivastainen toiminta on saanut voimakkaan alkusysäyksen) ja jättää tämän keskuselimen hoitettavaksi kommunistivastaisen taistelun niissä puitteissa, jotka kansalaiskokousten edustajakokous katsoo sopivaksi sekä määrätä, että valitun keskuselimen tulee palkkaamansa sihteerin avulla järjestää kaikille paikkakunnille maassa pääosastot, käsittäen kaksi tai kolme asiaan innostunutta ja sopivaa henkilöä, että heti alottaa toimintansa, ja vielä lisäksi valita keskuselimelle, joka pakosta edustaa hyvin suppeaa alaa maastamme koko valtakuntaa käsittävä neuvottelukunta (käsittää 25 tahi 30 jäsentä), joka tarpeen vaatiessa ja varsinkin suurissa kysymyksissä voidaan neuvoa antavana kutsua koolle.”

Alustajan ehdotuksen pohjalta lähtien päätti kokous:

„että kommunismin vastustamista varten muodostettaisiin koko maan käsittävä järjestö, jolla olisi mikäli mahdollista

paikallisosastoja jokaisessa maalaiskunnassa ja kaupungissa.

Tämän järjestön tarkoituksena ja päämäärien toteuttamiseksi asetetaan 32-henkinen valtuuskunta, jonka jäsenet valitaan eri puolilta maata.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan 5-henkisen toimeenpanevan valiokunnan asioiden jatkuvaa hoitoa varten.

Tämän järjestön on työskenneltävä yhteistoiminnassa ja kiinteässä vuorovaikutuksessa samoja tarkoituksia ajavien joennestään olevien yhdistysten ja järjestöjen kanssa."

Järjestöjen kotipaikaksi ehdotettiin Lapua. Järjestölle on perustettava toimisto Helsinkiin ja asetettava piirimiehiä eri puolille maata.

Kokouksen ohjelmassa oli vielä tehtailija H. A. Koriston sekä johtaja Martti Piikkalan alustus työmaateriorista. Jälkimmäinen lausui m. m.

„Vielä vapaussodan jälkeenkin on työmaateriori ollut verrattain yleinen ilmiö työpaikoilla, joissa on rinnakkain punaista ja valkoista työväkeä. Yllytys tähän terroriin on kiihtynyt vuosi vuodelta ja ilmenee se kaikenlaisina vainoamis-, pakotus-, kiristys-, häväistys- y. m. toimenpiteinä, kohdistuen sellaisiin henkilöihin, jotka kuuluvat suojeluskuntiin, ovat ottaneet osaa vapaussotaan, Viron-, Aunuksen- ja Vienen-retkikuntiin tai ovat työskennelleet työmailla, jotka joko ammattijärjestö ja sen alaiset liitot tai yksityiset työläisryhmät, n. s. renkaat t. m. s. ovat julistaneet lakko- tai saartotilaan.

Vasemmistomiehet puhuvat paljon lakkovapaudesta ja sen säilyttämisen tärkeydestä. Mutta heidän lakkovapauteensa sisältyy työmiehen lakkopakko.

Ammattijärjestön isommat ja pienemmät herrat ovat jo alkaneet yhä häikäilemättömämmin noudattaa sitä tapaa, että lakkoa ryhdytään järjestämään ylhäältä päin. Agitaattoreita lähetetään puhumaan rauhallisia tehtaan työläisiä pyörriksiin, paikkakunnan, ei läheskään aina edes tehtaan oman, työväen nuorin aines saadaan siihen innostumaan ja lakko päätetään tehdä suurimman osan työväestä py-

syessä kotona, ja vanhempien kokouksessa olevien sitä vastustaessa.

Tyypillisinä tällaisina lakkoina voisimme mainita keväällä 1927 uhannut lakko, johon piti saada kiedotuksi 11.000 työläistä ympäri maata kaikissa paperi-, selluloosa- ja puumassatehtaissa.

Helmikuun 21 päivänä esitti ammattijärjestön johto joukkotyöehtosolpimusvaatimuksensa, joka hyväksyttynä olisi tosiasillisesti ammattijärjestön johdolle antanut vallan vähitellen ajaa kaikki sille epämieluiset työläiset pois työstä. Vastaus- ta näihin vaatimuksiin luvattiin odottaa 1 päivään huhtikuuta, kun sitä ei saatu, julistettiin, että yleinen lakko alkaa 1 p. toukokuuta. Tätä ennen monet työnantajat vetosivat omaan väkeensä panemalla toimeen äänestyksiä tilinmaksujen yhteydessä, ja tuloksena oli lakonvastustajien valtava enemmistö. Tämän tosiasian edessä ammattijärjestön johto viikkoa ennen lakon alkamista peräytyi, lykkäsi lakon alkamisen 15 päivään toukokuuta ja antamallaan julistuksella 16 p. toukok. ilmoitti, että voiton mahdollisuuksien puutteessa lakko lykätään „parempiin" aikoihin.

Tämä epäonnistuminen ei ammattijärjestöä vielä masentanut. V. 1928 tehtiin uusi vieläkin häikäilemättömämpi yritys saada aikaan yleinen lastaus- ja lossausmiesten lakko kaikissa Suomen sateissa.

Tämä lakko, joka monessakin suhteessa on ammattijärjestön historiassa vertaansa vailla, julistettiin suureksi osaksi lainkaan kysymättä työläisten mieltä, ja alkoi se 2 p. kesäkuuta.

Lakkovapaudesta tässä lakossa nauttivat vain sen julistajat, ammattijärjestön johtajat, sensijaan työmiehet joutuivat lakkopakon alaisiksi. Joka ei tahtonut alistua tähän lakkopakkoon, se joutui työmaateriorin alaiseksi. Näitä vastaan, siis henkilöitä joista monikaan ei koskaan ollut kuulunut ammattijärjestöön, kohdistettiin terrori, jonka laadusta voi antaa esimerkin niin äsken kuin viime helmikuun 25 p. ilmestyneestä turkulaisesta sos.demokraattisesta lehdestä Sosialistista." — „Mustemaalarin pakinasta otettu näyte sanasta sanaan:

„Mitä on maanpetturi kansalle, sitä on rikkuri työväenluokalle. Useissa maissa on ollut laillisena tapana hirttää maanpetturi. Työväenliike ei ole hirttotuomioiden kannalla, vaan vastustaa niitä. Ei se myöskään pane rikkuria elinkaudeksi linnaan.”

Mutta rankaiseminen tapahtuu tietysti laillisin keinoin ja keinoin, joita minkäänlainen laki ei koskaan pystyisikään estämään.

Se tapahtuu siten, että kunnolliset työläiset kieltäytyvät kanssakäymisestä rikkurin kanssa ja antavat hänen aina ymmärtää, että hän on ala-arvoinen moraalialia ja kunnioitusta vailla oleva olio, jokai voidaan ottaa toveruuteen vasta katumisen jälkeen.

Ei ole ihme, että tällainen yllytys johdtaa terroriin.

Näin ammattijärjestön johto koettaa saada sekä työnantajat että työntekijät alistumaan omaan tahtoonsa. Tehokkaan painostuksen avulla on kaikista työläisistä tehtävä heille mieleistä puoluekarjaa ja saatava heidän toimintansa vaikuttavaksi oman tahdon sijasta mainittujen johtajien sanelema tahto. Verhotakseen terrorin todellisen luonteen ja tarkoituksiperät käyttävät ammattiyhdistysmiehet siitä tavallisesti „puoluekuri” nimitystä, joka suvaitsevaisen porvarin korviin kalskahdtaa enemmän oikeutetulta työväenluokan solidariteetin vaatimukselta kuin tuomitavalta pakkotoimenpiteellä. M. m. se seikka, että vasemmiston johtajat ovat taitavasti hoitaneet nimityskysymyksen ja osavat verhota päämääränsä sekä joukoilta että asioita tuntemattomilta, on aiheuttanut sen, että kaikki porvarit eivät ole havainneet terrorin ilmenemismuodoissa mitään suurempaa pahaa ja kansalaisvapauksia loukkaavaa.

Työnantajain keskuudessa on, sikäli kuin tiedän, jo pitemmän aikaa kiinnitetty vakavaa huomiota työmaaterroren moniin ilmenemismuotoihin. Sen esiintyminen on ollut sitä laatua, ettei sitä helposti ole voitu tukahduttaa yksin työnantajain toimin. Sentähden, sikäli kuin tiedän, työnantajain keskuudessa on herännyt toiveita siitä, että vapaitten isänmaallisten kansalaisten ja työnantajain

yhteistoimin voidaan kysymyksessä oleva monilla työmailla rehottava työn vapauden sorto lopettaa. Varmaankin voidaan tässä yhteistyössä löytää ne keinot, jotka asian käytännöllistä ratkaisua varten ovat tarpeellisia.”

Kokous hyväksyi yksimielisesti seuraavan alustajan ehdottaman päätöslauselman:

„Koska sosialistiset ja kommunistiset ammatti- ja puoluejärjestöt, asettamalla jäsenyytensä ehdoiksi:

ettei pyrkijä ole ottanut osaa vapausotaan, Viron, Vianan, Aunuksen ja Inkerin retkikuntiin,

ei ole kuulunut suojeluskuntaan,

tai että hän on edellämainittujen tekosten johdosta nöyrytnyt häpeällisesti pyytämään anteeksi, vieläpä suorittamaan sakkoja,

osottavat suhtautuvansa vihamielisesti valtakuntaan ja alkeellisimpiin kansalaisvapauksiin,

ja koska järjestöt edelleen yllyttämällä sanomalehdistönsä ja toimihenkilöitensä kautta jäseniään ja muutakin työväkeä kohtelemaan vihamielisesti niitä työläisiä, jotka ovat ottaneet osaa vapausotaan, Viron, Vianan, Aunuksen ja Inkerin retkikuntiin, kuuluvat suojeluskuntiin tai ovat murtaneet lakkoja, koettavat useissa tapauksissa menestyksellään, karkottaa nämä työstä, ja vihdoin:

koska tästä sorrosta vuosikymmenen aikana ei ole tullut loppua, vaan kiihotus siihen on päinvastoin viime aikoina, mikäli mahdollista, yltynyt,

päättää kokous kehottaa kaikkia työnantajia ja isänmaallisia kansalaisia liittymään yhteistoimintaan tehdäkseen lop¹¹ tästä laittomuudesta ja kommunistien ja sosialistien ulkopuolella olevan työväen työvapauden häpeällisestä sorrosta.”

Kokouksessa perustetun kommunisminvastaisen järjestön nimeksi hyväksyttiin „Suomen Lukko” ja valittiin sille valtuuskunta.

31 pñä maaliskuuta pitämässään kokouksessa Suomen Lukon valtuuskun-

ta antoi seuraavan, ensimmäisen ohjelmajulistuksensa:

„Omaksuessaan toimintansa tarkoituksena ränsäyttää taistelun kommunistista ja muuta maanpetoksellista toimintaa vastaan kaikissa sen ilmenemismuodoissa tahtoo järjestö valistustoiminnan avulla selvittää näiden liikkeiden todellista luonnetta ja niiden valtakuntamme itsenäisyyden ja sen laillisen yhteiskuntajärjestyksen tuhoa tarkoittavia pyrkimyksiä, ja täten saattaa mahdollisimman laajat kansalaispiirit mukaan siihen työhön, joka tahtoo tehdä lopun valtio- ja maanpetoksellisesta toiminnasta Suomessa.

Tähän päämäärään pyrittäessä on kasvatettava kansalaismielialaa siihen, että lainsäädännössämme tulee voimakkaasti ja selvästi esille kommunistien toimintaan jyrkästi suhtautuva suunta.

Samoin tulee Suomen Lukko työskentelemään sen luonnottoman ja häpeällisen olotilan lopettamiseksi, joka nykyään valitsee monilla työmailla valkoisiin työläisiin kohdistetun työmaaterrorin muodossa.

Pidämme tällaista lailliselle pohjalle rakentuvaa, valtakunnan ja kansalaisvapauksien turvaamista tarkoittavaa kansalaistoimintaa erittäin tärkeänä nykyään, jolloin näyttää siltä, että kommunistien toiminnan aiheuttama mielenkuuhu voi johtaa vakaviin ilmauksiin lainvastaisten tekojen muodossa.

Valtuuskunta kehoittaa kansalaisia kaikkialla maassamme yhteiskunnalliseen asemaan ja äidinkieleen katsomatta järjestöön liittymällä sen toimintaa tukemaan."

Ikäänkuin ilkkuen rauenneille toiveille kommunismin poisjuurittamista tarkoittavan lainsäädännön aikaansaamisesta kävi Pohjanmaalle leviävien kommunistilehtien kirjoitustapa entistään sietämättömämmäksi. Levoton maakunta mietti keinoja sen ehkäisemiseksi oma-aputoiminnan tietä. Maaliskuun 28 päivän aamuna hätkähdytti sitten koko maata tieto, että edellisenä yönä oli Vaasassa ilmestynvän

kommunistilehti „Työn Äänen" kirjapaino rikottu ja teon tekijät poistuneet jättämättä itsestään muuta merkkiä kuin erään nimikirjoituksella varustetun puukon. Kaupunkiin vievä puhelinjohto ohj. tehty vähäksi aikaa käyttökelvottomaksi ja kirjapainon lähellä oleva passipoliisi johdettu pois tapahtumapaikalta, metsässä ammuttujen laukausten avulla. Viranomaiset alottivat tietysti tapahtuneen johdosta kuulustelut, jotka eivät johtaneet mihinkään tuloksiin; puukon omistaja Kullervo Leskinenkin Lapualta täytyi vapauttaa todistusten puutteesta.

Tapauksen johdosta nousseen hälinän ja poliisiviranomaisten saamatomuudesta syyttelyn takia pidettiin Lapualla 2 p:nä huhtikuuta yleinen maakuntakokous, jossa oli n. 600 osanottajaa kaikista Etelä-Pohjanmaan kunnista. Kokouksesta lähetettiin pääministerille seuraava tiedonanto:

„Samallakun me Lapualle eri puolilta Etelä-Pohjanmaata, Lapualla, Ylihärmästä, Alahärmästä, Kauhavalta, Kuortaneelta, Seinäjoelta, Nurmesta, Ilmajoelta, Jalasjärveltä, Kurikasta, Kauhajoelta, Ylistarosta, Vähäkylästä, Isokylästä, Alajärveltä, Lappajärveltä ja Vaasasta keräytyneet kansalaiset ilmoitamme, että Työn Äänen kirjapainon hävitys on maakunnassamme järjestetty, vakuutamme samalla täysin hyväksyvämmä tekoon pakoittaneet vaikutteet. Me valitamme sitä, että Työn Äänen harjoittama kiihoitus ja uskonnon pilkka ovat johtaneet tällaiseen lainvastaiseen tekoon, mutta toivomme samalla että lainsäädännöllisin toimin voitaisiin asettaa sulkua sille myrkylliselle työlle, jonka ehkäisemistä Työn Äänen kirjapainonkin hävitys tarkoitti. Täällä pysytään edelleenkin hallituksen takana ja tukemassa sen toimenpiteitä kommunismin vastustamisessa."

Samaan aikaan ilmestyi myös kommunisminvastaisen liikkeen äänenkan-

nattajaksi perustetun „Aktivisti" nimisen lehden ensimmäinen numero. Siinä oli pohjalaisten, vappujulistus, maakunnan julkilausuma, jonka oli allekirjoittanut n. 650 kansalaista Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta:

„Kansalaiset!

Kun mielet maakunnassamme ovat levottomat ja rauhallisimmatkin kyselevät, mikä ristiriitaisissa ajatuksissa on oikeata ja mikä väärää, tunnemme tarvetta ilmaista mielipiteenämme, että kommunismia joka sekä valistustyössään että uhkauksissaan raa'an peittelemättömästi esiintyy lain, hyvien tapojen, jumalanpelon ja koko yhteiskunnan hävittäjänä, on pidettävä kansamme elämän nykyhetken suurimpana vaarana.

Kommunismi on julkinen vihollinen nykyiselle yhteiskuntaelämälle ja sille oikeusjärjestykselle, jolle oloimme ja valtakuntamme ovat rakennetut. Se ei edes yritä salata sitä, että sen tarkoituksena on yhteiskuntamme väkivaltainen tuhoaminen. Siitä, mitä kommunistit puhuvat ja kirjoittavat julkisesti, voimme aavistaa, miten myrkyllistä on se valtio- ja yhteiskuntavihamielinen kylvö, jota liike harjoittaa salassa kaikista kehittymättömyyden ja arvostelukyvöttömän kansan aineksen keskuudessa.

Kommunismi on kaiken uskonnon vannotunut vainooja. Se julkisesti pilkkaa ja häväisee sitä, mitä kansamme vakavamielinen aines pitää elämän perustuksena ja johtotähtenä. Se avoimesti levittää nuorisoon ja lapsiin pyhyyden pilkkaamisen henkeä ja suoranaisten ahdistelunkin kautta se jo meilläkin pakottaa liikkeen lähelle joutuneita eroamaan kaikista uskonnollisista yhteyksistä.

Kommunismissa on vainon ja terrorin henki kaikkia kohtaan, jotka eivät alistu laittoman, isänmaattoman ja uskonnotoman liikkeen valtaan. Sellaiset ahdistetaan pois työmailta ja heidän elämänsä tehdään muutenkin sietämättömäksi.

Maakunnassamme on näiden asiain yhteydessä tapahtunut omankädenoikeuden teko, mutta me ymmärrämme sen vaikeuttimet laillisuutta ja isänmaamme lail-

lista rakentamista puolustaviksi. Ja me tunnustamme, että me kaikki, jotka jyrkästi tuomitsemme kommunismin sen kaikissa ilmenemismuodoissa, olemme kanssasyllisiä, koska mielet eivät ole saaneet tyydytystä siitä, mistä rauhoittuminen olisi löydettävissä, lainsäädännön kehittämisestä puutteellisissa kohdissa. Me emme silti vastakaan aio vaieta, jos kommunismin annetaan jatkaa julkista toimintaansa, mutta me kehoitamme levottomia mieliä rauhoittumaan ja odottamaan, mitä tietä kansamme kulun tähänastinen johtaja, ihmeiden Jumala, meille osoittaa.

Koko Pohjanmaan kansa ei voi mennä vapaussodan sankaripatsaitten ohitse tuntematta murhetta ja häpeää siitä, että tässä kalliilla uhreilla vapautetussa maassa laillisuuden varjolla toimii rajojemme ulkopuolelta johdettu maanpetoksellinen liike, joka valmistaa uutta veristä kansalaissotaa. Maakuntamme kansa ei petä isänmaan asiaa. Se seisoo sen takana ja se puolustaa sitä hartain mielin veriin asti. Ja me tervehdimme samanmielisiä muissa maakunnissa.

Tulen ei saa antaa sammua. Parjauksenkaan ei saa sallia sitä tuhkaan tukahuttaa. Suomi elää ja sen poikien ja tyttärien tuntoihin on vuodatettu uhrautuvan rakkauden mieli isänmaan onnen ja menestyksen puolesta.

Herää Suomen kansa, — herää työssä ja toimesta osoittamaan, että kommunismin tietoinen levittäjä on maanpetturi ja isänmaan vihollinen."

Vaasan tapauksia tutkineet viranomaiset olivat joutuneet vaikeaan asemaan kadotettuaan kaikki selvyyteen johtavat jäljet, samoin hallitus, jota toisaalta painosti lain vaatimus, toisaalta vasemmiston ja heitä kannattavain porvarillisten lehtien moitteet sekä kommunistien kirjepainojensa suojelemisen nimessä punakaartien perustamista alotteleva, yltyvä toiminta, jota ei lain puitteissa voinut ehkäistä. Tilannetta helpottaakseen päättivät kirjapainon hävitykseen osallistu-

neet ilmoittautua viranomaisille. 11 autolla he saapuivat Vaasaan huhtik. 8 p:nä, jättäen maaherralle seuraavan 72 henkilön allekirjoittaman ilrnoit-tautumiskirjelmän:

„Me allekirjoittaneet ilmoitamme täten, että me, toiset teon tekijöinä, toiset antaen sille tukeamme, yöllä maaliskuun 28 p:nä särkeimme kommunistisen Työn Ääni-lehden kirjapainon. Tarkoituksemme ei ollut vetäytyä pois tekojemme takaa. Syyllisyyttä todistamaan jäi tapahtumapaikalle merkkejä johtamaan tutkijoita oikeille paikoille. Se, ettemme ole astuneet julki tunnustamaan tekoamme, johtuu eräistä syistä, joita emme katso tarpeelliseksi vielä, eikä tässä yhteydessä selvittää. Olemme valmiit kärsimään tekomme seuraukset, samalla selittäen, että meidän johti siihen katkeruus kommunismia kohtaan jatkuvan törkeän isänamata ja uskontoa vastaan harjoitetun kiihoituksen takia, sekä lupaamme tästäedeskin vihata kommunismia kaikissa sen ilmene-mismuodoissa rakkaalle isänmaallemme ja kansamme elämää ohjanneille ikuisille periaatteille vihamielisenä ja tulevaisuudellemme tuhoa ennustavana liikkeenä. Meillä on heikko toivo, että tekomme motiivit havahduttaisivat maamme lainsäätäjät käsittämään, että kommunismi on lailla kukistettava, ellei tahdota maamme joutuvan sekasorron valtaan ja suuriin vaikeuksiin. Toivomme, että asian yhteydessä lopetetaan puhe eri puolueiden osallisuudesta siihen ja fascismista, joilla asian kanssa ei ole mitään tekemistä.”

Allekirjoittaneista ilmoittautuivat teon suorittajiksi: maanv. Jussi Mui-lu, harjoittelija Yrjö Hissa, ampuja Kullervo Leskinen, talollisenp. Simo Lahdensuo ja talollisenp. Jussi Perämäki. Toiset teon avustajiksi tai suunnittelijoiksi.

Kun teon suorittajat olivat näin tulleet selville, samoin kuin heidän tekonsa kaikkien yleisesti hyväksymät vaikutteet, rauhoittuivat mielet tois-

täiseksi. Siksi kunnes syyte kirjapainon hävittäjiä vastaan tuli toisen keran, kesäk. 4 p:nä, esille Vaasan raastuvanoikeudessa.

Kiihtymyksen syyt olivat nyt seuraavat: Vaikka teon vaikuttimet olivat isänmaalliset ja vain maakunnan yleisetua tarkoittavat, oli oikeus lain kirjaimeen nojaten määrännyt kaikki teon suorittajat ja avustajat törkeiden rikollisten lailla henkilökohtaisesti oikeuteen saapumaan. Samoin ohliikkeellä huhuja hallituksen puolelta määrätystä suojelusvartiosta kommunistiasianajaja Asser Salolle, jonka ei muuten luultu voivan turvallisesti oikeuspaikalle saapua. Vastalauseeksi näille toimenpiteille järjestettiin jutun käsittelypäiväksi maakunnassa mah-tava mielenosoitus, johon otti osaa lähes kaksituhatta miestä 24 kunnas-ta. Mielenosottajat pysähtyivät maa-herran asunnon ja „Työn Äänen” toimitalon kohdalla hetkiseksi, siirtyivät sitten sankarihaudoille. Täällä piti pastori M. Rantanen puheen lausuen:

„Meidän on ollut pakko todeta jo pitkän aikaa, miten vieraan vallan kätyrit ovat sokaisseet joukon kansalaisiamme, niin että he yhdessä heidän kanssaan ovat käyneet repimään alas sitä, mitä täällä on uupumattomalla työllä, raskailla veriuhereilla, rukouksilla ja kyyneleillä vuosisatoina rakennettu. Ne ovat käyneet ylimielisesti pilkkaamaan ja hävääsemään sitä, mikä tämän maakunnan kansalle aina on ollut elämääkin kalliimpaa, isien uskoa, lakiin perustuvaa yhteiskunta- ja valtiojärjestystä, sekä ryhtyneet kasvattamaan osaa Suomen lapsimaailmasta ja nuorisosta tähän mieleen lyödäkseen keran pirstaksi kaiken sen, minkä puolesta nämäkin sankarimieliet, joitten suurelle työlle olemme saapuneet kunnioitustamme osoittamaan, ovat henkensä antaneet. Val-koiset sankarimiehet siellä kumpujen al-

la! Tunnemme, että henkenne liikkuu lähellä meitä. Jos ihmissanoihin voisitte pukea vielä henkenne sanomiset, niin te varmaan kysyisitte: Etelä-Pohjanmaan mies! Etkö jaksakaan uskoa Suomen ja sen suuren heimon tulevaisuuteen. Tähän kuulukoon kumminkin meidän yhteinen vastauksemme valtavana kuin pitkäisen julinä: „Jaksamme!” Huomautettuaan, että maakunnan miehet ovat vapauden takia saaneet olla venäläisissä vankityrmissäkin ja viitattuaan maakunnan sitä aikaisempiin ponnistuksiin saman asian hyväksi lausui puhuja vielä: „Tulkoon sanotuksi, että lain alainen yhteiskunta on silloin poissa oikeilta raiteiltaan, kun sen laki ei vastaa kansan suuren enemmistön oikeustajunnan vaatimuksia, niin että voi käydä niinkuin on käynyt. — Lakeuksien mies, joka veren perintönä kantaa oikeuden ja vanhurskauden tuomiota tunnossaan joutuu kuuntelemaan tätä voimakasta vaatimusta niin, että unohtaa hetkeksi kirjoitetun lain puustavin ja seisoo nyt syytettynä maansa laillisen tuomioistuimen edessä ilkeytöntekijänä. Ei näidenkään näkyjen edessä uskomme horju, sillä me luotamme ikiaikojen Jumalan pettämättömään kaitselemukseen, mikä vaikuttaa, että totuus ja vanhurskaus keran voittavat ja siinä mielessä tahdomme nytkin pyhällä haudallanne, sankarimiehet, uudistaa ennen tekemämme valan, ettei häpäisijän jalka, niin kauan kuin yksikin etelä-pohjalainen seisoo pystyssä, tule polkemaan tätä paikkaa.”

Ruotsalaisella sankarihaudalla puhui vapaaherra E. von Troil. Seppeleiden laskun jälkeen lähtivät mielenosottajat takaisin kotipaikoilleen.

Vaikka retki oli siis sujunut rauhallisesti ja arvokkaasti, sattui myöhemmin iltapäivällä kuitenkin rauhatomuuksia. Raastuvanoikeuden edustalle oli kertynyt retkeläisiin kuulumattomia suuri väkijoukko, joka kiihtyi kommunistilehden taloudenhoitajan punaupseeri Niemisen pilkallisen uhittelevaeta esiintymisestä, repi tältä housut ja pahoinpiteli jonkunverran.

Samoin paria muuta tunnettua kommunistia. Ja kun asianajaja Salo yritti poistua oikeussalista maaherran suojaamana, sieppasi väkijoukko hänet, pisti autoon ja kuljetti Viitasaaren kirkolle, jossa Salo sitten pääsi vapaaksi annettuaan lupauksen, ettei enää toiste saavu Pohjanmaalle.

Kansanliikettä Etelä-Pohjanmaalla johtamaan valittu toimikunta kokoon-tui 5 p:nä tilannetta käsittelemään ja lähetti selityksen Vaasan tapauksista sanomalehdissä julaistavaksi seuraavan tiedonannon:

„Suomen kansalle!

T.k. 4 päivän tapahtumain johdosta Etelä-Pohjanmaalla tiedoitamme:

Minkä vuoksi? Sen vuoksi, ettemme täällä kerta kaikkiaan voi sietää ryssän käytyreitä.

Maakunnassamme ei tulla enää julkaisemaan kommunistisia sanomalehtiä.

Lapuaalla, kesäk. 5 p:nä 1930.

E t e l ä - P o h j a n m a a n m i e h e t . ”

Tämän jälkeen rauhoittui hieman mieliala Pohjanmaalla. Jäätiin odottamaan hallituksen määräämää tutkimusta Saloon y. m. kohdistuneesta „Lapuan lain” käytöstä. Mutta muualla maassa toiminta jatkui kiihtyvällä vauhdilla. Kansalaiskokoukset ympäri maata käsitelivät tilannetta, yhtyen pohjalaisten päätöksiin ja toimenpiteisiin. Hallituskin heräsi syntyneen poliittisen korkeapaineen vaikutuksesta ja muutamat sen jäsenet matkustivat Pohjanmaalle henkilökohtaisesti tilanteeseen ja mielipiteisiin tutustumaan. Tilanteen jännitys oli myöskin liikaa kahdelle kirjapainon särkemiseen osallistuneelle: kesäk. 8 p:n aamuna ampui-vat Seinäjoen kirkonkylässä itsensä lapualaiset Yrjö Hissa ja Jussi Perämäki. Uusi vapaustaistelu oli vaa-

tinut ensimmäiset uhrinsa, jotka 13 p:nä valtavien surujuhllisuuksien kätettiin toisten urhojen joukkoon Lapuan sankaripatsaan juurelle.

Poliittinen tilanne kehittyi siksi vakavaksi, että eduskunta peruutti suunnittelemansa Ruotsin matkan, samoin sen puhemies Virkkunen Islannin matkansa. Maakuntien lähetystöt eri puolilta maat esittivät hallitukselle vaatimuksiaan kommunistien julkisen toiminnan lakkauttamisesta. Vaasan läänin maaherra Sarlin huomasi asemansa kestävämmäksi ja pyysi eron, hänen seuraajakseen nimitettiin sotakorkeakoulun johtaja, jääkärieversti A. E. Heinrichs, saaden samalla valtuuden estää läänissään kommunistilehtien ilmestymisen toistaiseksi.

Kesäkuun 11 p:nä kokoontuivat maakuntien edustajat Helsinkiin Teknillisen korkeakoulun huoneustoon, neuvottelemaan tilanteesta. Neuvottelun tuloksena laadittiin seuraavat ponnet:

„Kommunistiset kirjapainot ja lehdet ovat heti lakkautettavat:
kommunistiset järjestöt, il-

metkööt missä muodossa tahansa, ovat heti lopetettavat;
kommunistiset toimihenkilöt, tunnetuimmat heidän kannattajansa ja heidän kiihoittajansa ovat heti pidätettävät;
ja

sen jälkeen, kun maa on saatu rauhoitettua, kutsuttava uusi eduskunta koolle maalle laakeja laatimaan”,

jotka ponnet sekä Lapuan kokouksen ponsilauselman 25 miehinen lähetystö jätti tasavallan presidentille.

Hallitus ponnisteli tilanteen tasalla pysyäkseen. Se huomasi Lapualla alkaneen kommunismin vastaisen liikkeen olevan vakavaa laatua ja muodostuneen yleiseksi, koko maan — ruotsinkielisetkin — käsittäväksi kansanliikkeeksi, joka ei peräytyisi tuumaakaan ennenkuin sen aloitteet ja vaatimukset olisi toteutettu. Asetettiin ministerivaliokunta laatimaan kommunismin täydellistä julkisesta elämästä poistavia lakiehdotuksia, maaheroille annettiin valtuudet kommunistilehtien ilmestymisen ehkäisemiseen ja lopuksi päätettiin kutsua eduskunta koolle heinäk. 1 p:nä tarpeellisten lakien säätämistä varten.

TALONPOIKAISMARSSIN VALMISTELUT.

Jo Lapualla 16 p:nä maaliskuuta pidetyssä kansalaiskokouksessa eräät puhujat ehdottivat että koko kokous lähitisi suurena lähetystönä Helsinkiin kokouksessa ilmenneitä toivomuksia hallitukselle esittämään tai sitten järjestettäisiin suurempi retkikunta samalla tavoin maakuntien mielipidettä pääkaupungissa esittämään. Ehdotus raukesi sillä kertaa, mutta ei jäänyt unohtuksiin vaan tuli myöhemmin yhä uudelleen harkinnan alaiseksi tapahtumain ja hallituksen otteiden seurattessa epätydyttävää suuntaa.

Kun hallitus oli nähnyt eduskunnan koolle kutumisessa ainoan ratkaisun tilanteen selvittämiseksi, heräsi ajatus talonpoikaismarssista Helsinkiin entistään ehompana ja määrätietoisempaan esille. Eihän ollut mitään takeita siitä, että keväällä kokoomuspuolueen taholta tehdyn tasavallan suojeluslakiehdotuksen, painovapauslain eräiden pykälien muuttamisehdotuksen, sotatilalain sekä yleensä kaikki lainsäädännön täydentämistä tarkoittavat lakiehdotukset hylännyt eduskunta nytkään suostuisi niitä säätämään; että se ottaisi kommunisminvastaisen kansanliikkeen toivomuksia tai esityksiä edes senkään vertaa huomioon kuin hallitus oli tehnyt. Ja ellei eduskunta nyt

kohoa isi tilanteen vaatimalle tasolle, saattaisi tarpeellista lain säädäntöä päätökseen, kuka takaisi rauhallisuuden säilymisen maassa, estäisi kansan jatkamasta oma-alotteista kommunismin julkisesta elämästä poistamistyötä, josta jo oli lukuisia esimerkkejä olemassa, ja joihin nähden hallituksen ja viranomaisten tulisi voida lakien avulla pitää alote- ja toimeenpanovalta kässissään. Samoin: mikä voisi estää tilanteen entisenlaisena pysyessä kaikenlaisten edesvastoittomien seikkailijain ja onnenonkijain järjestämästä entistä enemmän provokaattorisia tekoja terveen, puhtain asein kommunismia vastaan taistelevan kansanliikkeen nimessä ja varjolla? Vain nopea, hallituksen lakiesitysten mukainen lainsäädäntö voisi taata normaalin olo-tilan ja hallituksen ja sen edustajain auktoriteetin säilymisen.

Lapuan liike oli alunperin tarjoutunut hallitusta ja lainsäätäjiä tukemaan ja avustamaan näiden kommunismin hävittämispyrkimyksissä. Talonpoikaismarssilla tahdottiin tätä avunantoa tehostaa ratkaisevalla hetkellä. Tämä hätkähdytti omiin- ja puolue-etuihin sa sokeasti tuijottavia puoluepomoja, ja saattoi heidät yrittämään marssin esittämistä liittämällä sen yhteyteen mitä

mahdottomampia huhuja marssin tarkoituksiperistä. Mutta kaukonäköisemmät, isänmaan yleisetua silmälläpitävät, arvioivat tarjouksen oikein. Tasavallan presidentti saattoi Pohjanmaalla matkustaessaan ja kansanliikkeeseen paikan päällä tutustuttuaan Kauhavan ilmailupäivillä pitää seuraavan puheen:

Kansalaiset!

Suomen kansa elää tällä hetkellä kohtalokasta aikaa — väylä, jota valtiolaimme nyt kulkee, on kapea ja matalikkoja, kareja löytyy runsaasti.

Tällainen ajankohta kansan elämässä on — jos koskaan — velvoittava, velvoittava jokaiselle edesvastuuntuntoiselle kansalaiselle, velvoittava kansalle kokonaisuudessaan.

Tällaisena aikana täytyy jokaisen kansalaisen, joka sydämessään kantaa rakkautta tätä maata ja kansaa kohtaan, hiljentyä omantuntonsa eteen, voidakseen omalta kohdaltaan myötävaikuttaa siihen, ettei kansakunnan suuri asia nykyhetken vaikeuksissa joudu tuuliajolle.

Kaiken itsekkyyden ja etuilun täytyy nyt isänmaan onnen ja menestyksen nimessä vaimentua.

Nyt ei ole syytösten aika. Paha on tuomittava, mutta ihmisten heikkous ymmärrettävä — veljen täytyy löytää veljensä rehellisessä työssä maan ja kansan hyväksi.

Nyt ei ole tuijotettava taaksepäin, siihen, mikä jo on takana. Katse on kohdistettava tulevaisuuteen. Historia on kylä aikanaan asiallisesti ja puotueettomasti harkitseva, missä on oltu oikeassa missä erehdytty. Huolehtikaamme vain yhteisin voimin siitä, että kaikki se, minkä vastedes teemme tahi tekemättä jätämme, on osoittautuva isänmaan asialle parhaaksi.

Kansalaiset!

Kansan sielussa tekevät tällä hetkellä — työtään omantunnon valtavat voimat. Ne muistuttavat meitä tekemistämme erehdyksistä — mutta ne viittovat eteemme myöskin pelastuksen tien. Ne sanovat meille, ettei julkisessa kansalaistoiminnassakaan riidalla mitään pysyvää rakenneta — että päinvas-

toin valtiollisessakin elämässä ihmissielun jatloimmat voimat havaitaan varsinaiseksi valtiotamuodostaviksi voimiksi. Ne sanovat meille, etteivät mitkään ryhmäedut, eikä puoluepyyteet saa repiä rikki niitä siteitä, jotka liittävät kansan eri kerrokset yhdeksi elinvoimaiseksi kokonaisuudeksi — eheäksi kansaksi.

Kansalaiset!

Nykyisen sisäpoliittisen tilanteen kehitystä maassamme seurataan mielenkiinnolla ei ainoastaan kotimaassa, vaan myös kaukana maamme rajojen ulkopuolellakin. Kunniasiamme on pitää huoli siitä, että nykyisen kohtalokas aika kansamme elämässä tulee päättymään tämän kansan valtiolliseen heräämiseen, uuteen onnellisempaan elämään.

Tunnukset, joiden ympärille kansalaisten nyt on kokoonnuttava, ovat:

Isänmaa on vapautettava kommunismin kiroista.

Lain kunnioitus on jokaisen kansalaisen kunnia-asia.

Jumala isänmaata suojele koon!"

Samoin senaattori P. E. Svinhufvud, joka tilanteeseen ja mieliteisiin tutustuttuaan, Lapuan kirkkoseuroissa lausui:

„— — — minä olen tullut tänne aivan yksityisenä henkilönä tutustuakseni Lapuan miehiin ja siihen mieleen, mikä täällä liikkuu. Minun huomioni on se, että Lapuan henki on puhtaasti isänmaallinen henki ja on sitä ilahduttavampaa nähdä, että tämä henki leviää yli Suomen maan. Näyttää siltä, kuin nousisi kansa' kaikkialla samaan suuntaan kuin täällä Lapualla. Se on takeena siitä, että Lapuan alkuun panema liike on koituva siunaukseksi rakkaalle isänmaallemme. Kyllä Herra aina aseensa valitsee."

Myöskin eduskunnan puhemies, teol. toht. P. Virkkunen Pohjanmaan matkan tehtyään hyväksyi kansanliikkeen isänmaallisen, sivuvaikutteista vapaan ohjelman.

Hajoitusyritykset eivät mitään vaikeuttaneet. Kansa itse tiesi mitä se tahtoi ja mikä oli heidän asialleen

välttämätöntä. Kesäkuun 21 päivänä pidetyssä maakuntain edustajain neuvottelukokouksessa tehtiin sitten lopullinen päätös myöhemmin määrättävänä aikana toimeenpantavasta talonpoikaismarssista pääkaupunkiin kommunisminvastaisen taistelun päätökseen saattamiseksi. Samalla valittiin pienempi valtuuskunta, Lapuan liikkeen johto, marssin valmisteluja ja itse marssia johtamaan. Kiertelevien huhujen ja vasta-agitatsion aiheuttamat pienet erimielisyydet selvitettiin pian. Ruotsinkielisetkin ilmoittautuivat tulevansa marssiin osallistumaan. Vain ne, jotka näkivät yrityksensä käyttäen kansan heille antamia valtuuksia omien tarkoituksensa tueksi vastoin valtuuttajainsa tahtoa luhistuvan kansan itsensä tuodessa tahtonsa ja mielipiteensä julki ilman välikäsiä, olivat tyytymättömiä; jopa ryhtyivät puuhiin marssin tavalla tai toisella ehkäisemiseksi, vaikkapa — kuten eräs määräävässä asemassa oleva oli ehdottanut — poliisi- tai sotilasvoimaa käyttäen, tämän ehdotuksen onneksi kaikuessa kuuroille korville.

Osanottajain lukumäärä oli aluksi suunniteltu suuremmaksi, mutta sitten käytännöllisistä syistä se supistettiin n. 10,000 mieheksi. Samoin retken toimeenpanopäivä alkujaan suunnitellusta eduskunnan kokoontumispäivästä heinäkuun 7 p:ksi.

Retken järjestely suunniteltiin täysin sotilaalliseksi. Eri maakunnat muodostavat rykmentin, jakaantuneina pataljooniin osanottajain lukumäärän mukaan. Kun ilmoittautuneita tuli enemmän kuin tarvittiin, voitiin hyväksyä vain vanhempaa, vakavampaa 24 vuotta täyttäneitä, sotilaskuriin tottuneita,

retken säilyttämiseksi vakuuttavana, arvokkaana ja kaikissa olosuhteissa rauhallisena. Kaukaisemmista maakunnista saapuville varattiin ylimääräisiä junia, Etelä- ja Keski-Suomen miesten suorittaessa matkansa autoilla. Muonituksesta ottivat kaikkialla huolehtiakseen paikalliset Lotta-Svärdosastot.

Retken lopullinen jaoittelu ja miesvahvuus sekä kuljetustapa vahvistettiin seuraavanlaiseksi: Autoilla saapuvat: 6 päivän iltana. Satakunnan pataljoona, käsittäen 517 miestä. Pataljoonan johtajana Huhtala ja varaj. Aalto-Setälä. Keski-Suomen pataljoona, 567 miestä, johtajana Brusin ja Vierto. Etelä-Hämeen patalj. 681 miestä, joht. Kalliokoski ja Linturi. Pohjois-Hämeen patalj. 710 miestä, joht. Hyppölä ja Polon.

7 päivän aamuna: Varsinais-Suomen rykmentti, kaksi pataljoonaa: A. 517 miestä, johtajina Susitaival ja Flinck. B. 560 miestä, johtajina von Bonsdorff ja Sonck.

Kymenlaakson rykmentti, kaksi pataljoonaa: A. 350 miestä, johtajina Yrjölä ja Meriluoto. B. 350 miestä, johtajina Rauanheimo ja Penttala.

Pohjois-Uudenmaan pataljoona 800 miestä, johtajina Hatman ja Vikström.

Östra-Nylandin pataljoona 700 miestä, johtajina Mathelin ja Ruda.

Vestra-Nylandin pataljoona 820 miestä, johtajina Forström ja Forselles.

Samana aamuna junilla: Pohjois-
lan pataljoona 458 miestä, joh-

tajina Autti ja Rensu. Österbottens bataljon 450 miestä, johtajana Roden. Etelä-Pohjanmaan rykmentti: A. 510 miestä, johtajina Isotalo ja Simola. B. 585 miestä, johtajina Koivisto ja Palm, C. 387 miestä, johtajina Kari ja Luokkanen.

Pohjois-Savon ja Kainuun pataljoona 450 miestä, johtajina Niittyvaara ja Nylund.

Etelä-Savon pataljoona 350 miestä, johtajina Ruuskanen ja Holopainen.

Pohjois-Karjalan pataljoona 250 miestä, johtajina Lehtonen ja Tuhkanen.

Laatokan—Karjalan pataljoona 261 miestä, johtajina Nykänen ja Lintula.

Etelä-Karjalan pataljoona 553 miestä, johtajina Lintula ja Pusa.

Joukkojen komentajana toimi maanviljelijä Kosola, apunaan Lapuan liikkeen johto.

Helsingissä varattiin 6 päivän iltana saapuville majoituspaikat kaupungin kouluille; marssipäivän aamuna saapuvat majailivat joko ruokailupaikoillaan Hesperian- y. m. puistoissa tai kka rautatievaunuissaan.

Osanottajamerkiksi vahvistettiin sinimusta, Lapuan vaakunalla ja L. L. kirjaimilla koristettu käsivarsinauha. Järjestyksen säilyttämiseksi vahvistettiin erikoinen järjestyssääntö, jonka noudattamisesta kukin ryhmänjohtaja oli ryhmänsä puolesta vastuussa. Lisäksi oli sovittu omien, poliisilaitoksen kanssa yhteisymmärryksessä toimivien, järjestysmiesten asettamisesta jotka valvoisivat järjestyksen noudattamisesta kaupungilla ja majoitus-

paikoilla marssin aikana. Siltasaarelle ja sen takaisiin kaupunginosiin meno oh retkeläisiltä ehdottomasti kielletty. samoin väkijuomien nauttiminen.

Järjestelyt ja ohjelman suunnittelun loppuun suoritettua antoi marssin johto marssin tarkoituksesta yhä kiertelevien huhujen lopettamiseksi seuraavat tiedonannot.

„Vapaussodan käytyään Suomen talonpoikaisarmeija marssi pääkaupunkiin voit-tajan vakain mielin. Kuluneina vuosina on vapautta jälleen noussut uhmaamaan 1918 lyödyn vihollisen maanpetos ja kaiken pyhän pilkka. Tämän vuoksi Suomen talonpojat ovat päättäneet taasen marssia pääkaupunkiin siellä voimakkaasti ja arvokkaasti julkilausukseksi sen peruuttamattoman sanan, että kommunismi on Suomessa tuhottava.”

Ja Lapuan valtuuskunta tiedotti:

„Tiedoitamme, että talonpoikaismarssi tapahtuu maanantaina Kaikki huhut sen peruuttamisesta ovat aiheettomia.

Vihtori Kosola,

Vihtori Herttua, Iivari Koivisto.

Sunnuntaina heinäk. 6. p:nä tapahtui sitten marssille lähtö täysin suunnitelmien mukaisesti. Pohjois-Pohjanmaan, Perä-Pohjolan, Keski-Pohjanmaan, Kauhavan, Lapuan ja muut pohjoisen radan varren miehet saapuivat Seinäjoelle klo 15 aikaan. Vähän aikaisemmin olivat sinne saapuneet jo Suopohjasta kaikki tämän radan varrelta tulevat marssin osanottajat. Juna seurasi lotat kenttäreittiineen. Lottain myymälää varten oli varattu eri vaunu. Lääkäriä ja saniteettiosastoa varten oli myös oma vaunu. Lääkärinä joukon matkalla toimi tri Tiitinen Lapualta. Seinäjoelta liitettiin mukaan johtajia ja ruotsalaisia sanomalehtimiehiä varten I ja II luokan vaunut.

Vähän jälkeen kun tämä 41-vuonoinen juna oli lähtenyt etelään saapui Vaasasta Seinäjoelle toinen ylimääräinen juna, jossa tulivat kaikki Vaasan radan varrella asuvat marssiin osanottajat. Sen lisäksi sijoitettiin tähän junaan Seinäjoen, Peräseinäjoen, Nurmon, Kuortaneen Alavuden, Töyssän y. m. pitäjien miehet. Tämä 44-vuonua käsittävä juna lähti etelään klo 17 ajoissa. Lähtiessään etelää kohti lauloi kolmetuhatta miestä käsittävä talonpoikaisarmeija isänmaallisia lauluja. Lähtiessä oli Seinäjoen asemalla nähtiin saattajien joukossa m. m. Vaasan läänin maaherra Heinrichs.

Samalla tavalla kokoontuivat ja järjestyivät miehet Hämeessä, Tampe-

reella, ja Hämeenlinnassa, Varsinais-Suomessa Turussa y. m. kaupungeissa, Karjalan Viipurissa Sortavalassa y. m. paikoissa, Savon Kuopiossa, Mikkelissä ja Savonlinnassa y. m. jatkaen edelleen junilla tai autoilla ohjelman mukaan. Kauniina ja helteisenä heinäkuun sunnuntaina läheni pääkaupunkia talonpoikaisarmeija, sivilipukainen ja aseeton, mutta tarkoitukseltaan varma ja tinkimätön.

Ja sitä saattoivat kotiin jääneen isänmaallisen kansanaineksen kukkaisu- ja laulutervehdykset, valtakunnan lipun kohoaminen tankoihin sekä yhteinen toivomus: marssin tarkoituksen toteutuminen sen viimeistä kirjainta myöten.

MARSSI HELSINKIIN.

Hallituksen tervehdyksenä pääkaupunkiin saapuvalle talonpoikaisarmeijalle julaistiin sanomalehdissä seuraava valtioneuvoston julkilausuma:

„Ilmauksena siitä syvästä huolestumisesta, jonka rakkaan isänmaamme nykyinen tila on oikein ajattelevissa kansalaisissa herättänyt, saapuu tänä päivänä pääkaupunkiin kaikista maamme ääristä kokoutunut valtava talonpoikaiskulkue. Jo pelkällä saapumisellaan se painaa kansalaisten tietoisuuteen sen vakaumuksen, jota talonpoikaiskulkue edustaa, että nykyhetki vaatii erinomaisia, yhtyneitä ponnistuksia, jotta kansamme järkytetty elämä jälleen saatettaisiin lainalaisiin, säännöllisiin uomiinsa. Oltuansa vasta kolmatta päivää toimeksaan hallitus on voinut todentaa, miten suurten vaikeuksien alaisena kansamme tila edelleenkin on. Hallituksen, samoin kuin talonpoikaiskulkueenkin, toimintaa ohjaa järkähtämätön tahto maanpetoksellisen kommunismin juurittamiseksi pois valtakunnasta ja kansamme elämästä. Tälle välttämättömälle hallitus tahtoo olla horjumatta uskollinen, eikä hallitus ole hellittävä otettaan, ennenkuin tämä päämäärä on saavutettu. Mutta taistelussaan kommunismia vastaan hallitus ei voi saada niitä tuloksia, jotka muutoin voidaan saavuttaa, jolleivät kaikki ne kansalaiset, jotka samoin kuin hallitus tahtovat kehittää tarmokkuuttansa kommunismin hävittämiseksi, myös yhtä väsymättömästi hallituksen rinnalla keskitä voimiaan järkytetyn laillisuuden ja yhteiskunnallisen rauhan pala-

uttamiseksi. Omankäden oikeuden harjoittaminen, jota viime päivinäkin on jatkunut, on isänmaan onnen nimessä lopetettava.

Samalla kuin hallitus ilmaisee omaksvansa samat isänmaalliset pyrkimykset, joiden velvoittamina talonpoikaiskulkueeseen osaaottavat tuhannet kansalaiset ovat tänne saapuneet, hallitus hartaasti odottaa saavansa heiltä, samoin kuin isänmaallisilta kansalaisilta kansamme kaikissa kerroksissa, sille välttämätöntä tukea niiden raskaiden velvollisuuksien suorittamiseksi, jotka nykytilanteessa ovat joutuneet hallituksen täytettäväksi.”

Tämä, samoin kuin ensimmäisiä autokolonneja sunnuntai-iltana tervehdyshuutoin ja liehuvin liinoin vastaanottava pääkaupunkilaisyleisö, antoi heti erikoista juhlatuntua ja mieltä marssia seuraaville ja siihen osallistuville. Tunnelma ja hetken historiallisen merkityksen tuntu kohosi edelleen maanantaina, jolloin varhain aamulla saapuivat viimeiset autojonot ja junat. Sanomalehdet — nekin jotka siihen asti olivat tehneet voitavansa marssin estämiseksi — lausuivat sanoin ja kuvin retkikunnan tervetulleeksi. Liput kohosivat tankoihin; erikoisesti yllätti Siltasaaren ja Sörnäisten työväentalojen harjalle marssin johtajain käskystä kohotetut liput, ensikerran näiden talojen olemassaolo-

aikana. Viimeksi, klo 11 aikaan, kohosivat Valtioneuvoston ja muitten julkisten rakennusten katoille valtioliput. Juhla-asuinen pääkaupunki oli valmis yhtymään yhdessä kansanmiesten kanssa suuren isänmaallisen juhlapäivän viettoon.

Talopoikaismarssin vastaanottokomitean kansliassa Ostrobozniassa oli kiirettä. Samoin retkeläisten ruokailupaikoilla, joissa sadat uutterat lotat jo klo 8 aamulla tarjosivat miehille aamiaisen. Vähää vaille klo 10 alkoivat rivistöt järjestyä Pallokentälle marssia varten ja samaan aikaan jätti kolmimiehinen lähetystö pääministerille vastauksena hallituksen tervehdysjulkilausumaan seuraavan tiedonannon:

„Lapuan liikkeen johto on eilen, 7. 7. 1930 pitämässään kokouksessa hyväksynyt seuraavan julkilausuman:

Lapuan liikkeen johto, joka on julklausunut, että kommunismi Suomesta kaikissa sen ilmenemismuodoissa on tuhotava, jää odottamaan, mihin tuloksiin hallituksen toimenpiteet ja lainsäädäntötyö kommunismin hävittämiseksi isänmaastamme johtavat, ja on liikkeen johto edellyttäen, että toimenpiteet ovat pikaisia, sitä mieltä, että kommunisteihin kohdistuvat yksityiset estämistoimenpiteet nyt on lopetettava.”

Vihtori Kosola, Vihtori Herttua, Iivari Koivisto.

Kuin toistakymmentävuotta aikaisemmin vapaussodassa, marssivat nytkin kieli- ja kansallisuusriidat unohdaneina Suomen- ja ruotsinkielinen mies rinnan avajaisjuhlaan Pallokentälle. Sinne marssin aikana jaettiin kaupungilla seuraavaa isänmaallisen ruotsinkielisen kansanosan julistusta:

1. Kun aivan pian vapaussadan päättymisen jälkeen suurin osa punaisista kapinallisista laskettiin vapaiksi, oli tässä siemen tämänpäiväiseen tilanteeseen. Näiden

rankaisemattomien punaisten lainkuuliaisiiin valkoisiin työläisiin kohdistama terrori, joka häiritsemättä on saanut jatkoa aina siitä asti, on osaltaan kärjistänyt asemaa. Kommunistit ovat kylväneet tuulta, nyt he korjaavat myrskyä, mutta pyhä sana sanoo: sillä mitalla, millä te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman. On sekä röyhkeää että naurettavaa, että nämä köyhälistön veridiktatuurin kannattajat nyt suuriäänisesti vetoavat laillisuuteen ja laillisiin muotoihin. Itse he ovat valmiit, niinkuin v. 1918, kidutuksen, murhin ja ryöstöin hävittämään sekä porvarit, talonpojat että valkoiset työläiset.

2. Meidän ruotsalaiset sanomalehtemme, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, ovat häikäilemättömästi karsineet kaikki Lapualaiskysymystä koskevat julkilausumat, mikäli ne ovat olleet vastakkaisia ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän enemmistön käsitykselle. Tästä lausumme mitä ankarimman vastalauseemme.

3. Nämä samat sanomalehdet, paria poikkeusta lukuunottamatta, kilpailevat valittelussa, miten paljon Lapualaisliike vahingoittaa Suomea ulkomailla. Ne ovat myöskin kilpailleet mitä harhaanjohtavimpien parjausten antamisessa ulkomaille tästä tarpeellisesta ja isänmaallisesta liikkeestä. Mutta ei Lapualaisliike, vaan näiden lehtien tarkoitukselliset parjaukset ovat eniten vahingoittaneet Suomea ulkomaiden silmissä.

4. Me vaadimme sanomalehti, ja sananvapautta niille maan ruotsalaisille, jotka puhtain ja isänmaallisin perustein ovat yhtyneet tähän liikkeeseen ja jotka katsovat, että kannanotto Lapualaisliikettä vastaan tietäisi Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen korvaamatonta tuhoa ja turmiota.

Jumalan ja saatanan, valkoisen ja punaisen välillä ei ole mitään keskitietä. Kohtalonhetki on lyönyt, on asetuttava joko toisen tai toisen puolelle.

5. Olemme vakuutettuja, että hyvin suuri osa Suomen ruotsinkielisestä väestöstä on samaa mieltä kanssamme.

Lapualaisliikkeen ruotsinkielisiä kannattajia.”

Ja kuin viimeisenä todisteena epäilevimmillekin tämän kansantahtoa edustavan marssin tarpeellisuudesta saapuivat samaan aikaan ensimmäiset sähkösanomatiedot kommunistien Rovaniemellä järjestämistä suurmurhapolitoista ja niiden uhasta Perä-Pohjolan rantakaupungeissa.

Klo 12 päivällä seisoivat joukot Pallokentällä tuhatlukuisen yleisön sitä reunustaessa. Yhdistettyjen sotilassoitokuntien soitettua „Nuijamiesten marssin, astui puhujakorokkeelle assessori K. R. Kares pitäen seuraavan voimaa ja intoa uhkuvan puheen

„Kansalaiset, Suomen miehet!

Minä kysyn teiltä, minkä tähden te olette lähteneet kodeistanne maaseudun hiljaisuudesta, minkä tähden Suomen miehet kaikista maakunnista ovat määränneet tämän kokoushetken valtakuntansa pääkaupunkiin? Sitäkö varten, että te antaisitte kuin siunaavan voitelun menettelytavalle ja tielle, jota matalat mielet ovat leimanneet rikolliseksi? Vaiko sitä varten, että te haluatte polkea vähäväkisiä kansamme keskuudessa ja puolustaa niiden oikeuksia, joille on annettu runsaasti tämän maailman hyvää niinkuin itsekäs luokka- ja puolue mieli ovat tahtoneet asian leimata?

Ei, tuhannesti ei. Heinäniityt huutavat niittäjäänsä, vaalenevat ruispellot kysyvät kohta korjaajaansa, teitä, jotka siitä huolimatta olette tätä retkeä varten uhranneet useitakin päiviä. Te ette ole lähteneet tänne läsnäolollanne siunaamaan kevytmielistä meenoa ja vielä vähemmän rikollista toimintaa. Minä näen teidän joukossanne tuhansia, joiden osa tämän maailman antimista ei ole suuri, tuhansia, joiden jokapäiväinen leipä on varmastikin yhtä ankaran työn takana kuin konsanaan niissä tehtaissa, joiden savupiiput näkyvät läheisestä pääkaupungista. Vain matalan herjaajan mieleen on johtunut ajatus, että te olisitte täällä rikasten asioilla köyhiä vastaan ja työtä tekemättömien puolustamiseksi niitä vastaan, jotka työtä tekevät.

Pyhä ja korkea velvoitus tunnoissa on meidät itsekunkin tänne tuonut. Meidän eteen astuu tämän kansan raskas kärsimysten tie, jota on saatu kulkea vuosisadasta vuosisataan, jotta tämä maa pysyisi ja vartuisi Suomen kansan omana kotina, missä sukupolvesta sukupolveen saisi elää yhä vaurastuva väki ja missä voitaisiin tehdä työtä sen saavuttamiseksi, mitä ihmismieli pitää suurena ja tavoiteltavana. Eteemme astuvat Lapuan ja muiden taistelukenttien veriuhrin, jotka annettiin sitä varten, että isiltä peritty vapaus, länsimainen oikeusjärjestys ja valaistu hengen mieli saisivat täällä säilyä. Niiden sankarien muisto, jotka lepäävät vielä miltei säilynein ruumiin sankari-patsaittemme alla, on tehnyt meidät rauhattomaksi. Sielumme silmissä elävöityy se rajavartija-asema, missä tämä maa ja kansa ovat saaneet vuosisadasta vuosisataan seisoa kaiken sen puolesta, mitä länsimainen mieli pitää kunnioitettavana ja korkeana, niitä vastaan, jotka eivät osaa meidän kielitämme eivätkä tunne tapojamme. Ja meillä ovat kuin läsnäolevina ne isät ja äidit sekä opettajat, jotka ovat tätä kansaa kasvattaneet Herran pelkoon ja vieneet sitä pyhimmän uskomme maille.

Me emme ole voineet sietää, että sitä perintöä, mikä näin on koottu, ja kansamme pyhää kutsumusta sallitaan pilkata, polkea ja hävittää sekä kansallemme vieraan hengen lumoissa olevien teoilla että myös kevytmielisellä välinpitämättömyydellä ja »antaa mennä»-menettelyllä. Me olemme saaneet nähdä kuluneina vuosina surkeata näyttelmää. Täällä on riehunut joukko, joka avoimesti ja peittelemättä on pilkannut ja tallannut kaikkea sitä, mitä me pidämme pyhimpänä maailmassa. Tämä joukko, jonka johtajat ovat vieraan voiman palkoissa ja jonka toimintaa ohjataan ulkopuolelta rajojemme, sieltä, missä maallemme ei suinkaan mitään hyvää suoda, ei ole peitellyt sitä, että maan oikeusjärjestys on sen vihan esineenä ja että se tahtoo sen väkivaltaisesti kumota. Se on rohkeasti ja julkeasti rienannut pyhintä omaisuuttamme, uskontoa ja Jumalan pelkoa. Se on lisäksi avoimesti pilkannut ja vainonnut niitä, jotka kerran kulkivat kuoleman virran rantaa vapauttaakseen tämän maan. Ja tämän joukon on sallittu vieläpä säätää lakeja tälle kan-

salle, lakeja, joista mieli, joka ei tuijota itseään sokeaksi vain muotoihin, kysyy, ovatko ne todella noudatettavia lakeja silloin, kun ne ovat syntyneet siten, että kommunistien äänet ovat saaneet asian ratkaista. Tämä joukko on saanut istua kuntien hallinnossa määräämässä kansalaisten veroista y. m. Eduskunnassa, missä puolueiden keskinäinen kilvoittelu ja juonittelu ovat liian usein saaneet himmentää katsetta näkemästä maan syvintä haavaa, on siedetty tätä meinoa, vieläpä kylmästi hylätty ehdotuksia joita valveutunut kansalaismieli piti tarpeellisina pahan korjaamiseksi. Tämä sama eduskunta on myös puoluemielen lumoisissa sallinut, että maata on tavan takaa saanut hallita hallitukset, joilla ei ole ollut takanaan edes eduskunnan enemmistön saatikka kansamme enemmistön kannatus-ta, heikkoja hallituksia, joita lisäksi on vaihdettu niin ahkeraan ja kevytmielisesti, kuin olisivat kysymyksessä maailman vähäpätöisimmät asiat.

Ei ole tässä yhteydessä tilaisuus luetella kaikkia, mikä on mieltämme kuohuttanut. Pääasia on, että me olemme lähteneet liikkeelle kansamme ja valtiomme alennustilan takia, pyhimpien muistojemme ja kalliimpien perintöjen puolesta, Jumalan ja isänmaan asioilla.

On aikaisemmin esitetty kansanjoukkojen taholta »me vaadimme»-julistuksia. Meidän esitämme semmoisen. Me vaadimme jyrkästi ja ehdottomasti ja ilman mitään sovittelumahdollisuuksia, että kommunnismi maastamme on kaikesta julkisesta toiminnasta ajettava siihen maanalaiseen pimeyteen, missä rikokset asuvat ja missä on rikospoliisin työala. Me vaadimme, että kaikki ne laitokset, olivatpa minkä nimisiä tahansa, jotka ovat perustetut ja ovat olemassa kommunismin ylläpitämiseksi ja levittämiseksi, aivan säälittä suljetaan. Me vaadimme, että maan- ja valtiopetoksellinen toiminta sen kaikissa muodoissa myös valmisteluasteilla rangaistaan ansion mukaan. Me vaadimme, että uskontoa ja Jumalan pelkoa ei tässä maassa saa rienata eikä tätä rienauksen henkeä levittää lapsiin ja nuorisoon. Me vaadimme, että eduskunnassa hylätään pikkumaiset puoluelaskelmat ja rakennetaan yhteyksiä sekä säädetään lakeja, jotka takaavat, että maallamme aina on

luja ja pitkäaikainen hallitus. Me vaadimme, että isänmaan ja vanhurskauden asiaa ei pidetä kauppatavarana. Itsellemme, luokallemme emme vaadi mitään muuta kuin sen, että isänmaallinen työmies saa rauhassa ja häiritsemättä työllään elättää itseään ja perhettään ja että kaikilta työmailta armotta poistetaan jokainen, joka tätä vapautta loukkaa tai häpäisee niitä miehiä, jotka kerran ovat olleet tätä maata vapauttamassa. Tätä vaadimme ja tinkimättömästi. Muuten olemme valmiit painumaan hiljaisuuteen, kukin omaan työhömmee, mutta vain sinä päivänä kun näemme, että asioista tehdään täyttätöitä, ja siksi aikaa, kunnes meitä ehkä taas tarvitaan.

Liikkeemme kulkee yli luokkarajojen ja kielieroavaisuuksien. Me iloitsemme, että isänmaalliset miehet ruotsinkielisten kansalaistemme keskuudessa on syttyneet yhdessä meidän kanssamme yhteisen asian ympärille. Se herättää meissä elävän toivon, että tässä maassa vakavat isänmaalliset naiset sekä miehet kummastakin kieliryhmästä, jotka eivät ole aktiivisen puolue-elämämme saastuttamat, voivat pian yhtyä neuvottelemaan ehdoista lopulliselle rauhalle niiden kesken, joille kansojen Jumala on määrännyt isänmaaksi tämän armaan Suomen.

Se on päämäärämme. Ja nyt haluaisin manata esiin heidät, pyhät edesmenneiden polvien rivit. Kysyn teiltä, korpiemme ensimmäiset raivaajat, jotka hallaa ja nälkäkuolemaa pelkäämättä jaksoitte uskaltaa ja toivoa, kysyn teiltä, onko tie, jota olemme kulkeneet, oikea. Kutsun esiin teidät, sotiemme urhot, Nuijasodan päivistä Lapuan kentällä kaatunehin asti, teidät, jotka annoitte maallemme suurimmat uhrin, kysyn teiltä, onko tie, jota olemme kulkeneet, oikea. Kutsun esiin teidät, vapaussotamme sankarihaamut, ja teidätkin, jotka petturijohtajien pettäminä kaaduitte väärällä puolella, ja minä kysyn teiltä, onko tie, jota olemme kulkeneet, ollut oikea. Kysyn teiltä, jotka kerran vuosisatoja sitten kuljitte yksinäistä tietänne Siperian sotavankileiristä Suomeamme kohden tuoden kallista lahjaa. Jumalan edessä värisevää ja Häneen luottavaa mieltä, ja teiltä hurskaat isät ja äidit, jotka olette hengellisen kilvoituksen tietä kulkeneet, kysyn teiltä, onko tie, jota olemme kulkeneet, ollut oikea. Sitä kysyn ja

syvältä tunnen omien tunteiden pohjilla vastauksen. Se liikkuu tämän joukon yllä todistajien suuressa pilvessä. Vastaus kuuluu: teillä ei ollut muuta tietä valittavana.

Ja Sinä vanhurskas Jumala, jonka edessä me olemme kaikki syntisiä, tomua ja tuhkaa. Sinä, jonka silmien alla meidän paraskin vanhurskautes on vain kuin saastainen vaate. Sinä ainoa turvamme ja apumme, minä tomun joukossa asetan eteesi tien jota olemme kulkeneet, sen tien kaikkine erehdyksineenkin. Ja siitä, miten olet asiat johtanut, siitä, että nekin seikat, jotka tapahtuvat äkkipikaisuudessa ja ensinnä peljättivät meitä ja joista vastustajamme ennustivat liikkeen kuolemaa, ovat olleet asiamme elämäksi ja voitoksi, näen että Sinä et ole antanut meille muuta tietä kuljettavaksi.

Kansalaiset, miehet, tällä kohdalla me seisomme emmekä voi väistyä.

Puhe otettiin vastaan myrskyisin hyvä- ja eläköön - huudoin sekä käntäpöpuheiksi.

Soittokunnan soitettua „Vaasan marssin“, Karjalaisten, Hämäläisten, Savolaisten ja Uusmaalaisien laulut, piti tri P. B. Danielson ruotsiksi seuraavasisältöisen puheen:

„12 vuotta sitten tapahtui Suomen talonpoikaisarmeijan marssi pääkaupunkiin. Tämän marssin tarkoituksena oli osoittaa, että maamme vapaus, on nyt saavutettu ja että sen itsenäisyys ja rauha oli turvattava. Puhuja kysyi, ovatko kuluneet 12 vuotta täytäneet silloin asetetut toiveet, ja vastasi: ei! Isänmaan kavaltaajat ovat vapaamielisten lakiemme turvissa ja saavutettuaan kansalaisoikeudet ryhtyneet juonittelemaan itsenäisyyttämme vastaan. He ovat saaneet olla eduskunnassa laatimassa meille lakeja. Kommunistiset sanomalehdet ovat saaneet ilmestyä ja loukata uskontoa ja isänmaatamme. Lisäksi on harjoitettu työmaaterroria valkoista työmiestä vastaan. On käynyt selvillä, että länsimaiselle pohjalle perustettu sivistyksemme ja lakimme ovat tehneet mahdolliseksi rangaista heitä ja tukahduttaa heidän toimintaansa. Tänä päivänä Suo-

men talonpoikainen kansa, sekä suomea että ruotsia puhuva, on kokoontunut pääkaupunkiin ilmaistaakseen voimakkaasti, että kommunismi on juuritettava pois maasta ja kommunistit poistettava eduskunnasta ja kunnanvaltuustoista. Kommunistiset kirjapainot on pidettävä suljettuina ja kommunistiset sanomalehdet lakkautettuina. Työmaaterrori on ehdottomasti lopetettava. Nämä ovat meidän huomattavimmat vaatimuksemme. Ajamalla näitä vaatimuksia me puolustamme isänmaatamme. Puhuja lopetti lausumalla: Jumala varjelkoon rakasta isänmaatamme.“

Puheen jälkeen kohotettiin Vihtori Kosolan ehdotuksesta isänmaalle 3-kertainen eläköön-huuto, soittoakunna soitti Porilaisten marssin ja juhla Pallokentällä oli päättynyt.

Ennenkuin kuitenkaan yleisö poistui kentältä huudettiin retken ja talonpoikaisliikkeen johtaja Vihtori Kosola esiin. Soittokunnan soittamassa 30-vuotisen sodan marssia ottivat voimakkaat miehet hänet hartioilleen kantoivat valtavien eläköön - huutojen kaikuessa ympäri kentän. Hänet vietiin takaisin puhujakorokkeelle ja voimakkaat kädet heittivät Kansan suosion saavuttaneen johtajan monta kertaa ilmaan.

Kiitettään osakseen tulleesta kunianosoituksesta kutsui maanv. Kosola Lapuan valtuuskunnan koolle. Tämän jälkeen valtuuskunta siirtyi Turun tielle asettuneen pohjalaisten marsirivistön etupäähän.

Sen jälkeen alkoivat joukot marssia Valtioneuvoston torille kahdessa rivistössä.

Vasemmassa rivistössä, johon kuuluivat Etelä-Pohjanmaan (suomalaisen), Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan, Perä-Pohjolan, Satakunnan, Keski-suomen, Pohjois-Hämeen, Etelä-Hämeen, Varsinais-Suomen ja Turun-

maan miehet, marssi Pallokentältä Toivonkadun kautta Turuntietä, Salomoninkatua, Annankatua, Bulevardia, Pohjois-Esplanaadia ja Unioninkatua Valtioneuvoston torille.

Oikea rivistö, johon kuuluivat ruotsalaisen Pohjanmaan, Etelä-Karjalan, Laatokan-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Kainuun, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan (ruotsalaisen Uudenmaan) ja Pohjois-Uudenmaan (suomalaisen Uudenmaan) miehet, marssi Pallokentältä Sallinkadun kautta määräpaikkaan seuraavia katuja: Turuntie — Runeberginkatu — Arkadiankatu — Fredrikinkatu — Bulevardi — Etelä-Esplanaadi — Kauppatori — Mariankatu — Aleksanterinkatu.

Bulevardilla molemmat rivistöt yhtyivät marssien rinnakkain. Vanhan kirkon puiston sankarihautojen kohdalla paljastuivat päät kunniaa tehden. Sankarihautojen äärelle oli asetunut maakuntien lähetystö, johon kuuluivat hrat K. A. Raevaara ja Hugo Riipinen, T. Olkinuora, G. Aapola, K. Latvala, P. Vatanen, G. V. Löfgren, E. Helenelund, L. Lohi, E. Hämäläinen, V. Toppari, ja J. Taavela, laskien sepeleet joiden nauhoissa luettiin: „Ei oikeutta maassa saa ken itse sit ei hanki." Kalmiston vanhojen puiden varjossa oleville suomalaisten, vironretkeläisten ja saksalaisten sankarihaudalle. Hetki oli mitä juhlallisin. Säännölliset rivistöt, joissa näkyi joukko Etelä-Pohjanmaan körttiläisiä mustissa puvuissaan, etenivät edelleen pitkin Bulevardia. Kunkin maakunnan joukon edessä kannettiin maakunnan nimikilpeä. Elokuvakoneet suuntasivat rivistöä kohti. Kymmenet koti- ja ulkomaalaisten leh-

timiesten- ja sadat muut kamerat ikuisivat marssin valokuvauslevyille. Juliamielinen kadun vieret tungokseen saakka täyttävä yleisö yhtyi uudetaan ja uudestaan eläköön-huutoihin. Talonpoikien marssirivistöt, joissa nähtiin 24—30 vuotiaita miehiä — mukana 60—70 vuotiaitakin — tekivät katsojiin valtavan ja unohtumattoman vaikutuksen." Talonpoikien asia on oikea sen näkee heidän ryhdistään ja kasvoistaan" kuultiin lausuttavan väkijoukossa.

Jo kauan ennen joukkojen saapumista oli Valtioneuvoston torin reunat ja Nikolain kirkon rappusille varatut tilat kansaa täynnä.

Vähän ennen joukkojen saapumista torille kävi Lapuan liikkeen valtuuskunnan lähetystö, johon kuuluivat maanviljelijä Vihtori Herttua, hovioikeudenneuvos H. Bouché ja maanviljelijä Toivo Pohjola tervehdyskäynnillä kenraali Mannerheimin luona pyytäen häntä samalla saapumaan Valtioneuvoston torilla toimeenpantavaan juhlatilaisuuteen. Esittäessään mainitun pyynnön kenraali Mannerheimille piti maanviljelijä Vihtori Herttua hänelle seuraavan puheen:

„Kunnioitettava Herra Kenraali!

Meillä on kunnia tänä talonpoikaismarssin päivänä tervehtiä Teitä, Herra Kenraali, muutamilla sanoilla.

12 vuotta sitten oli Suomen sarkatakkisella talonpoikaismarssilla onni Teidän johdollanne, Herra Kenraali, marssia vapautetun isänmaan pääkaupunkiin. Lähinnä Jumalaa tunsimme silloin kiittolisuutta Teitä kohtaan, Valkoinen kenraalimme.

Hinta, joka silloin, 12 vuotta sitten maksettiin isänmaan vapaudesta, oli kallis. Sen vuoksi on meitä vapaustaistelijoita ja meidän heimolaisiamme sydänjuuria myöten kirvellyt se tila, mihin vapaussotaan perin-

tö on hoidettu. Mielissämme on liikkunut ajatus, että täytyy itkeä enempi eläviä kuin kuolleita, kun meille kallis isänmaan onni on joutunut leikin ja ilveilyn esineeksi;

Mutta me emme ole ainoastaan surreet. Tämä talonpoikaismarssin päivä on Teille, Herra Kenraali, ja muille todistuksena, että me emme suinkaan ole vaipuneet epätoivoon. Ei. Meissä elänyt iskuhenki ei ole enää voinut vaieta. Te, Herra Kenraali, tunnette vapaussodan päiviltä tämän hengen. Siksi minun ei tarvitse sitä tässä selittää. Nyt me emme enää odota, vaan me olemme iskeneet ja aiomme iskeä loppuun saakka.

Meitä ei vielä kaikki ymmärrä. Siitä huolimatta me varmasti uskomme, että isänmaattomuus nyt on saava Suomen kansan tuomion, kuten 12 vuotta sitten.

Me talonpoikaismarssin osanottajat uskomme, että tämä päivä on Teille, Herra Kenraali, oleva aiheena iloon, kun Te saatte nähdä, että vapaussodan väkevä henki vielä elää. Tämän hengen ilmausta, talonpoikaismarssia, on meillä nyt kunnia saada kutsua Teitä, Herra Kenraali, seuraamaan."

Puheeseen vastasi kenraali seuraavin sanoin:

„Minä kiitän teitä ystävällisistä sanoistanne sekä huomaavaisuudestanne, jota osoitatte valmistamalla minulle tilaisuuden tervehtiä niitä miehiä, jotka läheltä ja kaukaa tänään ovat tänne kokoutuneet. — Samoin kuin 1918 eivät he ole epäröineet astua esille puolustamaan yhteiskunnan oikeutta elää omaa elämäänsä kommunistien ja maan kalvaltajien pitkälle tähtäävien juonitteluiden sitä häiritsemättä. — Samoin kuin 1918 on kansamme herännyt tietoisuuteen siitä vaarasta, joka vapaussodan jälkeenkuluneina vuosina on kasvanut suureksi. — Olen monessa tilaisuudessa — ja monet minun kanssani — varoittanut aliarvioimasta vaaraa ja sallimasta vihollisrintaman muodostua omassa keskuudessa me. Siitä, mitä talonpoika on ostanut verellään, on liian kevyesti luovuttu. Tuloksen näemme: eripurainen kansa ja puolueita, jotka sen sijaan, että jalossa kilpailussa keskenään pyrkisivät yhteiseen päämaaliin, ovat täynnä epäluuloa toisiaan vastaan samaan aikaan kuin kommunistit rehentelee ja kasvamistaan kasvaa.

— Se seikka, että miehiä eri osista maata on astunut esille ja lausunut painavan sanansa: nyt olkoon kyllin, tähän asti. mutta ei askeltakaan pitemmälle, on tapaus, jonka merkitystä emme voi yliarvioida. Ymmärrän täysin isänmaalliset vaikuttimenne ja paljastan pääni sen rakentavan, vakavan liikkeen edessä, joka valtavana käy kautta maan, ja olen vakuutettu siitä, että epätietoisuus ja isänmaallisuus ovat osoittavat oikean tien kansamme yhdistämiseksi ja vahvistamiseksi."

Suostuen pyyntöön, seurasi kenraali lähetystä juhlapaikalle.

Marssijain 12-tuhantinen joukko täytti Valtioneuvoston torin reunoja myöten. Lähelle Nikolainkirkon rapuja asettui torille Lapuan liikkeen valtuuskunta etumaisina hrat Kosola ja Kares. Nikolainkirkon portailla nähtiin yleisön joukossa eduskunnan porvarillisten puolueiden edustajat melkein kaikki, eduskunnan puhemies, prof. Sunila, armeijan päällikkö kenr. Sihvo kenr. Malmberg, kenr. Vallenius, eversti Palojärvi, sekä useita ulkovaltioiden lähettiläitä. Joukkojen asetuttua paikoilleen saapui tasavallan hallitus, kulmien valtioneuvoston linnasta samalla tavalla jalkaisin astuen kuin maan vapautumisjuhlassa v. 1918. Yleisö tervehti vilkkain suosionosoituksin hallitusta samoin kenr. Mannerheimia, joka lähetystön autossa saapui paikalle, ja valtioneuvos Danielson Kalmaria. Hetkistä myöhemmin kiiti paikalle myös Tasavallan presidentin auto. Presidentti sai astuessa autostaan, voimakkaat eläköön-huudot tervehdykseksi. Kädenlyönti Lapuan liikkeen johtomiesten kanssa, presidentti asetui paikoilleen, ja juhlallisuudet, jossa pidetyt puheet radioitiin alkoivat.

Monet, tuhannet yhtyivät soitto-

nan esittämään virteen „Jumala om-
pi linnamme." Kun sen mahtavan sä-
velen kaiku toria reunustavain ra-
kennusten kivimuureihin oli tauonnut,
astui puhujakorokkeelle rovasti V.
Malmivaara pitäen voimakkaan
saarnan.

Hän lausui:

„Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta,
meidän Isältämme, ja Herraltamme Jeesuk-
selta Kristukselta.

Profeetta Hesekielin kirjan 30. luvun 19.
säkeessä luemme Herran sanat: Minä toi-
mitan tuomioita Egyptissä, että he tietäisi-
vät, että minä olen Herra.

Niinä aikoina, joina nämä vakavat sanat
lausuttiin, oli Egypti ollut pettävänä tukena
Israelin huoneelle ja arvellut kykenevänsä
ilman Jumalaa pitämään hallussansa isän-
maansa ja sitä kostuttavan pyhän virran.
Egypti oli kohdellut vilpillisesti Herran
kansaa ja maan hallitsija oli Jumalaa pil-
katen lausunut: »Minun omani on virta,
minä olen sen itselleni tehnyt». Tämän täh-
den käski kaikkivaltias Jumala profeettansa
nyt lausua: Minä toimitan tuomioita Eryp-
tissä, että he tietäisivät, että minä olen
Herra.

Tänä päivänä ja näinä aikoina on Ju-
mala lausunut vakavasti myös meidän kan-
sallamme: Minä toimitan tuomioita Suomes-
sa, että he tietäisivät, että minä olen Herra.
Hän on sanonut näin sen suuren ja ihmeel-
lisen kansannousun kautta, minkä me viime
aikoina olemme nähneet, ja hän sanoo tä-
nään tämän kymmentuhantisen talonpoikais-
marssin kautta, minkä osanottajat hän kutsui
koolle kaikkialta tämän isänmaan ja sen
kansan omasta helmasta. Niin hän sanoo
sen nyt teidän kauttanne, jotka seisotte
tässä yhteisessä jumalanpalveluksessamme,
hän sanoo sen hallituksemme ja kaikkien
isänmaallisten kansalaisten kautta, sanoo si-
ten, että sen kuulevat kaikki nekin, jotka
ovat häntä pilkanneet. Hän on tullut tänne
toimittamaan tuomioitaan, kun täällä on
unohdettu, että hän on Herra.

Jos kysymme, mitä tuomioita Jumala
aikoi muinaisina päivinä toimittaa Eryp-
tissä, kuulemme hänen siellä murtavan ju-
malattoman hallitsijan käsivarren ja hajoit-

tavan maan asukkaat muihin kansoihin. Nä-
mä olivat hänen tuomioitansa silloin. Entä
nyt? Mitä tuomioita hän on täällä toimitta-
massa?

Tiedän vastaavani oikein sanoessani, et-
tä Jumala tuomitsee nyt tästä maasta pi-
meyden kätköihin maanpetoksellisen ja kai-
ken pyhää pilkkaavan kommunismin. Hän
ei salli sen kylvää enää tuhoa kansamme
sieluun eikä vetää täällä lokaan hänen py-
hään nimeänsä. Vaikka se olisi kaikellansa
pyrkinyt taluttamaan Suomen kansaa syvim-
pään jumalankielteisyyteen, on Jumala nyt
tuominut sen käsivarren katkaistavaksi ja
sen voimat hajoitettavaksi. Tämän tuomionsa
on hän nyt langettanut.

Tästä Jumalan tuomiosta, jonka kautta
hän tekee laupeutta meille ja meidän lap-
sillemme, iloitaan tuhansissa kodeissa yli
Suomen. Missä vain on todella vakaata sy-
däntä ja taistelua syntiä vastaan, siellä kii-
tetään, nyt nöyrästi Herää ja rukoillaan,
että hän olisi suojanamme ja väkevyyte-
nämme sukupolvesta sukupolveen. Siellä
siunataan myös teitä, jotka olette nousseet
sanomaan, mikä tässä asiassa todella on
oikeus ja totuus, ja siellä sanotaan että
Jumala pitäisi teitä pyhässä pelossansa ja
varjelisi teitä tekemästä sitä, mikä väärin
on.

Epäilemättä on Jumala näinä aikoina
toimittanut keskuudessamme muitakin tuo-
mioita kuin jo mainitun. Hän on tuominut
puolue-elämämme sairaalloisuuden, julkises-
sa toiminnassa esiintyvän välinpitämättömyy-
den aikamme mätähaavoista, julkisen sanan
väärinkäytön sekä muun, mikä pyrkii hei-
kentämään kansaamme. Jumala on vanhurs-
kas Jumala ja hän tahtoo, että tietäisimme
hänen olevan Herran ja nöyrytisimme hänen
väkevän kätensä alle. Tuomionsa tuo hän
eteemme täällä armon ajassa milloin minkin
kautta, mutta aina sitä varten, että pääsisi
meitä armahtamaan. Nyt on hän ne tuonut
kuuluviimme sen merkillisen kansannousun
kautta, jonka tulkkina te tässä seisotte. Ja
tämän hän on tehnyt saadaksensa nyt koko
kansamme kuulemaan tuomiotansa ja nos-
taaksensa meidät uuteen elämään, niin että
muistaisimme- tästä lähtien joka päivä, et-
tä hän on Herra.

Jumala yksin olkoon kiitetty iankaikki-
sesti!"

„Isä meidän”-rukouksen, jälkeen laulettiin virsi „Oi Herra siunaa Suomenmaamme”.

Sen tauottua astui korokkeelle kansan valtavin suosionosoituksin tervehdimänä maanviljelijä Kosola, lausuen:

„Kunnioitettava Herra Tasavallan Presidentti, kunnioitettava Tasavallan hallitus, kunnioitettava valkoisen armeijan Herran Kenraali ja kunnioitettavat talonpoikaisjoukot.

Kun Suomen vapaussota v. 1918 oli raskain veriuhrin käyty ja voitokas talonpoikaisarmeijamme vakain mielin marssi pääkaupunkiin tälle samalle aukiolle kokoutuneena päättämään isänmaan vapauttamisen suuren työn, luulimme kaikki, että maa nyt oli ainaiseksi pelastettu vuosisataisen verivihollisemme, ryssän häpeällisestä ikeestä ja että kansamme periviholliseen liittynyt, vertatihkuvilla punaopeilla harhaan johdettu, isänmaataan vastaan kapinoiva 'työväestön osakin jo oli saanut riittävän havainto-opetuksen siitä, mikä isänmaan petturin kohtalo aina on lopuksi oleva.

Mutta suru sydämessä ja kirvelevin mielin olemme kuluneina vuosina havainneet, että tämä vapaussodan aikainen valoisa uskomme on pahasti pettänyt. Vapauttamme on jälleen noussut uhmaamaan jo kerran 1918 lyödyn vihollisen maanpetos ja sen kintereillä kulkeva kaiken hyvyyden, rehellisyyden ja pyhyiden pilkka.

Kun me Eteläpohjanmaan miehet viime marraskuussa riisuimme punaiset riekaleet Lapualle saapuneilta isänmaan pettureilta, astuimme me tielle, johon tämä sydämemme suru oli meidät ajanut. Punaisten paitojen repeillessä tunsimme me, että nyt on lähdettävä ja kuljettava tie loppuun. Sankarivainajiemme henget olivat kyllin monesti kysyneet jo meiltä, kuinka kauan sallitte, että isänmaan kavaltaajat ovat maalle lakeja säätämässä. Kuinka kauan sallitte meidän niinemme ja työme julkista häpäisemistä.

Mutta tie on ollut raskasta nyt niinkuin ennenkin. Se oli raskasta silloin, kun se kulki Spalernajan muurien sisään ja ryssä hirttonuoraansa silmukkaa sitoi. Se oli raskasta silloin, kun joukosta toinen toisensa

jälkeen sankarihautoihin saatettiin ja se on ollut raskasta nyt, kun edesvastuu on kiven tavalla hartioita painanut. Tuomioita on lausuttu puolelta jos toiseltakin ja monet sanomalehdet ovat koettaneet heittää lokaa päällemme ja hajoittaa joukkojamme. Rehellisen ja suoran päämäärämme tilalle on tuotu kaikenlaisia hämäräperäisiä päämääriä. Syrjäisten halu häpäistä meitä on totisesti monet kerrat nostanut huokauksen rinnasta. Meissä on paljon vikoja, mutta tällä tielämme ei omatuntomme ole meitä syyttänyt. Jumala on siunannut työtämme ja se on antanut raskaalle tiellemme valoa. On ollut nyt helpompi kulkea sankarihautojen ohi. Vainajien syyttävä puhe on lakannut.

Voimaa on antanut myöskin se, että kansa kaikkialla Suomessa on liittynyt mukaan. Tämä talonpoikaisjoukko on tänään näkyvä todistuksena siitä. Muuallakin on valvottu ja isänmaan kuormia kannettu. Kiitos teille, te maakuntain miehet. Te olette tahtoneet ottaa osan edesvastuusta päällemme ja paljastaa rintanne epäilijöitten ja syyttäjien nuolille.

Tämän vuoksi nähdään täällä taas Suomen talonpoikain edustajat, tälle samalle torille kokoutuneina, kuin vuoden 1918 vapaussodan riemullisiin päättäjäisiin, mutta tällä kertaa vakava huoli mielessämme, raskas tunto rinnassa siitä, että isänmaan ja Suomen kansan elämä ja onni jälleen on ankarasti uhattuna.

Tie ei ole vielä kuljettu loppuun. Me kymmenentuhatta lausumme tunnustuksemme hallitukselle, joka on rohjennut antaa kommunistiedustajain pidätysmääräyksen. Me tahdomme seistä sen hallituksen takana kaikessa siinä, mikä tätä päämäärää suoraan tähtää. Ja me odotamme, että maan eduskunta, jonka viime istunnosta meidän vielä täytyi kuunnella monta Suomen arvolle sopimatonta puhetta, nyt lähtee hallituksen esitysten viitoittamalle tielle. Ne lakiesitykset, joiden tarkoituksena on johtaa päämääräämme, odottavat eduskunnan hyväksymistä. Me tahdomme uskoa, että maan tulevaisuutta turvaavat lait nyt saadaan. Me kymmenentuhatta sanomme: »ne lait on saatava» ja meidän sanojemme kaikuna kajahtaa satojentuhansien ääni kautta maan: »ne lait on saatava». Kommunismiin

„Työn Äänen” kirjapainon särkijät oikeudessa.

Punaupseeri Nieminen menettää housunsa.

Asseri' autohon!

Kommunistiasianajaja Salo viedään autoon.

Lotat muonittavat talonpoikaismarssin.

vaikutusmahdollisuudet on hävitettävä perin juurin.

Me olemme marssineet tänne pääkaupunkiin Suomen kerran kalliisti ostetun ja saavutetun itsenäisyyden ja vapauden sekä sen puolesta kaatuneitten sankarivainajien nimessä, samoinkuin koko Suomen talonpoikaisen, vakavamielisen ja Jumalaa pelkäävän kansamme puolesta lausumaan julki kaikille niille, jotka isänmaan onnen ja vapauden hautaa kaivavat, vakavan varoituksemme ja sen peruuttamattoman sanamme, että kommunismi on Suomesta tuhoava ja että me emme tule taistelustamme luopumaan ennenkuin tämä sanamme on viimeistä kirjainta myöten toteutettu.

Anokaamme, että kaikkivaltias Jumala soisi taistelullemme siunauksensa ja rakkaalle isäimme maalle pysyvän onnen ja menestyksen.

Valtavat hyvähuudot palkitsivat voimakkaan puheen. „Kymmenen virran maan” sävelten kaikuessa astui sitten tasavallan presidentti puhujakorokkeelle. Valtion päämies piti suomeksi ja ruotsiksi seuraavan puheen:

Lapuan liikkeen päämääränä on Suomen valtion ja yhteiskunnan sisäinen lujittaminen.

Lapuan liike ei pyri Suomen nykyisen valtiomuodon muuttamiseen, eikä tavoittele mitään diktatuuria, vaan pitää kiinni Suomen historialliseen kehitykseen perustavasta kansanvaltaisesta yhteiskuntajärjestyksestä.

Se isänmaallinen päämäärä, joka sisältyy näihin Lapuan liikkeen johdon taholta julklauseittuihin sanoihin, on velvoittava — se muodostaa sen siveellisen perustan, jolta tämä valtava, yli koko maan levinnyt kansanliike on lähtenyt, jolla se seisoo ja jolle se tahtoo työnsä maan ja kansan hyväksi rakentaa.

Kansalaiset!

Tämä hetki on isänmaan suurelle asialle omistettu. Olkoon se omiaan nykyisenä kohtalokkaana aikana lujittamaan uskoa tähän kansaan!

On totta, ettemme ole kaikessa jaksaneet voittaa itseämme, että on tapahtunut sel-laistakin, mikä on tuomittava. Mutta tämä tosiasia ei saa heikentää tämän hetken ylentävää vaikutusta. Katse on käännettävä tulevaisuuteen. Luottakaamme siihen, että tämä isänmaallinen kansanliike on kiirastulen ta-voin puhdistava ja herättävä — kokoava kansalaiset luottamuk-selliseen rakentavaan yhteis-työhön sisäisesti ja ulkonaises-ti lujan valtion luomiseksi, työ-hön rakkaan isänmaamme tosi onneksi ja menestykseksi.

Kiittäkäämme tänä isänmaallisena juh-lahetkenä Jumalaa Hänen johduksestaan. Uskokaamme kansamme tulevat kohtalot Kaikkivaltiaan voimakkaaseen suojeluksen.

Kansalaiset!

Kohottakaamme isänmaalle voimakas, kol-minkertainen eläköönhuuto!

Eläköön isänmaa!”

Kolminkertaiseen eläköön-huutoon yhtyi voimakkaasti torin täyttävä talonpoikaisjoukko ja yleisö. Ylevä juh-la päättyi Maamme - lauluun.

Talonpoikaismarssin ohjelma oli päättynyt. Kenraali Mannerheim pois-tui Lapuan miesten saattamana kan-sajoukkojen osoittaessa suosiotaan, kentältä. Presidentti pyysi kansan rieh-muitessa talonpoikaisliikkeen johtajan Vihtori Kosolan autoonsa. Yhtä hy-vässä järjestyksessä kuin olivat saa-puneetkin, marssivat joukot majapaik-koihinsa palatakseen vielä samana il-tana kukin kotiseuduilleen.

Lapuan valtuuskunnan puolesta ju-

laistiin retken jälkeen seuraava kiitos:

Kaikille yksityisille, liikkeille ja laitoksille sekä kaikille lotille, jotka tavalla tai toisella ovat myötävaikuttaneet Helsinkiin kuluvaan heinäkuun 7 päivänä suoritettun talonpoikaismarssin järjestämiseen, taloudelliseen tukemiseen ja erinomaiseen onnistumiseen, lausuu Lapuan liikkeen valtuuskunta täten parhaimmat kiitoksensa sekä ilonsa siitä myötätunnosta liikkeelle, mitä tämä osoittaa laajoissa piireissä liikettä kohtaan tunnettavan.

Vihtori Kosola.

Valtuuskunnan puheenjohtaja.

Marssiin osallistuneisiin tai sen vastaanottamisessa ja apuna työskennelleisiin jätti retki julilallisuuksineen unohtamattoman vaikutuksen, yhtä innostavan, isänmaallisen ja kohottavan, kuin kerran ennen: 16 päivänä toukokuuta 1918. Sitä seuranneiden ulkomaalaisten saamia vaikutelmia kuvaa parhaiten marssin innoittamana

kirjoitettu runo ruotsalaisessa „Vår kamp” -lehdessä:

*„Näen miehet ja johtajatahdon
sekä katsehet kirkkahat,
Näen joukkojen ankaran ahdon,
johon vainoojat hukkuvat*

*Näen miekkanne leimuavaiset,
päin ilmoja nostetut,
näen lippunne liehuvaiset:
ovat tappiot kostetut.*

*Jo kuuluvi askelten tahti,
käy taistelun tuulahdus!
On Pohjolan miekan mahti
kuin ukkosen leimahdus!*

*Nero, taito ja tarmokas tahto
vie huomenen koittohon,
tuon kuohuvan kosken vahto
tien viittovi voittohon!”*

sekä sadat innostuneet sanomalehtireferaattit kautta sivistyneen maailman.

HALLITUKSEN VAIHDOS EDUSKUNNAN YLIMÄÄRÄINEN ISTUNTOKAUSI.

Kesäkuun viimeisenä päivänä pidettyssä valtioneuvoston istunnossa tapahtuneessa esittelyssä vahvisti tasavallan presidentti hallituksen esitykset eduskunnalle:

tasavallan suojelulaiksi,
painovapauslain eräiden pykälien sekä rikoslain 16. luvun 24. §:n muuttamisesta sekä

valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta.

Heinäkuun 1 p:nä kokoontui eduskunta näitä ja muita kiireellisiksi katsottuja, kevätistuntokaudelta siirtyneitä lakiehdotuksia käsittelemään.

Hallitus jätti silloin eduskunnalle seuraavat lakiehdotukset:

TASAVALLAN SUOJELULAKI.

1. §. Milloin valtakuntaa uhkaa vaara tai milloin yleistä järjestystä on tuntuvalta tavalla häiritty tai yleinen järjestys ja turvallisuus on vakavasti uhattuna on tasavallan presidentillä, sen estämättä mitä hallitusmuodon 6. §:n 1. momentissa henkilökohtaisen vapauden turvasta sekä hallitusmuodon 7., 10., 11., 12. ja 13. §:ssä on säädetty, valta-asetuksella säättää kaikista niistä toimenpiteistä, jotka vaaran torjumiseksi tahi järjestyksen turvaamiseksi harkitaan välttämättömiksi.

2. §. Ne asetukset, jotka tämän lain nojalla on annettu, on viipymättä saatettava

eduskunnan tietoon, ja on ne kumottava mikäli eduskunta niin päättää.

LAKI PAINOVAPAUSLAIN MUUTTAMISESTA.

37. §. Jos painokirjoituksen sisällys on rikollinen, tuomittakoon kirjoitus menetetyksi niinkuin rikoslain 2. luvun 17. §:ssä säädetään.

Painokirjoitus, jonka julkaiseminen on aiheuttanut rangaistuksen tämän lain 10., 11., 22. tai 30. §:n mukaan, voidaan myöskin tuomita menetetyksi.

Jos aikakautisen painokirjoituksen sisällys käsittää rikoslain 12. luvussa tai 16. luvun 8. tai 24. §:ssä mainitun rikoksen, voidaan painokirjoitus tuomita lakkautetuksi kustakin teosta erikseen enintään yhdeksi vuodeksi. Jos painokirjoitusta vaaditaan lakkautettavaksi, saattaa oikeus, milloin syytä siihen on, ennenkuin päätös asiasta annetaan, määrätä painokirjoituksen toistaiseksi lakkautettavaksi. Lakkautetun painokirjoituksen sijaan alkoon julkaistako muuta painokirjoitusta, joka on tarkoitettu lakkautetun painokirjoituksen vastikkeeksi.

38. §. Joka, tietäen että painokirjoitus on tuomittu menetetyksi, sitä myy tahi muuten levittää, rangaistakoon sakolla tahi korkeintaan kuuden kuukauden vankeudella. Sama olkoon voimassa siitä, joka jatkaa lakkautetuksi määrätyn painokirjoituksen julkaisemista tai lakkautusaikana julkaisee toista, lakkautetun painokirjoituksen vastikkeeksi tarkoitettua painokirjoitusta tahi, tietäen kirjoituksen sellaiseksi, sitä myy tahi muuten

levittää taikka lakkautetun asemasta tilaajille toimituttaa toista painokirjoitusta.

Jos joku, tietäen että painokirjoitus on tuomittu menetetyksi, julkaisee siitä uuden painoksen tahi semmoisia osia, joita on katsottu rikollisiksi, rangaistakoon niinkuin I. momentissa sanotaan, ja uuteen kirjoitukseen nähden olkoon voimassa, mitä painokirjoituksen kautta tehdystä rikoksesta on säädetty.

Mitä tässä edellä on säädetty, on noudatettava, vaikka päätös, jolla painokirjoitus on määrätty menetetyksi tai lakkautetuksi, ei olekaan saanut lainvoimaa.

42. §. Jos havaitaan, että ilmestyneet painotuotteet ovat sisällykseltään rikollisia tai että painolakia vastaan muuten on rikottu, on oikeusministeriön annettava määräys syytteen nostamisesta ja siitä kenen se on tehtävä. Milloin sellainen rikos tulee virallisen syyttäjän tai poliisipäällikön tietoon, ilmoitakkoon hän sen oikeusministeriölle.

Oikeusministeriö määrätköön, jos syytä siihen on, painokirjoituksen takavarikkoon pantavaksi. Virallisella syyttäjällä ja poliisipäälliköllä olkoon valta, milloin painokirjoitus on sisällykseltään riittävä, toimittaa takavarikkoonpano oikeusministeriön määräyksettä, mutta on hänen viimeistään vuorokauden kuluessa ilmoitettava takavarikosta oikeusministeriölle, joka alistaa sen oikeuden tutkittavaksi, niinkuin 44. §:ssä säädetään tai, ellei katso olleen syytä takavarikkoonpanoon, määrää sen peruutettavaksi.

Kun rikos ei ole virallisesti syytteeseen pantava, saa takavarikkoonpanon toimittaa ainoastaan asianomistajan pyynnöstä.

Sen jälkeen kun on nostettu syyte, määrätköön takavarikkoonpanosta ainoastaan tuomioistuim.

44. §. Takavarikkoonpano on alistettava sen oikeuden tutkittavaksi, joka 49. §:n mukaan on asianomainen käsittelemään pääasiaa, viimeistään ensimmäisenä oikeuspäivänä kolmen päivän kuluttua takavarikosta tahi, jos takavarikkoonpano on toimitettu toisessa paikkakunnassa, viimeistään kahdeksan päivän kuluessa takavarikkoonpanon jälkeen. Jollei takavarikkoonpanoa ole vastamainitun ajan kuluessa alistettu oikeuden tutkittavaksi, tahi jos oikeus neljän päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin asia sille ilmoitettiin, ei ole vahvistanut tai peruuttanut

nut takavarikkoa, niin takavarikko peräytyköön.

LAKI RIKOSLAIN 16. LUVUN 24.

§:N MUUTTAMISESTA.

24. §. Joka julkisesti väkijoukossa esittää taikka kirjoituksen kautta tai muuten levittää perättömiä tietoja, jotka ovat omansa halventamaan hallitusta, kansaneduskuntaa tai sen valiokuntaa tahi julkista viranomaista taikka saattamaan niiden toimenpiteen tahi laillisen yhteiskuntajärjestyksen halveksimisen alaiseksi taikka aikaansaamaan vaaran yleiselle järjestykselle, rangaistakoon sakolla. Sama olkoon laki, jos joku oleellisia seikkoja salaten tai muuten vääristellen taikka loukkaavaa tai halventavaa sanontaa tai esitystapaa käyttäen, edellämainituin tavoin esittää tai levittää tietoja tai lausumia, jotka ovat omansa saamaan aikaan sellaisen vaikutuksen kuin edellä on sanottu.

Jos esityksen tahi tiedonannon tarkoituksena oli sellainen halventaminen, kuin edellä on sanottu, tai vaaran aikaansaaminen yleiselle järjestykselle, olkoon rangaistus sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi.

LAKI VALTIOPÄIVÄJÄRJESTYKSEN

7. §:N MUUTTAMISESTA.

7. §. Vaalikelpoinen edustajaksi on, asuinpaikkaan katsomatta, jokainen, joka on vaalioikeutettu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, jonka tarkoituksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen välitön tai välillinen, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen, taikka joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää, eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

LAKI SUOMEN VAALILAIN MUUTTAMISESTA.

18. §. Jos jonkin vaalipiirin valitsijoita vähintään viisikymmentä allekirjoittamallaan asiakirjalla on yhtynyt jotakin erityistä edustajanvaalia varten sekä kirjoituksessa maininnut sen tahi ne henkilöt, joiden valitsemisesta he ovat sopineet, olkoon sellainen

valitsijayhdistys oikeutettu vaalipiirin keskuslautakunnalta pyytämään yhdistyksen ehdokaslistan julkaisemista ja sen ottamista niihin vaalilippuihin, joita vaalipiirissä on edustajanvaalissa käytettävä.

Oikeutta, josta 1 momentissa puhutaan, alkoon kuitenkin olko valitsijayhdistyksellä, jonka perustamisasiakirjan allekirjoittajina on otettu sellainen henkilö, joka valtiopäiväjärjestyksen 7. §:n 2. momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen.

21. § Hakemuskirjat, jotka 20 §:ssä on mainittu, tulee asiamiehen joko itse tahi valtuutetun asiamiehen kautta antaa vaalipiirin keskuslautakunnalle viimeistään kuudentenaviidettä päivänä ennen vaalipäivää.

Jos asiakirjat on annettu postissa kuljetettaviksi niin aikaisin, että niiden olisi pitänyt viimeistään sanottuna määräpäivänä lautakunnalle saapua, olkoon sekin pätevä.

29. §. Keskuslautakunta kokoontuu ensi kerran puheenjohtajan kutsusta viimeistään kuusikymmentä päivää ennen edustajanvaalia valitsemaan sihteerin ja määräämään, minä aikoina ja missä paikassa asiakirjoja vastaanotetaan, niin myös sen jälkeen viidentenäviidettä, kahdentenakolmatta ja viidentenätoista päivänä ennen edustajanvaalia sekä viimeistään toisena päivänä edustajanvaalin jälkeen kello kymmenen aamupäivällä ja on joka kerta koolla, niin kauan kuin asiain käsittelyä varten on tarpeen.

30. § Viidentenäviidettä päivänä ennen edustajanvaalia esitellään ja tarkastetaan ne hakemukset, jotka ovat saapuneet valitsijayhdistyksiltä.

Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai valitsijayhdistys laillisesti perustettu, annettakoon sen asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt.

Jos hakemukseen ehdokaslistan julkaisemisesta ei ole suostuttu 18. §:n 2. momentissa mainitusta syystä, on keskuslautakunnan asiasta tekemä päätös alistettava korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle niinkuin 2. momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus antaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen muistutuskirjelmä. Ellei sellainen kirjelmä ole sanottuun oikeuteen saapunut ennenkuin

asia on siellä ratkaistu, alkoon se antako aihetta toimenpiteisiin.

Korkein hallinto-oikeus toimittakoon asiasta antamansa päätöksen keskuslautakunnalle.

32 §. Keskuslautakunta ryhtyköön heti tämän jälkeen sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki järjestysnumerolla varustetut ehdokaslistat, kukin otsakekirjoituksineen, viipymättä yhdessä painatetaan sillä tavoin, että ne tulevat samalle puolelle lehteä järjestettyinä järjestysnumeronsa mukaan ja erotettuina toisistaan selvillä viivoilla.

Jos 30. §:n 2. momentissa mainitussa tapauksessa valitsijayhdistys on yhdenkolmatta päivän kuluessa antanut uuden hakemuksen, jossa ne kohdat on oikaistu, joita vastaan muistutuksia oli tehty, mutta joka muuten on muuttumaton, esiteltäköön ja tarkastettakoon se kahdentenakolmatta päivänä ennen edustajanvaalia. Samassa tilaisuudessa esitellään myös korkeimman hallinto-oikeuden päätökset sen tutkittaviksi alistetuista asioista sekä otetaan tutkittaviksi ne hakemukset, jotka ilman hakijan syytä ovat myöhästyneet. Jos hakemus silloin havaitaan asianmukaiseksi, monisteltakoon ehdokaslista erikseen niinkuin ylempänä on säädetty.

34. §. Siinä kokouksessa, joka alkaa viidentenätoista päivänä ennen vaalia, esitellään ja tarkastetaan saapuneet ilmoitukset, jotka koskevat ennen julkaistuihin ehdokaslistoihin tehtyjä muutoksia taikka vaaliliittoutumia.

Ellei ilmoitusta voida hyväksyä, menettellään niinkuin 30. §:n 2. momentissa on sanottu.

Tämän jälkeen on, hyväksyttyjen ilmoitusten sekä, jos keskuslautakunnan päätös on kumottu, korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdolla, painettu yhdistelmä asianmukaisesti oikaistava ja kaikki siinä olevat samaan vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat yhdistettävät yhteisen otsakekirjoituksen alle ja asetettavat erikseen muista listoista, niin että liitto ja ne ehdokaslistat, jotka siihen kuuluvat, heti selvästi esiintyvät. Sillä tavoin syntynyt lopullisten ehdokaslistojen yhdistelmä monisteltakoon heti painattamalla.

10. § Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kun-

nassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan. Tilintarkastajaksi voidaan kuitenkin valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

LAKI MAALAISKUNTAIN KUNNALLISLAIN 10. §:N MUUTTAMISESTA.

10. §. Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan. Tilintarkastajaksi voidaan kuitenkin valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteisliittymään, jonka tarkoituksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen välitön tai välillinen, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen, taikka joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää, eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1931, mutta on asianamaisten jo vuoden 1930 kuluessa sen mukaan toimitettava tarpeelliset vaalit ja ryhdyttävä muihinkin valmistaviin toimiin, jotta sitä voidaan mainitusta päivästä täydellisesti soveltaa. Joulukuussa 1930 valitaan se valtuutettujen määrä, joka lain mukaan tulee kunnassa olla, ja eroavat vuoden valtuutetut ja varajäsenet. Sama olkoon laki valtuuston valitsemien lautakuntien ja hallintokuntain jäseniin ja varajäseniin nähden, kuitenkin niin, että niiden on jatkettava toimintaansa siihen saakka, kunnes uudet vaalit on toimitettu. Muuten antakoon valtioneuvosto tarpeen sattuessa tarkempia määräyksiä tämän lain toimeenpanosta.

LAKI KAUPUNKIEN KUNNALLISLAIN 11. §:N MUUTTAMISESTA.

11. §. Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan.

Tilintarkastajaksi voidaan valita toisessakin kunnassa Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Valtuutetuksi alkoon kuitenkin valittako maaherraa, lääninsihteeriä, lääninkamreeriä, varalääninsihteeriä, varalääninkamreeriä, poliisilaitoksen virka- tai palvelusmiestä eikä virallista syyttäjää, ei myöskään kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa eikä kaupungin hallituksen alaisena toimivaa virka- tai palvelusmiestä taikka lautakunnan alaista toimestaan tilivelvollista virka- tai palvelusmiestä.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, jonka tarkoituksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen välillinen tai välitönä, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen tai joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää, eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

Tämän lain voimaantulosta on samanlainen säädös kuin edellämainitun lain.

LAKI KUNNALLISEN VAALILAIN MUUTTAMISESTA.

12. §. Keskuslautakunta kokoontuu ainakin lokakuun 20. päivänä, marraskuun 5. ja 21. päivänä sekä vaalin jälkeisenä päivänä.

Lokakuun 20. päivänä keskuslautakunta antaa 11. §:ssä mainitut tiedot.

Marraskuun 5. päivänä lautakunta tarkastaa ne hakemukset, jotka valitsijayhdistysten puolesta on jätetty, ja saattaa ne vaalioikeutettujen tietoon sillä tavalla kuin muut kunnalliset ilmoitukset sekä sitäpaitsi tiedoksipanolle keskuslautakunnan kokoushuoneessa. Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai ettei valitsijayhdistys ole laillisesti perustettu, annettakoon asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt. Asiamiehellä on kuitenkin oikeus vielä seitsemän päivän kuluessa sen jälkeen oikaista ne kohdat, jotka aiheuttavat hakemuksen hylkäämisen.

Hakemus hyljättäköön niinkään, jos va-

litsijayhdistyksen perustamisasiakirjan allekirjoittajina on henkilöitä tai ehdokaslaitaan on otettu henkilö, joka maalaiskuntain kunnallislain 10. §:n 2. momentin tai kaupunkien kunnallislain 11. §:n 4. momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen. Tällaisessa tapauksessa on keskuslautakunnan päätös alistettava maaherran tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle niin kuin 3. momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus antaa maaherralle muistutuskirjelmä. Ellei sellainen kirjelmä ole saapunut ennenkuin maaherra on asian ratkaissut, alkoon se antako aihetta toimenpiteisiin. Maaherra jonka päätökseen alkoon muutosta haettakoon, toimittakoon päätöksensä keskuslautakunnalle.

Marraskuun 21. päivänä tarkastetaan ne muutokset, jotka asiamies 3. momentissa mainitun oikeuden nojalla on tehnyt, ja tehdään ne oikaisut, joihin maaherran päätös on ehkä antanut aihetta.

44. §. Jos joku tahtoo valittaa valtuutettujen vaalista sellaisella perusteella, jota ei ole 12. §:n mukaisesti alistustoitse tutkittu, tehköön sen samassa järjestyksessä kuin valitetaan valtuuston päätöksistä. Valitusaikea luetaan vaalin tuloksen julkaisupäivästä.

Sama oikeus vaalista valittamiseen olkoon myös virallisella syyttäjällä, jos joku on julistettu valituksi, joka maalaiskuntain kunnallislain 10. §:n 2. momentin tai kaupunkien kunnallislain 11. §:n 4. momentin mukaan ei ole ollut vaalikelpoinen.

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä tammiukuuta 1931, mutta on sitä jo vuonna 1930 sovellettava niiden valtuutettujen ynnä muiden kunnallisten luottamus- ja toimihenkilöiden vaaliin nähden, joiden toimi alkaa vuonna 1931, siten että 3 §:ssä mainitut vaali- ja keskuslautakunnat valitaan ennen 16 päivää elokuuta ja että asianomaisten henkikirjoittajain on saman ajan kuluessa lähetettävä vaalilautakunnille 4. §:ssä mainitut luettelot sekä että vaaliluettelot on kullekin äänestysalueelle laadittava ennen 10 päivää syyskuuta sekä pantava nähtäville viimeksimainitusta päivästä saman kuukauden 20. päivään.

Samalla jätti hallitus eduskunnalle

viimeaikaisista toimenpiteistään selonteon, jossa sanottiin m. m. seuraavaa:

Vaasassa sattunut tapaus, joka oli ilmaus siitä yhä vihamielisemmäksi muuttuvasta mielialasta kommunistien julkista ja salaista toimintaa vastaan, mikä oli levinnyt kaikkiin osiin maata, vaikutti erittäin kiihdyttävästi etenkin Pohjanmaalla, mutta myös muissa osissa maata.

Kansanedustaja Salon tapaus oli myös merkinä toisiin samantapaisiin kyyditsemiin, jotka eräissä tapauksissa ovat johtaneet siihen, että asianomaiset on viety Suomen—Venäjän vastaiselle rajalle.

Se oma-alotteinen joukkotoiminta, minkä kommunistien ärsyttävä julkinen esiintymineen oli manannut esiin, kiihtyi edelleen siihen määrään, että laajat piirit maakunnan väestöä Vaasan, Oulun ja Kuopion ympäristöllä varustautuivat retkiin, joiden tarkoituksina oli kaikissa näissä kaupungeissa väkivaltaisesti estää kommunististen sanomalehtien ilmestyminen. Niinikään Helsingissä ilmeni vakava vaara samanlaisista toimenpiteistä täällä olevaa kommunistista kirjapainoa vastaan. Kaikissa näissä tapauksissa oli siksi valtavia joukkoja uhkausten takana; että poliisivoimin olisi ollut mahdollista väkivaltaa estää. Näin ollen oli syytä peljätä vakavia yhteentörmäyksiä kommunistien ja muiden kansalaisryhmien välillä.

Tilanne oli siinä määrin jännittynyt, että tällaiset tapahtumat olisivat voineet aikaansaada ennakkolta arvaamattomia seurauksia. Tähän nähden valtioneuvosto katsoi välttämättömäksi ensin valtuuttaa Vaasan läänin maaherran, vähän myöhemmin Oulun ja Uudenmaanläänin maaherrat ja lopuksi Kuopion läänin maaherran siinä tapauksessa, ettei mulla keinoin olisi mahdollista ylläpitää järjestystä, estämään lääneissään olevat kommunististen lehtien kirjapainot toistaiseksi painattamasta ja julkaisemasta kommunistihenkisiä sanomalehtiä ja muita määraaikaisia julkaisuja.

Kaikki mainitut maaherrat ovatkin arvioineet tilanteen paikkakunnillaan niin jännittyneeksi, että ovat antaneet kerrotunlaisen kiellon.

Tällä toimenpiteellä on ollut sikäli rauhoittava vaikutus, että kaikki vakavanlaatuiset yhteentörmäykset voitiin välttää. Sen sijaan ei ole voitu estää erinäisiin kommunistisiin kansanedustajiin ja muihin toimihenkilöihin kohdistuneita toimenpiteitä.

Antaessaan varemmin mainituille maaherroille valtuudet estää kommunististen sanomalehtien ja muiden määräaikaisten julkaisujen painattaminen, hallitus oli tietoinen, ettei sillä ollut tälle toimenpiteelleen suoranaista tukea voimassa olevassa laissa. Hallitusmuodon 16 §. edellyttää, että sodan ja kapinan aikana on välttämätöntä ryhtyä yleisiä kansalaisvapauksia rajoittaviin toimenpiteisiin, mutta sitä lainsäädäntöä, mikä hallitusmuodon mukaan on tätä varten tarpeen, ei toistaiseksi ole aikaan saatu. Kuitenkin on kaikkialla tunnustettu oikeusperiaate, ettei mikään valtio saa sallia sen olemassaoloa ja turvallisuutta uhkaavaa toimintaa sekä ettei hallitusvalta saa toimeettomana sallia hyökkäyksiä valtakunnan olemassaoloa, turvallisuutta tai järjestystä vastaan. Valtiovaltalalla on senvuoksi katsottava olevan oikeus, vaikkei yksityiskohtaisia nimenomaisia säädöksiä siinä sisällykään lakeihin, ryhtyä välttämättömiin toimenpiteisiin järjestyksen säilyttämiseksi. Kun oli olemassa tällainen tilanne, niin valtioneuvosto katsoi velvollisuudekseen tehdä tilanteen pelastamiseksi sen, minkä katsoi välttämättömäksi.

Samalla kuitenkin hallitus piti tarpeellisenä eduskunnan puhemiehelle esittää kutsuttavaksi koolle eduskunnan, jolle hallitus on toiminnastaan vastuunalainen.

Kun hallitus tänään jättää eduskunnalle eräitä valmistamia lakiesityksiä, jotka sen mielestä ovat olojen rauhallista kehittämistä silmälläpitäen välttämättömiä, se samalla tahtoo täten tehdä eduskunnalle valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n mukaisen ilmoituksen edellä selostetusta valtakunnan hallintoa koskevasta toimenpiteestä, odottaen, että eduskunta toimenpiteen hyväksyy.

Tutustuttuaan hallituksen laatimiin

lakiehdotuksiin, antoi Lapuan liikkeen valtuuskunta niistä seuraavan julkilausuman:

Tutustuttuaan hallituksen eduskunnalle jättämiin lakiesityksiin on Lapuan liikkeen valtuuskunta katsonut voivansa hyväksyä ehdotukset valtiopäiväjärjestyksen sekä maalaiskuntien ja kaupunkien kunnallislakien ynnä niitä täydentävien vaalilakien muutoksiksi, kuitenkin sillä täydennyksellä, että kunnan- tai kaupunginvaltuutettu, joka vasta vaalien jälkeen todetaan vaalikelpoisuutta vailla olevaksi, voidaan valtuutetun toimesta poistaa.

Yhtyessään hallituksen esityksissä ilmevään kantaan, että yhteiskuntaa hajoittavien ja repivien kumouksellisten aineiden osallistuminen valtiolliseen ja kunnalliseen toimintaan on estettävä poistamalla niiltä vaalikelpoisuus, tahtoo valtuuskunta nimenomaan alleviivata sitä seikkaa, ettei lapualaisliikkeen tarkoituksena ole ollut, että kommunistisen toiminnan lopettamiseksi maasta olisi riistettävä äänioikeus niiltä laajoilta kansalaispiireiltä, joihin nykyisten verotuslakien voimassa ollessa sen, valtuuskunnan pyynnöstä valmistetun, mutta ennen sen tarkastusta julkisuuteen päässeen, lakiesityksen määräykset äänioikeuden rajoituksista olisivat ulottuneet, vaikkakin valtuuskunta pitää oikeana sitä ajatusta, että täysien kansalaisoikeuksien nauttimisen edellytyksenä on pidettävä kansalaisvelvollisuuksien täyttämistä. Myöskään ei lapualaisliikkeen tarkoituksena ole ollut äänioikeuden riistäminen muilta kuin niiltä henkilöiltä, jotka uuden kapinan valmisteluun osallistumisesta ovat tuomitut rangaistukseen.

Hallituksen esitys painovapauslain muuttamisesta olisi valtuuskunnan mielestä siten täydennettävä, että sanotun lain 37 §:n 3 momentissa lueteltujen rikosten joukkoon on sisällytettävä valtiopetos ja sen valmistelu sekä valtiosalaisuuksien ilmoittaminen sekä että lakiin on sisällytettävä määräys oikeudesta kirjapainon sulkemiseen ja menetyksi julistamiseen.

Hallituksen esitystä rikoslain 16 luvun 24 §:n muuttamiseksi on valtuus-

kunnan mielestä pidettävä hyväksyttävänä.

Helsingissä, 3 päivänä heinäkuuta 1930.

Lapuan liikkeen valtuuskunnan puolesta:

Vihtori Kosola.

Kommunistisesta eduskuntaryhmästä oli saapunut vain 16 edustajaa, yhden jouduttua valtiopetoksen valmistelusta tuomituksi ja loppujen teille tiety-mättömille. Mutta röyhkeys ei ollut vielä vähentynyt, kaikki heidän käyt-tämänsä puheenvuorot olivat entis-täänkin siivottomampia. Tilanteen va-kavuus oli vienyt heiltä kuitenkin kaik-ki entiset liittolaiset, joten he eivät voineet estää hallituksen saamasta luottamuslausetta toimenpiteistään kai-killa äänillä kommunistien ääniä vas-taan. Tämän jälkeen tapahtui ainut-laatuinen tapahtuma parlamenttimme historiassa: Eduskuntaryhmien välisis-sä neuvotteluissa ja eduskuntakeskus-teluissa lausuttujen toivomusten mu-kaisesti hallitus jätti erohakemuksen-sa heinäkuun 2 p:n iltana, antaakseen tilaa laajemmalle pohjalle muodostet-tavalle hallitukselle.

Uuden hallituksen muodostamisen antoi tasavallan presidentti ent. valti-onhoitaja P. E. Svinhufvudille, joka muutamanpäiväisen neuvottelun tuloksena sai kokoon neljän porvaril-lisen puolueen jäsenistä muodostetun, kommunisminvastaisen taistelun läpi-viemisen ohjelmansa pääkysymyk-seksi ottavan hallituksen, tulematta tä-hän kumminkaan ketään Lapuan liik-keen edustajaa. Uusiksi ministereiksi nimitti tasavallan presidentti seuraavat henkilöt:

Pääministeriksi: senaattori Pehr Evind Svinhufvud, ulkoasiainmi-nisteriksi: varatuomari Johan Hjal-

mar Fredrik Procopé, oikeusmi-nisteriksi: korkeimman hallinto-oikeu-den entinen presidentti Karl Gustaf Söderholmi, sisäasiainministeriksi: Erkki Veikko Kuokkanen, val-tiovarainministeriksi: professori Juho Heikki Vennola, opetusministerik-si: jumaluusopintohtori Paavo Eemil Virkkunen, maatalousministeriksi: kunnallisneuvos August Raatikai-nen, apulaismaatalousministeriksi: maanviljelijä Juho Koivisto, kulku-laitosten ja yleisten töiden ministeriksi: professori Rolf Witting, kauppaja teollisuusministeriksi insinööri Karl Alex Solitander, sosialiministe-riksi: agronoomi Eino Aarne Tuomi-vaara, puolustusministeriksi: kan-sanedustaja Albin Vilhelm Manner ja apulaispuolustusministeriksi: ken-raalimajuri H. Österman.

Lapuan liikkeen puolesta ilmoitti L. 1. valtuuskunta, että „liikkeen suh-tautuminen hallitukseen tulee riippu-maan siitä, miten hallitus toteuttaa liikkeen päämääriä". Myöskin antoi valtuuskunta samalla seuraavan julki-lausuman Lapuan liikkeen päämääris-tä:

„Lapuan liikkeen päämäärät ja menetel-mät ovat lyhyesti kerrottuina seuraavat:

Päämääränä on Suomeen valtion ja yh-teiskunnan sisällinen lujittaminen. Sitä varten on:

1) Kommunistien Moskovasta käsin joh-dettu kristinuskonvastainen ja maanpe-töksellinen toiminta tinkimättä lopetettava.

2) Koska kokemus on osoittanut, että eduskunnassa vallitseva puoluehenki on tehnyt mahdottomaksi kommunismin te-hokkaan vastustamisen, myrkyttänyt val-tiollisen elämämme ja estänyt lujan hal-lituksen muodostamisen, on kansanedus-tuslaitoksessamme aikaansaattava sellainen uudistus, joka mikäli mahdollista vapa-uttaa valtiopäiväin toiminnan puolueiden heikentävästä vaikutuksesta.

3) Esi-isiltämme perityn terveen oikeuskäsityksen mukaisesti on täysien kansalaisoikeuksien myöntämisen ehdoksi asetettava kansalaisvelvollisuuksien täyttämisen.

Näitten tarkoituksena on saavuttamiseksi on:

1) Kommunistit suljettava pois valtiollisista ja kunnallisista elimistä, yhdistyskokous- ja painovapautta koskevaa lainsäädäntöä sen mukaisesti muutettava ja kommunistien rikollisen toiminnan ehkäisemiseksi sitä paitsi rikoslakiin otettava tehokkaita rangaistusmääräyksiä.

2) Puolueolojen asettamiseksi terveemmälle pohjalle lieene suhteellisesta vaalitavasta luopuminen ja yhden miehen vaalipiirijärjestelmän käytäntöönottaminen tarkoituksenmukaisin keinoin. Se olisi omiensa aikaansaamaan edustajaehdokkaiden ja valitsijoiden välitöntä kosketusta, vapautamaan yksityiset kansanedustajat puolueiden riippuvaisuudesta, estämään eduskunnan murtumista pieniin puolueyhtiöihin, joista ei mikään voi saavuttaa ehdotonta enemmistöä, ja siten helpottamaan lujan hallituksen muodostamista.

3) Valtiollinen ja kunnallinen äänioikeus on myönnettävä niille kansalaisille, jotka maksavat välitöntä veroa valtiolle ja kunnalle. Sopivilla määräyksillä on ehkäistävä, ettei tämän periaatteen toteuttaminen riistäisi äänioikeutta niiltä kunnan kansalaisilta, jotka hyväksyttävistä syistä eivät voi verotuslautakunnille ilmoittaa omia tuloja.

Lapuan liike ei pyri Suomen nykyisen valtiomuodon muuttamiseen eikä tavoittele mitään fascistis-mallista diktatuuria vaan pitää kiinni Suomen historialliseen kehitykseen perustuvasta kansanvaltaisesta yhteiskuntajärjestyksestä, ja se toivoo, että ylläluonnostellun suuntaisen lainsäädäntötoiminta on omiaan sitä lujittamaan ja sen vastaista kehitystä edesauttamaan."

Saatuaan uudet lakiehdotukset aset-tivat eduskuntaryhmät delegatsionin niiden johdosta neuvottelemaan ja mahdollisia muutosehdotuksia niihin

tekemään. Delegatsionin työn tulokse-na jätti edustaja Kivimäki eduskun-nan kansliaan seuraavat lakialotteet, joiden allekirjoittajina hänen ohel-laan ovat edustajat Puhakka, von Born, Cajander ja Mantere. Alotteissa ehdotetaan seuraavaa:

LAKI VALTIOPÄIVÄJÄRJESTYKSEN 6. JA 13. §:N MUUTTAMISESTA.

6. §. Vaalioikeutettu on jokainen Suo-men kansalainen, sekä mies, että nainen, joka ennen vaalivuotta on täyttänyt nel-jäkolmatta vuotta.

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin:

1) se, joka on vakinaisessa sotapalveluk-sessa;

2) se, joka on holhouksen alaisena;

3) se, joka kolmena viime kuluneena vuonna ei ole ollut tässä maassa hengille pantuna;

4) se, joka kunnalliskodissa, muussa kun-nallisessa köyhäinhoitolaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäin hoidon va-rassa;

5) se, joka irtolaisuudesta on tuomittu yleiseen työhön, aina kolmannen vuoden loppuun siitä, kuin hän työlaitoksesta pääsi;

6) se, joka on tuomittu menettämään vaalioikeutensa tai olemaan kansalaisluot-tamusta vailla taikka julistettu kelvottomak-si maan palvelukseen tahi toisen asiaa aja-maan, olkoonpa tuomio lopullinen tai ei; sekä

7) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta tahi joka on todistettu syypääksi siihen, että hän edustajanvaalissa on ostanut tai myynyt ää-niä tai sitä yrittänyt tahi äänestänyt useam-massa kuin yhdessä paikassa tahi väkivallal-la tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta, aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin, niinikään se, joka on syytteen-alaisena rikoslain 11 tai 12 luvussa maini-tusta rikoksesta.

13 §. Edustajaa alkoon, paitsi rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, syytteeseen pantako alkoonkään häneltä va-pautta riistettäkö hänen valtiopäivillä lau-sumiensa mielipiteiden taikka muun asiain

käsittelyssä noudattamansa menettelyn tähden jollei eduskunta päätöksellä, jota vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on äänestyksessä kannattanut, ole siihen suostunut.

LAKI MAALAISKUNTAIN KUNNALLISLAIN 9. §:N MUUTTAMISESTA.

9 §. Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella maalaiskunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisuus ja joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentä vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kunnassa hengillekirjoitettu.

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin:

1) se, joka on holhouksen alaisena;

2) se, joka muun syyn kuin kunnallishallituksen todistuksella näytetyn varattomuuden tähden on kahden lähinnä edellisen vuoden aikana jättänyt suorittamatta hänen maksettavakseen pannut kunnalliset maksut;

3) se, joka kunnalliskodissa, muussa kunnallisessa köyhäinlaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa;

4) se, joka oikeuden lainvoimaisen päätöksen nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiaa ajamaan; sekä

5) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta tahi joka on todistettu syypääksi siihen, että hän edustajanvaalissa on ostanut tai myynyt ääniä tai sitä yrittänyt tahi äänestänyt useammassa kuin yhdessä paikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta, aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin; niinkään se, joka on syytteenalaisena rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta.

LAKI KAUPUNKIEN KUNNALLISLAIN 10. §:N MUUTTAMISESTA.

10 §. Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella kaupunkikunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisuus ja joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentä vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kaupungissa hengillekirjoitettu.

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin:

1) se, joka on holhouksen alaisena;

2) se, joka muun syyn kuin kunnallishallituksen todistuksella näytetyn varattomuuden tähden on kahden lähinnä edellisen vuoden aikana jättänyt suorittamatta hänen maksettavakseen pannut kunnalliset maksut;

3) se, joka kunnalliskodissa, muussa kunnallisessa köyhäinlaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa;

4) se, joka oikeuden lainvoimaisen päätöksen nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiaa ajamaan; sekä

5) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta tahi joka on todistettu syypääksi siihen, että hän edustajanvaalissa on ostanut tai myynyt ääniä tai sitä yrittänyt tahi äänestänyt useammassa kuin yhdessä paikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin, niinkään se, joka on syytteenalaisena rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta.

LAKI RIKOSLAIN 11. LUVUN 4. §:N MUUTTAMISESTA SELLAISENA KUIN SE ON 21. PÄIVÄNÄ HUHTIKUUTA 1894 ANNETUSSA ASETUKSESSA.

4 §. Joka, valtiopetoksen aikomuksessa, rupeaa yhteyteen vieraan hallituksen kanssa, taikka väärinkäyttää hänelle uskottua virkavaltaa taikka hankkii aseita tahi väkeä taikka tekee muun sellaisen valmistelun, rangaistakoon kuritushuoneella vähintään yhdeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi. Jos joku senkaltaisessa aikomuksessa liittyy sellaiseen väkeen, tuomittakoon kuritushuoneeseen korkeintaan kuudeksi vuodeksi.

Valtiopetoksen valmisteluun katsotaan syypääksi myöskin se, joka on liittynyt sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi taikka joka on jäseniä hank-

kimalla, varoja kokoomalla, maksuja suorittamalla tai muulla tavoin työskennellyt tällaisen yhteenliittymän hyväksi, niin myös se, joka on ottanut osaa kokoukseen, joka on kutsuttu koolle valtiopetoksellisen toiminnan edistämiseksi, tahi jossa on neuvoteltu tai sovittu valtiopetosta tarkoittavasta toiminnasta tai edellämainitun yhteenliittymän perustamisesta, samoinkuin se, joka puhein kirjoituksin tahi muulla tavoin on ylistänyt valtiopetosta tai sen valmistelua taikka levittänyt yllytystä valtiopetokseen tai mainittuja ylistelyjä sisältäviä kirjoituksia tai esityksiä tai joka samoin tai muulla tavoin on puhein tai teoin edistänyt tai suosinut valtiopetokseen tähtäävää toimintaa.

Perustuslakivaliokunta otti nämä, n. s. „Kivimäen linjan“ lakiehdotukset käsittelynsä pohjaksi joutuen ne siten vähäisin muutoksin ensimmäiseen käsittelyyn eduskunnassa.

Huolimatta vallitsevasta kommunismin vastaisesta mielialasta ja kaiketi luottaen edustajatoimensa takaaman lain turvan, ja lähempien todisteiden maanalaiseen, valtiopetokselliseen kommunistiseen toimintaan osallistumisesta puuttumisen, sallivan heidän edelleen jatkaa valtion- ja yhteiskunnan vastaista kiihotustyötään parlamentissa, kommunistinen eduskuntaryhmä pysyi edelleen mukana sekä täysistunnoissa että valiokunnissa, vaikkakin siepatuksi tulemisen ja rajan yh kyyditsemisen pelko oli niin suuri, etteivät he uskaltaneet kuin autoilla saapua ja poistua Heimolasta tai säätytalolta.

Toisten eduskuntaryhmien taholta kehoitettiin kommunistiedustajia joko anomaan kokonaan vapautusta eduskuntatyöstä tai, ainakin jäämään pois valiokuntain- ja täysistunnoista. Nämä eivät olleet kehoituksista tietääkseenkään vaan jäivät paikoilleen. Yleinen suuttumus puhkesi

silloin esiin odottamattomalla tavalla: Kommunistiedustajat Rötö ja Pekka-la ryöstettiin valiokunnan istunnosta säätytalolta heinäk. 5 p:nä, pantiin autoon ja vietiin pohjoiseen päin. Heti tämän teon jälkeen tuli julkisuuteen sisäministerin määräys kaikkien kommunistiedustajain pidättämisestä kuulusteluja varten, ministeriöön kertyneen, kommunistisen eduskuntaryhmän osallistumista maanpetokselliseen toimintaan koskevan, ainehaston nojalla. Tämän määräyksen mukaisesti luovuttivat Rötö ja Pekkalan kyyditsijät pidättämänsä etsivälle keskuspoliisille Lapualla. Toiset mainittuun eduskuntaryhmään kuuluvat pakenivat, vain pari heistä myöhemmin ilmoittautui itse poliisille.

Eduskunta hyväksyi tämän hallituksen toimenpiteen 105 äänellä 58 vastaan; samoin antoi suostumuksensa poliisin käsiin joutuneiden kommunistiedustajain vangitsemiseen. Mutta Rötö ja Pekkalan ryöstö antoi sos. demokraatteja suosivalle, istuntokauden alussa porvarillisessa rintamassa pysyneelle, ruotsalaisen kansanpuolueen vasemmistolle haetun aiheen rintamasta karkaamiseen: edustajat von Born ja Estlander kieltäytyivät työskentelemästä perustuslakivaliokunnassa ilman sen kommunistijäseniä, vaikka olivatkin täysin tietoisia siitä, ettei tämä valiokunnan työrauhan rikkominen ollut tapahtunut enempää hallituksen kuin Lapuan liikkeen johdonkaan tietten eikä luvalla; vasta kun he näkivät valiokuntatyön jatkuvan edelleen ilman heitäkin palasivat he takaisin sen työhön.

Tämä kommunisminvastaisesta rintamasta irroittautuminen aiheutti vas-

talauseita heidän valitsijoiltaan.

Etelä-Pohjanmaan ruotsalaiset valitsijat lähettivät kansanedustaja Estlanderille seuraavan sähkösanoman:

„Kansanedustaja Ernst Estlander Helsinki. — Allekirjoittaneet ruotsalaiset valitsijat Etelä-Pohjanmaalla pyytävät selitystä menettelystänne perustuslakivaliokunnassa. — Nix, Tåg, Närpiö, Hummelgård, Gussen, Runeberg, Kristiinankaupunki — Tiukka, Starcke, Rusenstedt, Lappväärtti.”

Ruotsinkieliset sanomalehdet asetuivat kuitenkin näiden edustajain menettelyyn nähden ymmärtävälle kannalle; samoin myös säilyttivät edelleen kansanliikettä vieroksuvan kirjoitustapansa. Tämä ja osan ruotsinkielistä eduskuntaryhmää palaaminen takaisin aikaisempaan yhteistyöhön vasemmiston kanssa aiheutti myöhemmin Hbl:ssä julaistun, Uudenmaan ja Turun läänien edustavain ruotsinkielisten kansalaisten julkilausuman:

»Sen johdosta, että on väitetty tunteettomia voimia olevan ruotsinkielisten väestön Lapuanliikkeeseen osanoton takana, haluavat allekirjoittaneet Uudenmaan ja Turun läänien ruotsinkieliset kansalaiset niinillään vahvistaa seuraavan julkilausuman:

1. Me katsomme, ettei suurin osa maan ruotsinkielistä väestöä ole samaa mieltä ruotsalaisen eduskuntaryhmän enemmistön ajaman kannan kanssa kommunismin hävittämistä tarkoittavissa toimenpiteissä.

2. Me katsomme, että ruotsinkieliset sanomalehtemme, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, eivät ole oikein ilmoittaneet ruotsinkielisen väestön mielipidettä, kommunisminvastaisesta liikkeestä.

3. Olemme vakuutettuja siitä, että maan ruotsinkielinen väestö myöskin vastaisuudessa asettuu kaikin voimin vastustamaan valtakunnan ja uskonnon vihollisia.»

Lakiehdotusten käsittelyssä palasi eduskunta hallituksen vaatimuksesta Kivimäen linjalta jälleen hallituksen

lakiehdotusten pohjalle. Ensimmäiseksi joutui ratkaisevaan käsittelyyn sotatilalaki lisälakeineen. Sotatilalaki hyväksyttiin ilman äänestystä. Toinen lakiehdotus ei saanut tarvittavaa $\frac{5}{6}$ äänten enemmistöä kiireelliseksi julistamisen puolesta ja sitten jätettiin lepäämään yli vaalien 106 äänellä 52 vastaan. Kolmas lakiehdotus julistettiin yksimielisesti kiireelliseksi ja hyväksyttiin.

Muihin lakiehdotuksiin nähden asetti vastarinnassaan rohkeammaksi tuleva sos. demokraattinen ryhmä yhteistyönsä ehdoksi hallituksen vastustamien Kivimäen linjan lakien hyväksymisen uhaten muuten äänestää kaikkien lakiehdotusten hylkäämisen puolesta. Porvarilliset ryhmät eivät tietysti voineet tähän suostua tietoisena kysymyksen tärkeydestä: sitäpaitsi oli Lapuan päivillä 14 p:nä hyväksytty seuraava julkilausuma:

„Siihen nähden, että kommunismia vastustavat lakiehdotukset huomenna tulevat lopulliseen käsittelyyn, ilmoitamme me Lapuan päiville kokoontuneet pohjalaiset vakavana ja tinkimättömänä mielipiteenämme, että hallituksen laatimat ehdotukset On hyväksyttävä niin korjattuina kuin Lapuan liikkeen johto on ehdottanut. Eduskunta luonnollisesti ratkaisee asian vapaasti ja ilman pakkoa. Mutta kaikkien puolueiden on muistettava, että heräneet kansalaismiehet voivat tyyntyä ja maassa voi vallita rauhantila vain, jos kysymyksessä olevat lakiehdotukset ehdottomasti ja sovittelemattomasti hyväksytään. Kansamme tulevaisuuden ja isänmaamme rauhan nimessä pyydämme tiedoittaa tästä kaikille, joilla on asiain kulkuun vaikutusta.

Lapuaalla heinäkuun 14. päivänä 1930. K. R. Kares, Vihtori Kosola, Yrjö Nikula, I. Koivisto, J. E. Heimo, O. Korpijaakko, Matti Malkamäki, Arvi Malmivaara.

ja Karjalan kuntien valitsema toi-

mikunta lähettänyt seuraavat sähkösnomat:

Pääministeri Svinhufvud, Helsinki. — Kansalaiset odottavat »levottomuudella kommunistivastaisten lakiehdotusten ratkaisua luottaen, että hallitus tinkimättä vaatii niissä ilmenevän isänmaallisen kansantahdon toteutettavaksi.

Etelä-Karjalan kuntien edustajien valitsema toimikunta.

Eduskunnan puhemies, Helsinki. — Pyydämme Teidän saattamaan kaikkien eduskuntaryhmien tietoon kansalaisten päättävän tahdon, että kommunistivastaiset lakiesitykset ovat yhteiskunnan rauhan nimesä hyväksyttävät.

Etelä-Karjalan kuntien edustajain valitsema toimikunta.

Lakiehdotusten kolmannessa käsittelyssä seisoivat molemmat kannat sovittamattomina vastakkain. Ja tulos oli sen mukainen. Tasavallan suojelulain kiireelliseksi julistaminen sai vain 113 ääntä 60 vastaan ja hyväksyttiin sen jälkeen lepäämään yli vaalien 108 äänellä 53 vastaan. Painovapauslaki ja rikoslain 16 luv. 24 §:n muutosehdotukset hyväksyttiin edellinen 108 äänellä 59 vastaan ja jälkimmäinen 102 äänellä 58 vastaan. Lepäämäänjättämisehdotukset hylättiin. Rikoslain 11 luv. 4 ja 6 § hyväksyttiin kolmannessa käsittelyssä, mutta ehdotus sen lepäämään jättämisestä sai 74 ääntä 91 vastaan, tullen siis hyväksytyksi.

Lepäämäänjättämistä äänestivät sosialidemokraatit ja 15 ruotsalaista, nim. v. Born, Colliander, Estlander, Forsberg, Furuhjelm, Haga, Hästbacka, Ingborr, Jacobsson, Jern, Laurén, Sanmark, Schauman, Sergelius ja Österholm. — Lepäämäänjättämistä vastustivat kokoomuksellaiset, maalaisliittolaiset, edistykselliset sekä ruotsalaisista edustajista ainoastaan Bäck, v. Frenckell, Kullberg ja Palmgren.

Valtiopäiväjärjestyksen 7 § muuttaminen ei saanut myöskään tarpeellista äänimäärää kiireelliseksi julistamisen puolesta ja sitten se jätettiin 105 äänellä 66 vastaan lepäämään yli vaalien. Suomen vaalilain muutosehdotus jätettiin lepäämään 97 äänellä 38 vastaan. Maalaiskuntain kunnallislain, kaupunkien kunnallislain ja kunnallisen vaalilain muutosehdotukset sen sijaan tulivat lopullisesti hyväksytyiksi.

Eduskunta oli näin ollen ratkaissut kohtalonsa jättämällä tärkeimmät lakiehdotukset lepäämään yli vaalien. Hallituksella ei ollut muuta keinoa kuin pyytää tasavallan presidentiltä eduskunnan hajoittamismääräystä yleisen rauhan ja tasavallan turvallisuuden takia. Viimeisen istuntopäivän ihana julistettiin sitten seuraava:

Tasavallan Presidentin

AVOIN KIRJE JA KÄSKY

uusien edustajavaalien toimittamisesta ja eduskunnan kokoontutsumisesta.

Annettu Helsingissä 15 päivänä heinäkuuta 1930.

Ryhtyessään toimeensa nykyinen hallitus esitti ensimmäiseksi tehtäväkseen valtakunnan perusteiden hävittämistä tarkoittavan valtio- ja maanpetoksellisen liikkeen

tukahduttamisen. Tässä tarkoituksessa hallitus lausui katsovansa tarpeelliseksi, että valtakunnanvastainen, rikoksellisuutta harjoittavien kansanainesten toiminta on estettävä eduskunnan myötävaikutuksella suoritettavilla erinäisillä lainsäädäntötoimilla. Näitä tarkoitaville esityksille hallitus on saanut eduskunnan enemmistön kannatuksen, mutia eduskunnan vähemmistö on valtiopäiväjärjestyksen sille myöntämää mahdollisuutta käyttäen estänyt hallitusta saamasta niitä valtuuksia, joita hallitus on ilmoittanut pitävänsä tehtävänsä suorittamiselle välttämättöminä. Tämän johdosta ja kun nykyinen ajankohta valtakunnan sisäisen tilanteen takia muutoinkin vaatii vetoamista kansaan ja siten tilaisuuden valmistamista kaikille isänmaallisille kansalaisille liittyä mahdollisimman laajalti luottamukselliseen yhteistyöhön isänmaan oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen suojelemiseksi, tasavallan turvallisuuden ja kansan tulevaisuuden lujittamiseksi sekä valtiollisessa elämässä ilmenneiden epäkohtien poistamiseksi, olen nähnyt tarpeelliseksi määrätä uudet edustajavaalit toimitettaviksi, jonka johdosta eduskunnan on tänä päivänä hajaannuttava. Uusiin vaaleihin on 20. p:nä heinäkuuta 1906 annetun vaalilain 37. §:n mukaisesti ryhdyttävä ensi lokakuun 1. ja 2. päivinä ja uuden eduskunnan tulee voimassaolevan valtiopäiväjärjestyksen 20. pykälän 1. momentin mukaan kokoontua varsinaisille valtiopäiville saman lokakuun 20. päivänä, jolloin kaikkien niiden, jotka on edustajiksi valittu, tulee saapua Helsinkiin edustajatehtävänsä suorittamaan.

Tasavallan Presidentti

L A U R I K R . R E L A N D E R .

Pääministeri P . E . S V I N H U F V U D .

NYKYINEN TILANNE.

Ratkaisu jäi siis kansan käsiin.

Ratkaisu, jonka merkitys on suurempi, tärkeämpi ja kauaskantoisempi kuin minkään muun kysymyksen viimeisten kahdentoista vuoden aikana. Kun entinen eduskunta oli osottautunut kuuroksi ja välinpitämättömäksi kansan suuren enemmistön kyllin selväsanaisesti ja vakavasti lausumalle toivomukselle, osottautunut kansan tahdon epäonnistuneeksi tulkiksi, on kansan valittava uusi, tehtävänsä ja saamansa luottamuksen arvoinen, kansan menestyksen ja valtion edun luokka- ja puoluepyyteiden edelle asetettava lainsäätäjäkunta. Eduskunta, joka antaa maan hallitukselle ja viranomaisille heidän pyytämänsä sekä kansan itsensä toivomat lailliset aseet kommunismia vastaan. Eduskunta, joka ei sotkeudu nykyhetkellä vähemmän tärkeiden kysymysten valvontaan ja keskenään ristiriitaisten puolueetujen labyrinteihin, vaan pitää maalin aina selvänä edessään, ja vie kommunisminvastaisen taistelun tinkimättä päätökseen, sitten vasta keskittäen jakamattoman huomionsa muihin, silloin tärkeisiin ja ratkaisuaan odottaaviin kysymyksiin.

Hajoitetun eduskunnan viimeisinä istuntopäivinä oli jo tullut esiin merk-

kejä, että talonpoikaismarssin jälkeen vallinnut ihailtavan eheä yksimielisyys eduskunnan porvarillisten ryhmien kesken alkoi rakoilla joko tämmöiseen yhteistyöhön tottumattomuudesta tai Lapuan liikkeen vastaisen agitatsioonin vaikutuksesta. Ruotsalaisen kansanpuolueen vasemmisto palasi takaisin entiseen yhteistyöhönsä sosialidemokraattien kanssa ja eräiden suomalaisten porvaripuolueiden johtomiehien viimeisiin lausunnoihin tuli selvästi huomattava agitatorinen sävy. Nämä merkit eivät luvanneet hyvää lähestyvään vaalitaisteluun nähden. Eduskunnan istuntoja seuraamaan koontunut Lapuan liikkeen valtuuskunta katsoikin heti eduskunnan hajottamisen jälkeen tarpeelliseksi antaa seuraavan julkilausuman varoitukseksi puoluejuonitteluja harrastaville sekä vaalien pääkysymyksen selvästi esillä pitämiseksi:

„Lapualaisliikkeen Valtuuskunta on koontunut seuraamaan eduskunnan istuntoja odottaen, että liike jo olisi talonpoikaismarssillaankin selvästi osoittanut yleiskansallisen, järkähtämättömän tahtonsa. Eilinen eduskuntakeskustelu ja päätökset osoittivat kuitenkin, että osaa eduskunnasta vielä johtivat isänmaallisille kansalaisille vieraat tarkoitusperät. Kun tämä vähemmistö edesvastuuttomalla toiminnallaan — estääkseen

Juhla valtioneuvoston torilla.

Kunnianosoitus Kosolalle Pallokentällä.

Edustavaa yleisöä Nikolainkirkon rapuilla

Valtuuskunnan jäseniä valtioneuvostontorilla.

lopullisen ratkaisun — pakoitti tasavallan presidentin hallituksen esityksestä hajoittamaan eduskunnan, osoitti se edelleenkin olevansa välittämättä kansanliikkeen tahdosta ja voimasta. Lapualaisliikkeellä on näinollen edessään toimintakausi, joka on oleva entistään voimakkaampi ja yhtä väistymätön kuin aikaisempikin.

Koska varmasti jo parhaillaan puuhataan tulevia vaaleja siinäkin mielessä, että eduskunnan nykyinen puoluejuonitteluluonne säilyisi, on kansan noustava huolehtimaan siitä, että uudelleen valittava eduskunta kokoonpannaan vastuunalaisista kansalaisista, joiden päämääränä on maanpettäjien täydellinen kukistaminen.

Samalla tiedoittaa valtuuskunta, että lapualaisliike katsoo jokaisen mielenilmaisun, jossa vaalien aikana tavalla tai toisella esiinnyttään puoluepyyteissä, toiminnalleen vastaiseksi ja tulee kaikella voimalla sellaiset estämään".

Helsingissä, heinäkuun 16. p:nä 1930.

Lapualaisliikkeen valtuuskunta: Vihtori Kosola, P. A. Autti, Harald Boucht, Alvar Breilin, Kai Donner, Petter Forsström, Torsten Hedman, Vihtori Herttua, Gunnar von Hertzen, K. V. Huhtala, Eero Hämäläinen, Antti Isotalo, Iisakki Kaitera, Olavi Kares, I. Koivisto, O. Korpijaakko, A. Koro, Mikko Lampén, Oskar Larsson, K. Latvala, Eino Levonius, Matti Malkamäki, Arvi Malmivaara, Yrjö Nikula, Paavo Osola, Erkki Perheentupa, Martti Pihkala, Martti Rantanen, Arvo Sihto, Jussi Tala, Martti Tulenheimo.

Julkilausuman sanomalehdistössä synnyttämä keskustelu todisti sen tarpeellisuuden. Siinä lausuttu kehoitus puoluepyyteistä luopumiseen käsitettiin monella taholla kansalaisten ajatus- ja vaalivapauden rajoittamisyritykseksi, kaikkien pakottamiseksi Lapuan liikkeen vaatimuksia kannattamaan, huolimatta voivatko he näitä vaatimuksia hyväksyä taikka ei. Vaikka julkilausumassa ei esitettykään muuta kuin kommunisminvastaisen rintaman lujittamisvaatimus; vaatimus, johon

senttään jokainen porvaripuolueisiin lukeutuva vakuuttaa kuuluvansa ja sitä kannattavansa.

Maakuntain miehet ja naiset eri puolilla maata pidetyissä kokouksissa puoluepomoistaan välittämättä hyväksyivät julkilausuman ja asettuivat päätöksillään siinä lausuttuja ajatuksia kannattamaan. M.m. Etelä-Karjalan rintamamiesyhdistys lausui antamassaan julkilausumassa:

„Me Karjalan rintamamiehet, eri puolueisiin kuuluvina, pidämme tärkeänä, että tulevaisissa eduskuntavaaleissa on vapaussodan saavutukset turvattava maanpetokselliselta toiminnalta. Senvuoksi esitämme jyrkänä vaatimuksena, että isänmaallisten kansalaisten yhteinen vaaliliitto on saatava.

Meidän mielestämme tulee työme ja kaatuneiden toveriemme uhrausten kautta saavutetuilla tuloksilla leikittelyn loppua, joka leikittely puoluepelissä on useita vuosia jatkunut ja joka on saattanut itsenäisyytemme mitä suurimpaan vaaraan.

Kun nyt noussut kansanliike tahtoo tälle vaaralle asettaa sulun, ei puolueiden taholta saa sille esteitä ilmetä."

Ja Itä-Karjalan kuntien edustajakokous:

„Talonpoikaismarssi oli näyte Suomen kansan tahdosta viljellä ja varjella tätä maata. Tämä tahto joka nyt ilmenee niin voimakkaana kansanliikkeessä ja yhdistää eri puolueet ja kansanluokat yhteistä vaaraa vastaan, on nyt myös Suomen kansalle kohtalokkaissa vaaleissa saatava esille kommunismia ja sen suosijoita vastaan. Meidän on saatava vihdoinkin itsenäiselle Suomelle sellainen eduskunta, joka vastaa tämän kansan todellista tahtoa, sillä tämä kansa on totisesti parempi kuin mitä hajoitetun eduskunnan kokoonpano osoitti. Kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksemme on painettu lähtemättömästi tämän kansan sieluun. Järjestelmässä ei ole vikaa. Mutta kansassa itessä on myös syytä nykyiseen tilanteeseen. Suuri osa kansalaisista ei ole käyttänyt vapaussodan uhreilta saatua perintöä hyväkseen: yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta yhtenäisessä valtakunnassa.

Kansan tahto on ilmennyt koko maata vahduttavalla voimalla ympäri maan levinneessä lapualaisten kansanliikkeessä ja viimeksi talonpoikaismarssin historiallisessa tilanteessa valtioneuvoston torilla, jossa valtiomahti ja kansanliike löivät kättä toisilleen. Sosialidemokraattien haasteeseen on vastattava voimakkaasti ensi vaaleissa. Vapaussodan sankarien perintö on pelastettava yhteisin isänmaallisin voimin. Talonpoikaismarssi oli yhtä samaa vapaussotaa, johon ottivat kaikki kansanluokat osaa ja talonpojat taasen enemmistönä.

Nyt alkavassa vaalitaistelussa yhtyvät taasen Suomen miehet ja naiset, ylimpänä yhdyssiteenä yhteinen suuri asia. Kaikki toisarvoiset puolueasiat jääkööt nyt toiselle sijalle. Älköön revittäkö entisiä haavoja auki ja hyökättäkö vähäpätöisten asioiden takia toistemme kimppuun, vaan yhdistäköön meitä vaalitaistelussa yhteinen pyrkimys: kaikki isänmaan hyväksi."

Näiden rauhallisten, arvokkaiden mielipiteenilmaisujen lisäksi tuli toisenlaisia, tapahtumia joiden olisi paa-tuneimmallekin puolue miehelle pitänyt osottaa mihin joudutaan jos ei yhteisvoimin työskennellä epäselvän tilanteen pikaiseksi selvittämiseksi: Poliisi-konstaapeli Sorvarin murhaaja Valve ryöstettiin kuljettajiltaan matkalla Vaasan raastuvanoikeuteen ja seuraavana päivänä jotkut tyytymättömät sieppasivat sosialidemokraattisen kansanedustajan, eduskunnan varapuhemies, pormestari Hakkilan hänen ollessaan matkalla Tampereelta maatilalleen Teiskossa. Valve luovutettiin sitten poliisiviranomaisille Viitasaarella. Pormestari Hakkila päästettiin vapaaksi Kuortaneella, josta sitten palasi junalla Tampereelle. Tapahtumat olivat ikäviä yllätyksiä hallitukselle, joka heti ryhtyi tarmokkaisiin, joskin tulokset-tomiin toimenpiteisiin ryöstäjien sel-

ville saamiseksi sekä Lapuan liikkeen valtuuskunnalle, joka oli määrännyt yksityishenkilöihin kohdistetut toimenpiteet lopetettavaksi ja jäämään rauhallisesti odottamaan hallituksen ja uuden eduskunnan toimenpiteitä kommunismin hävittämiseksi.

Näiden ja monien muiden päiväjärjestyksessä olevien asioiden takia koontui Lapuan liikkeen valtuuskunta Helsinkiin heinäk. 22 p:nä. Kokouksessa järjestettiin Lapuan liikkeen vaalitoiminta ja suoritettiin sen johdon lopullinen järjestely. Keskusjohtoon valittiin edelleen maanviljelijät Vihtori Kosola ja Vihtori Herttua sekä pankinjohtaja Iivari Koivisto. Valtuuskunnan muut jäsenet jakautuivat jaostoihin erilaisia tehtäviä varten. Jaostot toimivat keskusjohdon alaisina. Keskusjohdon jäsenen ollessa es-tettynä määrää hän itse jonkun toisen valtuuskunnan jäsenen sijaisekseen. Hallituksen kanssa käytäviä neuvotte-luja hoitamaan valittiin toimikunta, johon tulivat valtuuskunnan jäsenet Kares, Herttua, Haarla, Boucht ja Isotalo.

Sattuneiden väkivallantekojen takia antoi valtuuskunta seuraavan julis-tuksen:

Lapuan liikkeen miehille.

Yhä vartioasemalla seistessä ja odottaessa, mimmoiseksi edessä oleva vaalitoiminta muodostuu, ei mitään yksityisluontoisia väkivalta-toimenpiteitä eikä omavaltaisuuksia tästeden saa tapahtua. Kuitenkin on kommunistit siveellisellä pakoituksella saatava poistumaan kuntien valtuustoista ja kaikista luottamustoimista.

Helsingissä, heinäkuun 24. p:nä 1930.
Lapuan liikkeen Valtuuskunta.

Myöskin hyväksyttiin Lapuan liikkeen vaalijulistus:

Suomen isänmaalliselle kansalle.

Kansamme isänmaallisesti tunteva aines on mahdollisimman selvästi ja päättävästi ilmaissut sen vaatimuksen, että valtio- ja maanpetoksellinen kommunismi kaikissa ilmenemismuodoissaan on juuritettava pois elämästämme ja tukahutettava.

Me tiedämme, miten sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä, vastoin kansanliikkeen, maan hallituksen ja eduskunnan enemmistön selvästi ilmaisemaa tahtoa, käyttäen hyväkseen lain kirjainta, esti päämäärän nopeaa saavuttamista tarkoittavien lakiehdotusten tulemisen laiksi. Tämän tähden joutui kansamme uusiin vaaleihin erinomaisen levottomana ajankohtana.

Tätä puolue-etujen merkeissä harjoitettua edesvastuutonta menettelyä on katsottava siveellisessä mielessä vääräksi ja isänmaamme koko asemaa vaarantavaksi. Hetkenä, jolloin kaikkien tätä maata isänmaanaan rakastavien mielten olisi pitänyt yhtyä, ovat mainitun puolueen johtajat menettelyllään halunneet yhäkin laajentaa kansamme vanhaa repeytymää. He ovat näin antaneet julkisen taisteluhaasteen heränneelle kansanliikkeelle, joka ei tavoittele muuta kuin olojemme terveyttämistä ja kansamme vapauttamisia sen elämää ja työrauhaa häiritsevistä voimista. Koko valveilla olevan Suomen kansan on otettava haaste vastaan. Meidän on päästävä asettamiimme päämääriin sekä kommunistien että heidän väärän puoluemielen sokaisemien apuriensa vastarinnan ylitse ja se kukistaen.

Taistelu, mihin on ryhdytty, käydään elämän pyhimpien arvojen puolesta sekä totisen kansanvallan perusteiden lujittamiseksi ja puhdistamiseksi sitä heikontuvasta ja maamme koko hallitusmenoa vaarantavasta rämettyneisyydestä. Isänmaallisten kansalaisten, miesten ja naisten, on käytävä tähän taisteluun jyrkästi päättävin mielin. Eikä yksikään, jolle tämä maa ja tulevienkin sukupolvien menestys on kallis, saa jäädä asian ulkopuolelle.

iKoko Suomen, kaikkien niiden kansalaispiirien, jotka tahtovat käydä isänmaallisista, ja myös vakavan, isänmaallisesti ajattelevan työväestön on tässä asiassa yhdyttävä. Me vaadimme ehdottomasti yhteistä vaaliliittoa ja siihen ehdokkaita, joista tiedetään, että he tinkimättömästi ovat seisonet ja seisovat kansanliikkeen asettamien vaatimusten takana. Suomen tuleva uusi päivä, johon uskomme — sillä entiseen viheliäisyyteen ei voida palata — vaatii uusia voimia ja uusia uria aukaisevia mieliä.

Kaikki yritykset, joilla on tarkoituksena suunniteltujen yhteisten vaaliliittojen estäminen, on leimattava rintamalta karkaamiseksi. Kun kansa seisoo suuren ratkaisun kynnyksellä, on seisottava tiukasti kylki kyljessä. Kaikki ilmaukset, missä puolueiden erikoispyrkimykset tehdään yhteistä rintamaa rikkoviksi, on meidän sääliittä estettävä. Hetki ja hetken vaatimukset ovat vakavat. Ei oli tilaa hempeämielisyiteen.

Kansalaiset! Miehet ja naiset! Seuraavat kuukaudet kutsuvat teitä sekä vartiopalvelukseen kaikkia vastustajien vehkeitä vastaan että myös tekemään sen, mikä tehtävissä on, kansan elävän hengen, sekä uskonnollisen että isänmaallisen, rienuus on nyt tyysten lopetettava. Ja siinä ei saa antaa yhtään perään.

Suomen Lukko, joka hiljaksen perusteli paikallisosastojaan ympäri maata, valmistautui myös alajärjestöineen: A.-K.S., Rintamamiesten Liitto, Karjalan Kansalaisliitto, y. m. voimakkaaseen vaalitoimintaan. Sen valtuuskunnan kokous pidettiin samaan aikaan Lapuan liikkeen valtuuskunnan kokouksen kanssa. Siinä valittiin vaalitoimikunta hoitamaan vaalitoimintaa yhdessä Lapuan liikkeen valtuuskunnan kanssa sekä hyväksyttiin vaalijulistukseksi sen antama vaalijulistus.

Kun sisäasiainministeriöön kertyneen todistusaineiston nojalla oli voitu niin sitovasti todistaa „Työväen ja pienviljelijäin puolueen” olevan maanalaisen kommunistipuolueen julkinen naamio ja lakkautetun „Sosialistisen työväenpuolueen” suoranainen jatko, että puolueen eduskuntaryhmä voitiin määrätä pidätettäväksi, oh itsestään selvää, ettei hallitus voinut sallia sen osallistumista uusiin vaaleihin ja saapua taas eduskuntatyöhön osaa ottamaan. Heinäkuun 18 p:nä päivätyssä kiertokirjeessä lähetti sisäasiainministeri maanherroille seuraavat kommunistien mahdollista vaalitoimintaa koskevat määräykset:

Koska uudet eduskuntavaalit on määrätty toimitettavaksi 1. ja 2. päivinä tulevaa lokakuuta ja puolueiden valmistelut uusia vaaleja varten kohdakkoin alkavat, kehoittaa sisäasiainministeriö maaherraa ilmoittamaan läänin poliisiviranomaisille tiedoksi ja noudatettavaksi, ettei vaalitoiminnan varjolla missään muodossa ole sallittava harjoittaa valtion- ja maanpetoksellista kiihoitusta tai muuta samantapaista toimintaa. Tämän johdosta ovat kommunistien mahdollisesti suunnittelemat vaalikokoukset sekä muunkinlainen kommunistinen vaalitoi-

minta poliisiviranomaisten toimesta ehkäistävät.

Ministeri E. V. Kuokkanen.

Osastopäällikkö Esko Heilimo.

Nämä määräykset niiden käytännön sovelluttamista koskevine ohjeineen olivat välttämättömiä. Perustamalla nyt paljastetun „Työväen ja pienviljelijäin puolueen” lakkautetun jatkoksi oli kommunistinen kiihoitus-työ parlamentissa jatkunut korkeimman oikeuden päätöksestä huolimatta. Ilman tarkkaa valvontaa olisi sama mahdollisuus nytkin edessä; jollain uudella nimellä perustetut valitsijayhdistykset ja vaaliliitot toisivat uudella varustetun kommunistiryhmän eduskuntaan isänmaan parhaaksi laadittuja lakiehdotuksia huonontamaan tai niiden hyljätynksi tulemistä äänillään edistämään.

Samoin ryhtyi opetusministeriö toimenpiteisiin kommunistisen kiihoituksen lopettamiseksi lasten ja varhaisnuorison keskuudessa, lähettäen kouluhallituksella sekä kirkkollisille viranomaisille seuraavansisältöisen kierto-kirjeen:

Opetusministeriön tietoon on tullut, että eräillä paikkakunnilla on viime aikoina harjoitettu räikeätä, valtionvastaista kiihoitusta lasten ja varhaisnuorison keskuudessa. Tämä kiihoitus on pukeutunut erityisesti uskontoa ja siveellisyyttä repivien käsitysten istuttamisen muotoihin. Eräs virallisen tutkimuksen alaiseksi joutunut tapaus on osoittanut, että kommunistista valtio- ja maanpetoksellista kiihoitusta on tässä muodossa jatkunut viime päiviin asti. Tämän johdosta opetusministeriö kiinnittää kaikkien sen alaisten viranomaisten huomiota puheena-olevaan kiihoitustyöhön, kehoittaen heitä tarkoin seuraamaan sitä sekä, missä tietoa on yksityisistä tapauksista, ryhtymään kaikkiin välttämättömiin toimiin sellaisen ehkäisemiseksi. Kansakouluntarkastajien tulee, niin pian kuin heillä on tietoa koulunuorisoon

mahdollisesti suunnatusta kommunistisesta kiihoituksesta, joko itse viipymättä toimittaa tutkimus asiassa tahi sellaisen toimittamiseksi vedota järjestysviranomaisten apuun. Samoin on kirkollisten viranomaisten tällaisissa tapauksissa heti käännättävä järjestysviranomaisten puoleen saadakseen heiltä tarpeellista apua kommunistisen kiihoituksen lopettamiseksi. Jokaisesta ilmitulleet tapauksesta on sitäpaitsi viipymättä tehtävä asianmukainen ilmoitus suoraan opetusministeriölle.

Paitsi tämän laatuaisia toimenpiteitä, ryhtyi hallitus suunnittelemaan valtiollisessa elämässämme ilmenevien epäkohtien poistamista tarkoittavia esityksiä uudelle eduskunnalle. Samoin puolustuslain tehostamista, työmaaterrorin ehkäisemistä, yhdistyslain epäpäteviltä kohdiltaan muuttamista, maatalouspulan lieventämistä ja asutustoimintaa koskevan lainsäädännön parantamista tarkoittavia esityksiä. Myöskin päätti hallitus ottaa harkittavaksi eräitä taloudellisen tilanteen aiheuttamia kysymyksiä. Näitä valmistelemaan asetettiin kolme ministerivaliokuntaa; lisäksi asianomaiset ministeriöt saivat tehtäväkseen omalta osaltaan esitysten harkitsemisen ja suunnittelun.

Kristillisen Opettajaliiton, Viipurissa pidetyn uskontopedagogisen kurssin osanottajien, Lahden-pappeinkokouksen ja eräiden Lapuan liikettä lähellä olevien taholta tehtyjen ehdotusten johdosta ryhtyi opetusministeriö toimenpiteisiin uskonnonopetuksen kouluissa parantamiseksi. Kouluhallitukselle lähettämässään kirjelmässä se kehoitti kouluhallitusta, kansakoulujen tarkastajia ja opettajia huolehtimaan siitä, että lähestyvän lukuvuoden alusta jokaisessa kansakoulussa kaikilla luokilla on 3—4 viikkotuntia uskon-

nonopetusta. Samoin että myös kristinoppi saa sille kuuluvan sijan uskonnonopetuksessa kokonaisuudessaan. Myöskin on tulossa uskonnonopetusta koskevia ohjeita seminaareissa ja oppikouluissa kuin myös suunnitelmia seurakunnan ja koulun toisiinsa lähentämiseksi.

Kun poiskyödytysten erottamisten ja eroamisten kautta useita kunnan ja kaupunginvaltuustoja oli tullut vajaalukuisiksi, antoi sisäasiainministeriö kehoituksen täydentää nämä valtuustot vaalilain säätämässä järjestyksessä, paitsi jos näinkään täydennettynä ei valtuusto tule määrälukaiseksi, on siitä ilmoitettava valtioneuvostolle lisätoimenpiteitä varten.

Hakkilan kuljetusta koskevain tutkimusten tuloksettomuus aiheutti taas maaherran vaihdoksen Vaasan läänissä. V. t. maaherra, eversti Heinrichs pyysi 8 p:nä elok. eron ja hänen sijansa nimitettiin maaherraksi lääninsihteeri K. V. Martola. Tutkimusten tuloksettomuus antoi myös eduskunnan oikeusasiamiehelle aiheen vaatia Vaasan ja Hämeen läänien maaherroilta selitystä viranomaisten toimenpiteistä asiassa. Samoin oikeusasiamiehen varamiehelle sisäasiainministerille tehtyyn tiedusteluun edustajien Rötön ja Pekkalan asiassa, vaikka oli yleisesti tiedossa tekoonosallistuneiden poistuminen maan rajojen ulkopuolelle.

Kommunistisista kansanedustajista ei etsivä keskuspoliisi onnistunut tapaamaan kuin muutamia. Osa heistä oh jo aikaisemmin kansalaisten omaloitteisen toiminnan kautta kyyditty rajan yli Neuvosto-Venäjälle, osan paetessa sinne tai useimmissa tapauk-

sessä länsimaihin neuvostoparatiisista välttyäkseen.

Sen sijaan muita kommunistijohtajia on saatu runsaasti pidätetyksi. Jo kesäkuussa pidätettiin n. 50 kommunistia, heinäkuussa ja sen jälkeen vielä enemmän. Vaasassa „Työn-Äänen” toimitalossa ja Helsingin työväentalolla toimitetut kotitarkastukset ja etsiskelyt toivat esiin paljon arvokasta ainehistoa poliisin työskentelyn avuksi.

Tämä etsivän keskuspoliisin tarmokas toiminta, samoin kuin kansalaisten oma-aloitteinen kommunismin julkisesta elämästä poistamistyö, lamauttavat kokonaan, kommunistien tämän hetkisen julkisen toiminnan, saat- taen heidät yleisen joukkopelon ja pakokauhun valtaan. Lukuunottamatta Rovaniemen murhapolttaja ja muutamia saman luontoisia metsäpaloja Perä-Pohjolan metsissä, osottautuivat huhut heidän suunnittelemistaan kostoilkitöistä perättömiksi, päinvastoin on todettu että kommunistisen puolueen johto on hengenheimolaistensa asemaa hieman turvatakseen varoittanut heitä terroristisista teoista. Mutta pelastaakseen puolueen yleisestä romahduksesta sen mikä pelastettavissa on, alkoivat yksityiset kommunistit suuremmissa tai pienemmissä ryhmissä paeta omaisuuksineen joko itäisen rajan yli taikka mieluummin, mikäli mahdollisuuksia ilmeni, Ruotsiin tai Pohjois-Norjaan. Kotimaahan vielä jääneet ovat kaiken varalle hiljalleen muutelleet omaisuutensa rahaksi, eräät kommunistiset järjestöt ovat joko myyneet tai luovuttaneet omaisuutensa sos. demokraattisille työväenyhdistyksille toivoen siten takaavansa niiden takavarikosta ja valtiolle menetetyk-

si tuomitsemisesta säilymisen sekä myöhemmin solutustietä niiden kommunisteille takaisin joutumisen.

Vapaaehtoinen kommunisminvastainen kansalaistoiminta ryhtyi kommunistien kaupunkien- ja kunnanvaltuustoista, y. m. julkisilta paikoilta ja luottamustehtävistä poistamiseen. Useimmat kommunistiset kunnanvaltuutetut ja luottamustoimiin asetetut ovatkin eronneet vapaaehtoisesti tai tulleet sitten erotetuiksi. Muutamia on sos. demokraattien ja muodollisuuksista riippuvien vasemmistoporvarien tarjoama suoja saattanut jäämään paikoilleen toistaiseksi. Tällaisissa tapauksissa on sattunut että kiihtyneet kansalaiset ovat vastoin hallituksen ja Lapuan liikkeen johdon antamia kieltoja kyydinneet uppiniskaiset rajan yli, joskaan tähän toimenpiteeseen ei ole enää usein tarvinnut ryhtyä.

Rajan yli lienee kaikkiaan kyyditty n. puolisensataa kommunistia. Sos. dem. sanomalehdistö on pannut vastalauseitaan tämänlaista „raakuutta” vastaan, mutta Venäjällä ovat karkoitetut otettu juhlien vastaan. Neuvosto-Karjalan hallitus on järjestänyt erikoisen vastaanottokomitean tulijoista huolehtimaan. Huomattavimpia kommunisteja vastassa on ollut lähetystö, vastaanottaen ja ohjaten sitten vieraansa Petruskoihin, jossa heille on varattu ohjelmallisessa vastaanottojuhlassa tilaisuus puheiden pitämiseen ja Suomessa vallitsevan tilanteen selostamiseen.

Virallisesti suhtautui Moskovan hallitus kuitenkin asiaan toisella tavalla: Neuvosto-Venäjän täkäläinen lähettiläs jätti ulkoasiainministerille nootin, jossa hän ilmoittaa Neuvostoliiton rajavartioiden todenneen, että viime ai-

koina lukuisia Suomen kansalaisia on pakkotoimin saatettu Suomen ja Neuvostoliiton välisen rajan yli Neuvostoliiton alueelle, panee hallituksensa nimessä vastalauseen tätä vastaan sekä pyytää Suomen hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin niin hyvin tällaisten tapausten ehkäisemiseksi vastaisuudessa kuin syyllisten saattamiseksi lailliseen edesvastuuseen.

Nootti on todiste Suomen tapahtumain Moskovassa, varsinkin Kominternin piireissä, aiheuttamasta hermostumisesta. Kommunismin asian Suomessa katsotaan olevan ehdottomasti lamassa. Vastatoimenpiteeksi koetaan Moskova saada maamme ulkomaankauppaa entistä enemmän häirityksi muiden maiden kommunistien avulla, antamalla tähän suuntaan käypiä määräyksiä Skandinaavian y. m. maiden kommunisteille.

Ruotsissa ei ole oltu erikoisen iloisia kommunistipakolaisten tulosta. Asianajaja Salo rikkoi heti asyylöikeyden nauttimista edellyttävät ehdot ja karkoitettiin Venäjälle. Ent. pääministeri Lindman huomautti suuressa poliittisessa puheessaan kommunistipakolaisten Ruotsille synnyttämästä vaarasta ja varoitti vallanpitäjiä luovuttamasta maata bolshevististen pyrkimysten tyyssijaksi katkerista kokemuksista vätyäkseen. Samoin ovat johtavat sanomalehdet kiinnittäneet huomiota samaan asiaan, huomauttaen vielä, ettei kaikki salateitä maahan saapuneet ja luvatta maassa oleilevat ole poliittisia pakolaisia, vaan suoranaisia rikollisia, kuten esim. Rovaniemen murhapolttoihin osallistuneet.

Eräiden porvarillisten piirien asettuminen talonpoikaisliikettä vastaan rohkaisi kommunisteja yrittämään lii-

kettä mustaavia provokaattorisia tekoja. Kuopiossa olevan kommunistisen „Savon Kansan” lehden kirjapainon isännöitsijä järjesti murhapolton lehden toimitukseen, joutuen kumminkin apureineen poliisiviranomaisten paljastamiksi. Teko ei siis joutunutkaan. Lapuan miesten tilille, eikä antanut toivottua lisätodistetta Lapuan liikkeen pärjääjille.

Kommunistien julkisen toiminnan tyrehtyessä on maanalainen (illegaalinen) puolue jatkanut edelleen työskentelyään pidätettyjen tilalle kometettujen apuvoimien turvin. Tuon tuostakin on yritetty levittää S. K. P:n Suomen byroon ja S. K. N. L:n Keskuskomitean allekirjoittamia julistuksia joissa kehoitetaan muodostamaan

„Työtätekevien yhteinen luokkarintama fascismia vastaan.

Taistelevaan:

Työtätekevien oikeuksien ja vapauden puolesta.

Fascismikapitalistien toimeenpanemia ja suunnittelemaa palkkojen alennuksia ja työpäivän pidentämistä vastaan.

Imperialistista sodanvaaraa vastaan. Neuvostoliiton puolesta.

Työtätekevien punaisen Neuvosto-Suomen puolesta.”

sekä kiihoitetaan avoimeen aseelliseen kapinaan, kuten seuraavassa julistuksessa:

„Vallankumoukselliset työläiset, talonpojat ja sotilaat.

Taistelutorvet soivat. Raivoisasti hyökkää fascistisoitunut porvaristo työtätekeviä vastaan. Avoin fascismi — lapualainen lahtarihuliganismi — hioo veristä puukkoaan valmistaen työläisteurastusta v. 1918 malliin. Työväenluokka, yksinpä sen omistamat taloudelliset laitoksetkin kuten kirjapainot ja koneet ovat valkoisen lahtari-porvariston terrorin kohteena.

Luokkataistelu kärjistyy.

Kapitalistisen järjestelmän perustukset horjuvat työväenluokan vallankumouksellisen

luokkavoiman edessä. Vainoista ja vastuksista huolimatta kulkee työväenluokka.

Kommunistisen internationalen johdolla eteenpäin

kohden lopullista voittoansa. Kuudesosa maapallosta — Neuvostotasavaltojen Liitto — on työläisten ja talonpoikien hallitsema. Sitä vastaan kokoa kapitalismi uskonnon ja valhepropagandan avulla voimiansa. Imperialistien vastavallankumouksellinen hyökkäyssota Neuvostoliittoa vastaan on vain hetken kysymys. Koko työväenluokan on nouseva puolustamaan työläisten ja talonpoikain valtaa. Vallankumoukselliset, voimamme on järjestettävä taistelukannalle siten, että porvariston alkamaan Neuvostoliiton vastaiseen sotaretkeen vastaamme kansalaissodalla porvaristoa vastaan. Tämän toteuttaminen vaatii valmisteluja. Siksi kaikki voimat liikkeelle salaisen puolenuoris- ja sotilastyön voimistuttamisen puolesta.

Toverit!

Porvaristoa vastaan on taisteltava päättävällä tarmolla. Fascismin hyökkäykset on lyötävä takaisin lujittamalla työväenluokan itsepuolustusjärjestöjen toimintaa."

Myöskin on yritetty monistaa maanalaista sanomalehteä lakkautettua „Tiedonantajaa" korvaamaan. Etsivä keskuspoliisi on onnistunut löytämään jo kaksi salaista monistelutoimistoa, pidättäen niiden työskentelijät. Työmaaterroria yritetään edelleen ylläpitää. Ammattijärjestön hoitama taloudellinen- ja sotilasvakoilukaan ei lie entistään paljoakaan laimentunut, koskapa sen rajan yli kyyditty puheenjohtaja Heikka on ohut edelleen jopa sähkösanomayhteydessä tšekäläisten heimolaistensa kanssa. Jatkut kommunistihuligaanit ovat toimeenpanneet pahoinpitelyjä yksityisiä suojeluskuntalaisia ja toisin ajattelevia työläisiä kohtaan.

Vaalivalmistelujen ehtiessä pidemmälle on porvaripuolueiden kommunis-

minvastainen yhteisrintama alkanut yhä enemmän rakoilla. Piskuinen Suomen Pienviljelijäin Puolue on alunperin ilmoittanut kulkevansa omia teitään, kai toivoen ääntenlisäystä taholta jolla ei nykyisin voida omintunnuksin esiintyä. Siihen viittaa puolueen äänenkannattajan ilmoitus, „ettei puolue tule missään vaalipiirissä yhtymään samaan vaaliliittoon minkään toisen puolueen kanssa", jatkaen edelleen jonkunlaisena ohjelmajulistukseensa:

„Suomen Pienviljelijäin Puolue on tällä hetkellä varmin kansanvaltaisuuden turva. Mutta se ei suinkaan suhtaudu tähän nykypäivän kysymykseen ainoastaan tämän päivän kysymyksenä, vaan laajan yhteiskunnallisen ohjelmansa mukaan tulee se päättävästi työskentelemään kommunismin hävittämiseksi kansasta riittävän voimakkaan uudistustoiminnan avulla. Tyytyväisyys ja hyvinvointi ovat aina varmimpana takeena rauhalliselle yhteiskunnalliselle kehitykselle. Se tulee poistamaan niin kommunismin kuin muutkin yhteiskuntavastaiset kansanliikkeet".

Ruotsalaisen kansanpuolueen kannanottona on seuraava puolueen lisätyn keskushallituksen antama julklausuma:

„Ruotsalaisen kansanpuolueen lisätty keskushallitus haluaa nykyisessä kriittisessä tilanteessa korostaa sen seikan tärkeyttä, että maan kaikki ruotsalaiset tulevaisuudessa antavat äänensä ruotsalaiselle kansanpuolueelle, jotta ruotsalaisen kansanosan asema Suomen eduskunnassa ei heikentyisi. Kaikille puolueessa esiintyvillä ajatussuunnille valmistetaan, niinkuin tähänkin saakka, mahdollisuus saada vaaleissa äänensä täydessä laajuudessa kuuluville.

Kun eri tahoilta on esitetty ehdotuksia yhteistoiminnasta vaaleissa muiden porvarillisten puolueiden kanssa, haluaa lisätty keskushallitus huomauttaa, että eri vaalipiirien piirihallitusten asiana on harkittuaan vaalitekniillisiä edellytyksiä päättää sellaisesta yhteistoiminnasta, milloin ne pitävät sitä isänmaan edun kannalta katsoen toivottavana."

Kansallisen Kokoomuspuolueen Keskusliiton julkilausumassa kehoitettiin:

„ kaikkia puolueen elimiä, puolueeseen lukeutuvia sanomalehtiä sekä kansalaisia toimimaan näitten päämäärien hyväksi, jolloin Keskusliitto pitää välttämättömänä sekä puheessa että kirjoituksessa kaiken sen ehdotonta karttamista, mikä voi synnyttää epäsointuja ja hajaannusta eri puolueeryhmiin kuuluvien, isänmaallisten aineiden välillä. Tämän ajatustapansa mukaisesti on Keskusliitto vakuutettu aseman velvoittavan kaikkia porvarillisia puolueita liittymään yhdeksi, isänmaalliseksi vaaliliitoksi kautta maan, jolloin tähän vaaliliittoon hyväksymisen ehtona olisi Keskusliiton mielestä valtiopäivämies-ehdokkailta vaadittava, että he kannattavat niitten kommunistivastaisten esitysten tulemistakin laiksi, jotka äsken hajoitetussa eduskunnassa äänestettiin lepäämään yli vaalien. Tätä ehtoa tahtoo Keskusliitto korostaa nimenomaan sillä, ettei se tällä hetkellä voi nähdä muuta keinoa aseman lailliseksi selvittämiseksi kuin mainittujen lakiehdotusten hyväksytyiksi tuleminen.”

Kansallisen Edistyspuolueen julkilausumissa painostetaan

Kommunismien vastustamisen tärkeyttä, jossa toiminnassa on kumminkin ehdottomasti pysyttävä lain rajoissa ja sen muotoja noudattaen. Samalla puolue panee, vastalauseensa Lapuan liikkeen vaalijulistuksessaan ja julkilausumissaan lausumia, kansalaisten vaalivapautta ja — toimintaa vastaan kohdistettuihin uhkauksiin nähden. Kaikille kansalaisille ja puolueille on annettava täysi vapaus ratkaista kantansa vaaliliittoihin ja ehdokkaitten asetteluun nähden. Puolueen piirikokoukset voisivat päättää vaaliliittoihin menemisestä puolueiden kanssa, jotka tuomitsevat tapahtuneet laittomuudet, vaativat laillisuuden palauttamista, nykyisen yhteiskuntajärjestyksen säilyttämistä ja vaalivapauden häiritsemättömyyttä.

Ja Maalaisliiton julkilausumassa sanotaan, että

„ maalaisliitto voi yhtyä vaaliliittoihin ainoastaan edellyttäen, että kaikki vaaliliittoon kuuluvat puolueet yhtyvät vaati-

maan laillisen järjestyksen ja yhteiskunta-rauhan palattamista sekä kansanvaltaisen valtiojärjestyksen turvaamista. Lisäksi pitää maalaisliiton lisätty keskushallitus välttämättöminä liittoutumisen ehtoina:

1) että vaalitoimintaa ja vaalivapautta ei ulkoapäin häiritä;

2) että vaaliliittoon yhtyvät puolueet sitoutuvat noudattamaan vaaliagitatioissa lojalisuutta toisia liittoutuneita puolueita ja niiden ehdokkaita kohtaan;

3) että ainakin kaikki vaalipiirissä esiintyvät suomalaiset porvarilliset puolueet saadaan vaaliliittoon yhtymään.”

Puolueiden ajatustavan kulkiessa täten hieman ristiin ja toisten tahtoeissa varata esiintulon mahdollisuus kaikille puolueissa ilmeneville ajatussuunnille, vaikka ne olisivat kommunistilakeja vastustaviakin, eivät toiveet yhteisestä vaalirintamasta ja vaaliliitoista näyttänyt valoisilta. Lapuan liike, Suomen Lukko, A. K—S, Rintamamiesten Liitto, Vapaan Työväen Liitto. Itsenäisyyden Liitto, Karjalan Kansalaisliitto y. m. yhteistä kommunismivastaista rintamaa puoltavat järjestöt, maakuntakokoukset ja kansalaiskokoukset tekivät parhaansa vaaliliittojen aikaansaamiseksi suositellen eri puolueista sopivia ehdokkaita suhteellisesti puolueiden entisten voimasuhteiden mukaan. Puolueiden piirikokouksissa eivät nämä ehdotukset tulleet erikoisesti huomioonotetuiksi, lopullisiksi ehdokkaiksi on nimitetty ja hyväksytty sellaisiakin entisiä edustajia joiden entinen poliittinen toiminta ei ole ollut, omiaan yleistä luottamusta heihin kohdistumaan .

Näin ollen ovat neuvottelut porvaripuolueiden yhteisestä vaaliliitosta monessa vaalipiirissä ajautuneet karrille, joskin on sentään saatu edellisiin vaaleihin verraten ilahduttavan paljon kaikkien tai sitten kahden, kolmen

puolueen vaaliliittoja. Onpa kuitenkin käynyt niinkin, että jokainen puolue menee erillisenä vaaliliittona vaaleihin; jopa niinkin, että sama puolue rakoi-lee useampiin eri ryhmiin.

Vanha eripuraisuuden perisynti on siis yhä osottautunut yhteisetua har-rastusta voimakkaammaksi. Sitä on te-hostanut tällä kertaa vielä erikoisesti Lapuan liikkeelle vastaisen kansanliik-keen herättämisyrietykset ja muutamien lyhytnäköisten aateryhmien varovai-suus, kuten esim. kieltolakiväen pelko kansanliikkeen kieltolaille epäedulli-sesta kannasta ja osan aitosuomalaisia epäluuloisuus Lapuan liikkeeseen näh-den, koska siihen on yhtynyt myös-kin ruotsinkielisten kansalaisten ter-veesti ajatteleva, isänmaallinen osa.

Tämä kaikki on synnyttänyt suurta voitonvarmuutta kommunistilait yli vaalien lykänneissä sosialidemokraa-teissa, jotka osittain ulkoa saadun avustuksen varassa ovat alottaneet häikäilemättömän vaalitaistelun „lail-lisuuden ja kansanvallan puolesta fas-cistista kansanliikettä vastaan". Vaik-ka puolue koettaa tehdä parhaansa Lapuan liikkeen heille tuottamien etu-jen täydelliseksi talteenottamiseksi ja sen johtajat saattavat yksityiskeskuste-lussa myöntää „Lapuan liikkeen ol-leen sos. dem. työväelle tarpeellisen kun sen kautta saadaan takaisin kom-munisten heiltä valtaamat Siltasaaren, Särkön, Kotkan y. m. miljoonia mak-savat työväentalot ja ammattijärjestön omaisuus ja tulot". Koko vaaliagitatio tähtää joukkojen vasemmiston palvon-taan, kommunisteja äänestäneiden ve-tämiseen puolueeseen, ajattelematta mihin vaaraan puolue saattaa joutua kilpajuoksussaan vasemmistolaisen äk-kijyrkkyyden kanssa.

Osa tästä Lapuan liikkeen vastaises-ta vaalitaistelusta suoritetaan ulkomaai-laisten lehtien palstoilla, näiden kautta kotimaan yleiseen mielipiteeseen vai-kuttamiseksi. Tämän takia ovat ulko-ministeri ja siellä matkoilla olleet ar-vovaltaiset henkilöt antaneet oikaisevia tiedonantoja ja selostuksia ulkomaalai-siin sanomalehtiin, mikäli he eivät puo-luekannaltaan lukeudu niihin, jotka näitä maatamme halventavia tietoja ulkomaille lähettävät ja siksi vaikene silloinkin kun olisi täydet syyt astua esiin maamme etuja oikaisuilleen puol-tamaan.

Laadittuaan vaalijulistuksensa ja toistettuaan kehoituksensa yksityisiin kohdistuvien toimenpiteitten lopettami-sesta, jäi Lapuan liike tyynesti odotta-maan vaalien tuloksia ja uuden edus-kunnan toimenpiteitä liikkeen pää-määriin nähden. Liikkeelle lasketut huhut uuden lapualaispuolueen perusta-misesta kumottiin alkuunsa, vaikka eräillä tahoilla pidettiinkin toivottava-na tämän puolueen perustamista, liik-keen valjastamiseksi tavallisten puo-luevaljaiden iestä kantamaan ja kai-kenlaisten puolueohjelman vaatimien kysymysten esilleoton kommunismin-vastaisen taistelun esilläpitämistä häi-ritsemään. Kun liikkeen kannattajia on kaikista puolueista, ammatti- ja yhteiskuntapiireistä, joilla tietysti on paljon omia erikoisharrastuksia, mutta yhdistävänä pääohjelmakysymyksenä nykyisin kommunismin julkisesta elä-mästä poistamistaistelun päätökseen vieminen, ei tästäkään syystä uudeksi puolueeksi orientoituminen 'olisi kai-kissa suhteissa paras ratkaisu pääasi-aan nähden. Näin ollen päätti Lapuan liikkeen valtuuskunta tukea liikkeen

kannalla olevia eri puolueiden edustajaehdokkaita sekä tehdä voitavansa porvarillisen vaalirintaman aikaansaamiseksi kommunisminvastainen taistelun merkeissä. Samalla päätettiin, ettei keskusjohdon jäsenten; maanviljelijäin V. Kosolan, V. Herttuan ja pankinjohtaja I. Koiviston tule misään tapauksessa suostua eduskuntaehdokkaaksi tulevista vaaleista; muihin valtuuskunnan jäsenien nähden on asianlaita toinen, sillä heidän valitsemisestaan saattaa olla hyötyäkin liikkeelle.

Myöhemmin täydennettiin valtuuskuntaa Karjalan edustajilla, karjalaisen toivomusten mukaisesti.

Liikkeestä ulkomaille levitettyjen väärrien tai halventavien tietojen oikaisemiseksi ryhdyttiin toimenpiteisiin oikeiden tietojen ulkomaisille lehdistöille antamiseksi.

Kun kansanliike tähtää yksinomaan kommunismia vastaan, ei ole tahdottu ottaa esiin mitään muita aloitteita tai tehtäviä liikkeen hoidettavaksi, vaikkakin sitä on syytetty tällaisesta menettelystä; muut liikkeen miesten sydämellä olevat asiat on otettu esille neuvotteluissa hallituksen kanssa, niiden huomioon ottamiseksi hallituksen esityksissä ja toimenpiteissä tavallista hallitus- ja parlamenttaarista tietä.

*

Kansallamme on taas etsikkoaika, kulku kiirastulen läpi, joka polttaa siitä pois kaiken kuonan, mädän ja ala-arvoisen, jättäen jälle sen parhaan, jalostetun ja kirkastetun kansamme sisäisessä ja ulkoisessa olemuksessa, jolle ja jonka avulla kaikki tähänastiset saavutuksemme ovat rakennetut ja jolle voidaan tulevaisuu-

dessakin rakentaa. Se on vaikea aika, mutta välttämätön; se on leikkaus, jonka avulla vain voidaan valtio- ja yhteiskuntaruumiimme parantaa ja päästä tulevaisuudessa terveeseen, hyvinvoivaan ja entistä onnellisempaan elämään.

Tämä kiirastuli on Lapuan liike. Se on se terävä leikkausveitsi, joka armotta puhkaisee kansamme ruumista myrkyttävän mätäpaiseen. Leikkaus tekee tietysti jonkun verran kipeää, poistaen taudin ja sitä tähän saakka hoitaneiden puoskarien käyttämän kamaridemokratian huumausaineen synnyttämän turtumisen. Potilas kiemurtelee heränneestä kivuntunteesta ja vaistomaisesti yrittää vetäytyä syrjään parantavan leikkausveitsen tieltä, entiseen kivuttomaan olotilaan takaisin vaipuakseen. Kun se ei onnistu, kun leikkausta ei keskeytetä, puhkeaa sairaiden hermojen ärtymys tuskanhuutoina, syytöksinä leikkausvälinettä, Lapuan liikettä kohtaan.

Tällainen on tilanne nykyisin.

Voitane kysyä ja kysytäänkin:

Onko tämä uusi hoitotapa sairaan tervehtymiselle välttämätön? Eikö entiset lääkkeet olisi hänen elämänsä yhtä varmasti pelastaneet?

Vastaus kuuluu:

On. Entinen ei auttanut.

Tämän kirjan alussa on osoitettu sairauden laatu, kommunismin mätämyrkytys, samoin kuin sekin; että sen mätäpaiseita on jo kaikissa valtio- ja yhteiskuntaruumiimme elimissä. Vuosi vuodelta ovat ne levinneet jäsenestä jäseneen ja tunkeneet samalla juurensa syvemmälle kuin missään muualla maailmassa, kuten seuraava vertaileva tilasto osoittaa:

Maassamme toimitetuissa eduskuntavaaleissa ovat kommunistit saaneet vuonna 1922 14,8 %, v. 1924 10,4 %, v. 1927 12,1 % ja v. 1929 13,5 % hyväksytyistä äänistä. Näin korkeaan prosenttimäärään ei ole päästy missään Euroopan valtiossa. Eestissä saivat kommunistit vuoden 1929 vaaleissa 504,996 hyväksytystä äänestä 31,094 eli 6,2 %. Vuonna 1926 heidän äänimääränsä oli 30,339 eli 5,8 %, vuonna 1923 43,711 eli 9,5 % ja vuonna 1921 24,894 eli 5,3 % hyväksytyistä äänistä. Latviassa tuli kommunistien osalle vuoden 1928 vaaleissa 929,883 hyväksytystä äänestä 52,136 eli 5,6 %. Puolassa oli kommunistien äänimäärä vuoden 1928 vaaleissa 266,528. Kun hyväksyttyjä ääniä oli kaikkiaan 11,408,218, tuli näistä niin ollen heidän hyväkseen 2,3 %. Vuonna 1922 saivat kommunistit 121,448 ääntä eli 1,4 % hyväksytyistä äänistä. Ruotsissa saivat kommunistit toisen kamarin vaaleissa vuonna 1928 2,358,811 hyväksytystä äänestä 151,567 eli 6,4 %. Vuonna 1924 heidän saamansa äänimäärä oli 89,902, vastaten 5,1 % hyväksytyistä äänistä. Vuoden 1921 vaaleissa nämä luvut olivat 80,355 ja 4,6 %. Viimemainitusta vuodesta on siis kommunistien äänimäärä lisääntynyt sekä absoluuttisesti että suhteellisesti. Norjassa oli vuoden 1927 vaaleissa 999,297 hyväksytystä äänestä kommunistien ääniä 40,075 eli 4,0 %. Vuonna 1924 saivat kommunistit 59,401 ääntä eli 6,1 % hyväksytyistä äänistä. Kolme vuotta aikaisemmin nämä luvut olivat vastaavasti 192,497 ja 21,3 %. Kun kommunistit tällöin ensimmäistä kertaa esiintyivät itsenäisenä puolueena, saivat he siis yli 1/5:n hyväksytyistä äänistä. Seu-

raavissa vaaleissa heidän äänimääränsä kuitenkin jyrkästi laski. Skandinavian maista näyttää Tanska vähimmin tuntevan kommunismia. Vuoden 1929 vaaleissa tuli kommunistien osalle 1,426,512 hyväksytystä äänestä ainoastaan 3,656 eli 0,3 %. Vuonna 1926 heidän äänimääränsä oli 5,678 eli 0,4 % hyväksytyistä äänistä, vuonna 1920 ensimmäisissä vaaleissa 3,859 eli 0,4 % ja toisissa vaaleissa 5,160, samoin 0,4 %.

Saksassa vuoden 1928 vaaleissa tuli noin 30,7 milj. hyväksytystä äänestä kommunistien osalle lähes 3,3 milj. ääntä eli 10,6 %. Vuoden 1924 ensimmäisissä vaaleissa oli kommunistien saama äänimäärä lähes 3,7 milj. eli 12,6 % ja saman vuoden toisissa vaaleissa 2,7 milj. eli 9,0 % hyväksytystä äänimäärästä. Vuonna 1920 vastaavat luvut olivat ainoastaan 589,454 ja 2,1 %. Ranskassa saivat kommunistit vuoden 1928 vaaleissa lähes 9,4 milj. hyväksytystä äänestä 1,06 milj. eli 11,4 %. Vuonna 1924 oli Ranskan kommunistien äänimäärä noin 876,000 eli 9,8 % hyväksytyistä äänistä. Sveitsissä saivat kommunistit vuoden 1928 vaaleissa 807,472 hyväksytystä äänestä ainoastaa 14,818 eli 1,8 %. Vuonna 1925 heidän äänimääränsä oli 14,837 eli 2,0 % ja vuonna 1922 13,441 eli 1,8

% hyväksytyistä äänistä. Tshekkoslovakista on käytettävissämme tietoja ainoastaan vuodelta 1925, jolloin kommunistit saivat 7,1 milj. hyväksytystä äänestä 941,565 eli 13,3 %.

Muualla kai vielä voidaankin sairautta sietää, sen kehittymistä vähän aikaa seurata mutta meillä ei sellaiseen ole enää varaa vaan on nopea ja perusteellinen parannus hankittava, kuluttavassa tu-

lessa sen viimeinenkin tartuntaa levittävä bas'illi tuhottava.

Tämän pääasian suhteen ei juuri olekaan erimielisyyttä. Väittelyä synnyttää ainoastaan menettelytapa; Lapuan reseptiä pidetään outona, entisistä liian suuresti poikkeavana. Jotkut tahtoisivat vielä kokeilla muilla lääkemääräyksillä, huolimatta siitä, että nykyisin käytetty on ainoa jo tuloksia antanut ja niiden perusteella toivottuun tulokseen johtava.

Lapuan liike — yli maan levinneenä kansanliikkeenä — on kaiken edellisen perusteella ollut tarpeellinen ja on yhä edelleen tarpeellinen. Sen tehtävä päättyy vasta kun kommunismi on maasta poistettu ja valtiovallalla on keinoja, halua ja kykyä sen uudelleen tulemistä ehkäisemään.

Sitä voidaan ehkä muutamista pikupiiirteistään moittia, sen sanonta- ja esiintymistavat eivät ehkä ole diplomaatti- ja seurustelusalongeissa hiottuja. Se on talonpoikaisen karua ja hienostuneille korville karkeaa kuulla, mutta sen ansiot ovat virheitä suuremmat ja ne virheetkin sellaisia, joista ei ennen ole suurta melua pidetty.

Meillä on kahdentoista vuoden aikana tehty kaikki mitä köyhä, itsenäisyytensä ensi askeleita ottava maa voi tehdä kommunismin levenemisen syiksi sanottujen epäkohtien poistamiseksi. Meillä täydellisin sosiaalinen, työväestön oikeuksia ja etuja turvaava lainsäädäntö, pitemmällä oleva kuin mitä muissa vanhemmissa sivistysmaissa vasta tavoitellaan. Meillä on opin-
tiet avoinna kaikille ja yleinen lukutaito takaa jokaiselle tarpeellisen kansalaistietomäärän hankkimisen itseopiskelun avulla pätevän ohjauksen alaisena. Meillä on täydellinen puhe-

paino- ja kokoontumisvapaus; yleinen yhtäläinen äänioikeus ja kansan valitsema yksikamarinen eduskunta, jossa jokaisen kansanluokan ääni ja toivomukset ovat lainsäädännössä vaikuttamassa. Meillä ei ole olemassa mitään hallitsevaa, etuoikeutettu kansanluokkaa, joka sortaisi heikompia, vähävaraisempia, estäisi näitä oikeuksiaan saamasta ja säilyttämästä. Taloudellinen tilanne on ollut verrattain tyydyttävä, työttömyyttä vähemmän kuin rikkaammissa, suuremmissa maissa. Kaikesta huolimatta on kommunismin kylvö tavannut maassamme tähänasti otollisimman maaperän, ehkä sen nykyhetken „aatteellisuuden" naamion takia. Sivistyneelle maailmalle arvoitukseksi muuttuneen Neuvosto-Venäjän synnyttämät „aatteet" ja „opit" ovat eksootisuutensa takia tulleet osalle sivistyneistöämme modernieiksi muotiaateiksi, joilla voi leikitellä kuten monilla muillakin päivänperhosaatteilla; siihen, että kommunismi on vaarallisempaa, tuhoavaa myrkkyä ei ole liioin huomiota kiinnitetty. Tästä seuraa myöskin, ettei kommunisminvastainen propagandakaan ole saanut riittävää laajuutta. Ne harvat järjestöt, jotka ovat sitä harrastaneet, ovat jääneet ilman yleistä tukea ja huomiota, kuten esim. Suomen Suojelusliitto, jonka artikkeleista ja uutisainehistosta suurin osa saa sijaa vain sanomalehtien toimistusten paperikorissa. Kun näin sivistyneistössä, ei työväestöltäkään voi juuri enempää odottaa. Sosialidemokraatit kyllä kerskuvat menestyksellisestä aatteellisesta vastatoiminnastaan, mutta senkin näkyvimpiä tuloksia on ainakin tähän asti ollut sos. demokraattisten järjestöjen ja omaisuuden asteet-

täinen luisuminen kommunistien käsiin.

Yhteiskunnallinen ja aatteellinen kommunismin vastustus on siis ollut enemmän negatiivista kuin positiivista. Aatteen- ja ajatuksenvapauden nimessä on ehkäisty kommunisminvastaisen lainsäädännönkin aikaan saaminen. Hallituksilla, valtiovallalla ei ole ollut keinoja kommunismin julkisesta elämästä poistamiseen silloinkaan kun halua siihen ei ole puuttunut.

Vasta Lapuan liike on saanut muutoksen aikaan. Herättänyt jo paljon tuloksia tuottaneen vastatoiminnan. Sen pakotuksesta on ehkäisty kommunistilehtien ilmestyminen, kommunistijärjestöjen toiminta ja poistettu maanpetoksen valmistelijat eduskunnasta. Sen ansiosta on aikaansaatu kauan odotetut, terveelle kehityksellemme, välttämättömät kommunisminvastaiset lakiehdotukset, tullen osa niistä jo hyväksytyiksi ja vahvistetuiksi. Edelleen on se nostamalla kommunismin vastustamistyöskentelyn päivän tärkeimmäksi kysymykseksi herättänyt kansalaiset välinpitämättömyyden horrostilasta tässä asiassa, saattanut asian pohdinnan ja ajattelun alaiseksi pakottaen jokaisen ratkaisemaan kantansa siihen nähden. Myöskin on se antanut sysäyksen parlamenttimme parantamisy yrityksille, pakottaen puolueet asettamaan ehdokkaikseen parhaat miehensä, kunnialla selviytyäkseen edessä olevasta vaalitaistelusta. Samoin etsimään keinoja parlamenttarissamme ilmenevien epäkohtien poistamiseksi. Maassamme ei ole vielä ilmennyt mitään puoluetta tai järjestöä, joka olisi yhtä lyhyessä ajassa ehtinyt niin paljon aikaan saada. Siksi sen oikeutusta ja tarpeellisuutta ei voi-

da kieltää, enempää kuin muittenkaan historiassa esiintyneitten, kansoja ja valtioita pelastaneitten kansanliikkeiden arvoa ja oikeutusta on pyritty kieltämään. Ja meidän kansanliikkeellämme on vielä se kansamme tyynen ja rauhallisen luonteen mukainen etu, että se on selviytynyt ilman verenvuodatusta, levottomuuksia ja järjestyshäiriöitä, kuten kaikkialla muualla vastaavanlaisia olosuhteissa tapahtuu; ettei se tilapäisestikään ole antanut vallan- ja kunnianhimon houkutella itsään hallituksia syrjäyttämään ja itse sille paikalle astumaan, vaan pysytellen syrjässä voimien mukaan auttaa ja tukee valtiovaltaa sen yrityksissä oikean laillisuuden ja järjestyksen maahan palauttamiseksi.

Kansanliikkeen suuria ansioita ja siinä mahdollisesti löydettäviä pieniä puutteellisuuksia toisiinsa verrattaessa on edellisillä niin ylivoimainen voitto, että jälkimmäisiin ei enää luulisi olevan syytä erikoista huomiota kiinnittää, varsinkin kun suuri osa väitetyistä epäkohdista on vielä enemmän tai vähemmän kysymyksenalaisia, makuasioita, joista ei pitäisi väitellä. Sitäpaitsi on huomattavissa, ettei mikään yritys tässä maailmassa, saatikka siten suuri kansanliike, voi välttää liepeilleen liittyneitä etuiliijoita ja erikoispyyteiden ajajijia, joiden edesottamiset tapahtuvat johdon tietämättä, mutta jotka yleisessä arvostelussa laskeetaan kansanliikkeen tilille.

Kuitenkaan ei arvosteluja ja moitteita ole säästetty, niihin on tahdottu peittää kaikki paras, ja positiivisinkin mitä kansanliikkeessä on ja esiintyy.

Lienee syytä hetkeksi pysähtyä näi-

tä yhä useammin toistuvia moitteita tarkastelemaan.

Alkakaamme vaikka kyydityksistä, „Lapuan lain” kommunisteihin soveltamisesta.

Tätä lakia on jo ammoisista ajoista Pohjanmaalla ja muuallakin sovellettu käytäntöön silloin kun tavallinen laki ja sen edustajat ovat osottautuneet voimattomiksi epäkohtia poistamaan. Pohjanmaan puukkojunkkarien, „häijyjen” vallan lopetti paikkakuntalaisten vastatoiminta, eikä viranomaisilla ollut annettua apua vastaan mitään moitteen sanaa sanottavana. Kieltoain synnyttämän pirtutulvan on monessa lakeuksien pitäjässä paikkakuntalaisten oma-alotteinen toiminta tyrehdyttänyt, eikä tästäkään ole pahastuttu, päinvastoin on viranomaisten puolelta toivottu entistä enemmän samanlaista apua. Vuosikausia ovat jo Pohjanmaan miehet lähettäneet suurisuisimmat kommunistiagitaattorit pitäjänsä rajojen ulkopuolelle, eikä tälle itsesuojelustoimenpiteelle ole aikaisemmin kuin ymmärtävästi hymyilty. Eikö se silloin ollut rikos jos se kerran nyt on sitä? Useiden vaalien alla on Karjalassa käynyt niin, ettei kommunistiagitaattorille ole annettu yösijaa, puhumistilaisuutta eikä ruokaa, vaan on tämänlaisella boikotilla pakoitettu puhdistamaan paikkakunnan tomut jaloistaan. Eikö se ole ollut terroria jos sellainen menettely on sitä nykyisin? Sosialidemokraatit ovat aina puhuneet aatteen takia annettuja vankilatuomioita vastaan. Lapuan miehet kautta maan ovat olleet samaan mieltä: he eivät ole myöskään katsoneet olevan syytä toimittaa kommunistisia „aatteenmiehiä” telkien taa vaan ovat antaneet heille vapaan kyydin suositte-

lemaansa ja ihannoimaansa neuvostoparatiisiin. He ovat menetelleet demokraattien antamien ohjeiden mukaan ja siinä onkin vika, eihän demokraatit koskaan pidä siitä, että heidän aatteitaan ja ohjelmaansa kirjaimellisesti käytäntöön sovelletaan.

Syytetään omavaltaisuudesta ja lain takaaman kansalaisten henkilökohtaisen koskemattomuuden rikkomuksista. Muita omavaltaisuuksia ei kansanliike ole tehnyt kuin ainoastaan Vaasassa kirjapainon rikkomisen, josta on astuttu lain eteen vastaamaan. Muu kommunistien omaisuuden takavarkointi tai valtiolle menetetyksi julistaminen on viranomaisten ja oikeuslaitumien toimeenpanemaa. Henkilökohtaisen vapauden „loukkaaminen” on kohdistunut vain tunnettuihin kommunisteihin, niihin jotka muiden rikollisten asemassa ollen ovat pidätysmääräyksen alaisia ja joiden pidättämisessä laki velvoittaa ja oikeuttaa kansalaisten poliisiviranomaisille apuaan antamaan. Sitäpaitsi Lapuan liikkeen johto on useasti kieltänyt henkilökohtaiset toimenpiteet; jos liikkeen ulkopuolella olevat henkilöt niitä tekevät vastoin kieltoa, ei niistä voitane Lapuan liikettä syyttää enempää kuin on syytetty hallitusta esim. raitiuspoliisien spriin salakuljetukseen osallistumisesta.

Kansanliikkeen vastustajien moitteet lienevät pikemminkin sen harmin aiheuttamat, että kansanliike ei ole tehnyt sellaisia laittomuuksia, joihin todella voisi päästä kiinni ja ryhtyä niiden nojalla sitä teilaamaan. Kansanliikkeen voimannäytekkin, talonpoikaismarssi, meni niin moitteettomasti, ilman mitään häiriötä, että vastustajatkaan eivät voineet olla sitä ihai-

lematta. Talonpoikaismarssi ei mil-lään lailla vaarantanut maan rauhaa ja kansalaisten turvallisuutta, mutta sen olisivat tehneet ne Lapuan liik-keen vastustajat, jotka suunnittelema-la sotaväen käyttämistä talonpoikia vastaan kylmäverisesti tahtoivat syös-tä maan uuteen kansalaissotaan.

Kansanliikettä syytetään vielä, että se tahtoo sanella maalle lait ja se-kaantua valtiovallalle kuuluviin teh-täviin. Sitä ei kansanliike ole koskaan tahtonut. Se on vain pyytänyt halli-tuksilta ja eduskunnilta tarpeellisia lain korjauksia, tarjoutuen niitä tässä tehtävässä kaikilla voimillaan tuke-maan. Kun nämä pyynnöt ovat kaiku-neet kuuroille korville, on ne täytynyt toistaa jyrkemmässä äänilajissa tullak-seen huomioonotetuiksi, tahtomatta silti itse ryhtyä niitä säätämään. Ei-kä pyyntöjen ja toivomusten esittä-minen liene kansanliikkeeltä kielletty, koska se on laissa kaikille yksityisil-le kansalaisille samoin kuin yhtyneil-lekin sallittu.

Vielä moititaan Lapuan liikettä sii-tä, että se tahtoo ohjelmaltaan eri-laiset, eri kansanluokkiin nojautuvat, puolueet yhdistää yhteen kommuni-minvastaiseen rintamaan, ja siten se-kaantuu puolueiden sisäisiin asioihin. On tahdottu sen muodostavan oman puolueensa ja antamaan entisille rau-han omien menettelytapojensa järjes-tämiseen. Tämä on kaikin puolin mah-doton vaatimus. Kun kansanliike pyr-kii poistamaan puoluerikkinäisyyden epäkohtaa parlamentista, voisiko se tehdä sen lisäämällä puolueiden lu-kumäärää entisestään? Sitäpaitsi puo-lueeksi muodostumalla pitäisi sen laa-tia täydellinen ohjelma kaikkiin mui-hinkin kysymyksiin nähden ja hajot-

tamalla huomionsa näiden kesken heikentää toimintaansa pääasian voit-toon viemiseksi. Se menettelytapa oh-si asian pettämistä, kommunismin vastustamisenkin puolueiden riitaka-pulaksi heittämistä. Ja siihen ei ole nykyisin varaa.

Kun kaikki isänmaalliset puolueet ja kansalaiset tunnustavat kommunismin-vastaisen taistelun tarpeellisuuden ja vakuuttavat kukin osaltaan tekevänsä siinä suhteessa voitavansa, kukin omal-ta osaltaan ja osaksi omilla erikoisme-nettelytavoillaan, yhtyvät he siinä täy-dellisesti Lapuan liikkeen ohjelmaan. Näin ollen ei voi täysin ymmärtää yh-teisrintama-ajatukseen saamaa vastus-tusta eikä toisarvoisten syitten nojal-la syrjään, oppisitioasenteeseen vetäy-tymistä. Pikemminkin olisi odottanut kaikkien kilvan kiiruhtavan kansanliik-keen mukana taistelurintamaan kom-munisminvastaisen lakien nopeaksi ai-kaansaamiseksi ja vallitsevan poikke-ustilan lyhentämiseksi laillisiin, nor-maalisiin oloihin pääsyä varten. Syr-jässä seusominen, vastakkaisen asen-teen ottaminen vain pitkistyttää taiste-lua, tekee nopean tuloksen saavutta-misen epävarmaksi sekä pakoittaa kan-sanliikkeen ottamaan myös entistä jyr-kemmän taisteluasenteen rintaman ha-jottajiakin vastaan.

Puolinaisuudella, epäroimisella ei saavuteta koskaan suuria pysyviä tu-loksia; sitä ei voida sietää ainakaan isänmaan ja kansan elämän ja onnen puolesta käytävässä taistelussa. Joko — tahi, muuta valintaa ei ole. Joko isänmaan puolesta tai sitä vastaan. Jokaisen puolueen, jokaisen kansalai-sen, on nyt tehtävä ratkaisu, on liityt-tävä toiseen taikka toiseen. Niin vai-keata kuin se monesta lieneekin, niin

vaikeata kuin tämmöisessä asiassa vallinnan teko siihen tottumattomalle lie-
neekin. Ei voida tyytyä enää ajattele-
maan toisten aivoilla, vaan jokaisen
on ajateltava itse itselleen oma mieli-
pide. Ei riitä omien kotinurkkien kat-
selu, on katsottava asiaa yleisedun,
isänmaan onnen kannalta omat yksi-
tyisnäkökohdat sivuuttaen. Ja kun
tähän päästään, kun maamme
uhkaavan vaaran suuruuden ja sen
kansanliikkeelle antaman velvoituk-
sen ehdoton käsky tajutaan, on
vallinnan teko helppoa. Ei tarvitse enää
pohtia mukana vaiko vastaan: jokai-
nen terveesti ajatteleva, isänmaan ja
kansan parasta harrastava päättää:
mukana, siihen saakka kunnes kansan-
liikkeen suuri asia on saatu loppuun
suoritetuksi ja terveen, normaalin
kehityksen häiriytymätön kulku taattu.

Tällöin joudutaan kyllä koskemaan
puolue-, luokka- ja ryhmäetujen tä-
hänastisiin oikeuksiin. Jos niiden viral-
linen ja tähänastinen kannanotto on
toisensuuntainen, joutuu kansanliik-
keen mukana ja kannalla oleva kaata-
maan kansaamme hajoittavia, eroitta-
via raja-aitoja, ehkä siirtymään toi-
seen puolueeseen, toiseen ryhmään,
jossa voi paremmin nykyistä suurta
asiaamme edistää. Välittämättä puolue-
pomojen kielloista ja niiden taholta
saatavasta moitetulvasta.

Ruotsalainen kansanpuolue on ehkä
enemmän joutunut tätä kokemaan. Pit-
kät ajat on jo saatu surulla todeta
maamme kaikissa vaiheissa suomalais-
ten rinnalla isänmaan puolesta kun-
nialla kamppailleen ruotsinkielisen vä-
estön kantavan nurjaa kilpeä suomen-
kielistä kansanenemmistöä vastaan ja
liittoutuvan muka etujensa suojelemi-
sen takia punaiseen vihollisrintamaan.

Kommunisminvastainen kansanliike he-
rätti nyt sielläkin entisen terveen hen-
gen esiin, kukisti entisen puoluejohta-
jabyrokratian ja joi heidän enemmis-
tönsä jälleen oikeille taistelulinjoille,
kansanliikkeen riveihin. Syntyi uusi
ajatustapa ja uudet tunnukset. Nämä
on selvimmin esittänyt kunnioitettu ku-
vanveistäjäamme Ville Vallgren Hbl:ssä
julkaisemassaan vastalauseessa hänen
ruotsalaiseksi nimittämistään vastaan
sanoessaan, että ne, jotka kutsuvat it-
seään ruotsalaisiksi tai suomenruotsa-
laisiksi, „finländareiksi" ovat ulkoma-
laisia kuten ne jotka ovat ryssiä ja
saksalaisia tässä maassa; se joka on
täällä syntynyt ja pitää Suomea isän-
maanaan, on suomalainen, vaikka hä-
nen äidinkielsä onkin ruotsinkieli,
sanoo itseään ruotsinkieliseksi suoma-
laiseksi eikä ruotsalaiseksi nimittäyty-
en julista itseään ulkomaalaiseksi. Se
on ainoa oikea kannanotto; päinvas-
taisen olisi ruotsinkielisen kansanosan
harkittua itsemurhaa. Täällä he syn-
tyvät, täällä useimmat kuolevatkin ja
täällä elatuksensa ja toimeentulonsa
hankkivat. Ulkomaalaisiksi — ruotsa-
laisiksi — edelleen julistautumalla ja
suomalaista Suomen tasavaltaa hal-
veksien edelleen punaisten liittolaisiksi
jääden, he luopuisivat kaikista täällä
nauttimistaan oikeuksistaan ja eduistaan,
ollen oikeutettu vain siihen mihin
muutkin täällä asuvat ulkomaalaiset
ovat. Lapuan liikkeen mukana olevien
ruotsinkielisten kanta onkin jo toinen.
„Lapporörelsen" nimisessä lentokirja-
sessaan he sanovat, että kun suomen-
kieliset kansanliikkeen kautta tarjoavat
yhteistyötä ja ojentavat kätensä ruot-
sinkielisille, ei ruotsinkielisten käsi saa
enää jäädä taskuun suomenkieliseen
käteän tarttumasta kieltäytyen.

Samoin käy myös työväestön keskuudessa sos. demokraattien agitatioita huolimatta. Kommunistisen terrorin poistuessa uskaltavat toisin ajattelevat luokkavihan syrjäyttäen toisten kansanluokkien kanssa yhteistyötä harrastavat työläiset avata suunsa, liittyä enemmän yhteen ja liittyä kansanliikkeen mukaan työväestönkin pahinta vihollista kommunismia vastaan taistelemaan. Vapaan Työväenliiton vaalijuliste on selvä osoitus tällaisesta isänmaallisesta, terveajatuksisesta suuntautumisesta.

Eivätkä porvaripuolueetkaan ole uutta rajankäyntiä välttäneet. Milloin kansanliike on tahdottu syrjäyttää ja vajota entiselle hyljättävälle ladulle, ovat sen kannattajat raja-aidat kaataen yhtyneet yhteen puolueesta erottamisen uhallakin, tai sitten sijoittamaan luottamustaan ansaitsevia ehdokkaitaan puolueen listoille oikealle kansanvaltaisuudelle ja elinvoimaiselle parlamenttarismille tietä valmistaen.

Tämä kaikki osoittaa leikkauksen tervehdyttävää vaikutusta ja riittävän elinvoiman löytymistä kansassamme tyhjentyvien mätähaavojen täydellistä parantumista takaamaan. Ja sairauskauden sivuutettua, valoisamman mielentilan palattua, näyttäytyy nykyisyyskin toiselta, kestäetty kipu vähäpätöiseltä sekä tuskanhuudot sairaloisen ärtymyksen, ei varomattoman ja aiheettoman kovakouraisen käsittelyn, aiheuttamilta.

Malttamattomien kansalaisten vastoin kieltoja toimeenpanemien kyyditysten ja omavaltaisuuksien edelleen jatkuessa katsoi hallitus olevan syytä antaa syysk. 6 p:nä seuraavan julistuksen:

„Sen tilanteen mukaisesti, mikä viimeksi kuluneen heinäkuun alkupäivinä hallituksen toimeensa astuessa vallitsi, asetti hallitus päämääräkseen maahamme pesiytyneen kommunismin tuhoamisen, valtiollisessa elämässämme ilmaantuneiden epäkohtien poistamisen sekä tasavallan turvallisuuden ja terveen kansalaiselämän lujittamisen. Niitä lainsäädäntötoimia, joita pidettiin välttämättöminä varsinkin ensiksi mainitun päämäärän saavuttamiseksi, ei koossa ollut eduskunta puolestaan kuitenkaan saanut loppuun suoritetuksi, vaan jäivät lakiesitykset lepäämään yli vaalien. Kun uudet edustajavaalit sitten määrättiin toimitettaviksi, on hallituksen omaksumista mainituista päämääristä muodostunut se tunnus, jonka merkeissä kansa nyt käy vaaleihin ratkaisemaan pulmalliseksi muodostunutta sisäpoliittista tilannetta.

Omaksumansa ohjelman mukaisesti hallitus on tällä välin toiminut varsinkin kommunismin tukahduttamiseksi; ja onkin kommunistien julkinen toiminta saatu hillityksi niihin rajoihin, joihin nykyisen lainsäädännön puitteissa on ollut mahdollista. Myöskin kommunistien salainen toiminta yhteiskuntaamme vastaan on ollut tarkan huomion esineenä ja saatu ehkäistykseen siinä määrin, kuin nykyisten lakien rajoissa on käynyt päinsä. Mahdolliset lainsäädäntötoimenpiteet tasavallan turvallisuuden ja terveen kansalaiselämän lujittamiseksi sekä valtiollisessa elämässämme ilmaantuneiden epäkohtien poistamiseksi ovat myöskin tarkan pohdinnan alaisina. Valmistelutyötä tehdään edelleen tarmokkaasti ja kaikki uudistukset suunnitellaan säilyttäen kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksemme perusteet.

Mutta vaikka valtion- ja maanpetoksellisen toiminnan vastustaminen onkin huomattavasti edistynyt, on nykyisessä valtiollisessa ja varsinkin sisäpoliittisessa tilanteessa pulmakysymyksiä, jotka täytyy kiireellisesti selvittää. Kommunismin vastustamisen nimellä tapahtuu edelleenkin väkivallanteoja ja valittomuuksia, jotka eivät voi, eivätkä saa pitemmältä jatkua. Että tällaiset vallattomuudet ja väkivallanteot täytyy lopettaa ja syylliset saattaa rangaistukseen, johtuu ilman muuta asioiden luonnosta ja oikeusjärjestyksen vaatimuksista. Se on myöskin sopusoinnussa hallituksen pyrkimyksen kans-

sa saada kootuksi isänmaallisesti ajattelevat ja toimivat kansalaiset lokakuun 1 ja 2 päivinä tapahtuvissa eduskuntavaaleissa laillisen yhteiskuntajärjestyksen, tasavallan ja sen perusteitten turvaksi maanpetoksellista toimintaa vastaan. Vallattomuudet ja väkivallanteot koituvat myös tällaisen yhteistoiminnan esteeksi, koska erinäiset kansalaispiirit vierittävät syyn niitten toimeenpanosta kommunismin vastaiselle kansanliikkeelle. Se huolestuminen, jonka edelläkerrottu asioitten tila on ympäri maata aiheuttanut, saa aikaan hajaannusta, vaikka kaikkien kansalaisten yhteistoiminta nyt juuri on välttämätöntä.

Hallituksen toiminta nojaa Suomen kansan parhaimpiin vaistoihin ja pyrkimysiin. Kansa, joka on raskain uhrein taistellut itsellensä itsenäisyyden ja vapauden sekä sitkeällä ja tarmokkaalla työllä lujittanut itsellensä arvovaltaisen aseman kansakuntien joukossa, ei saa panna alttiiksi asemaansa ja arvoansa se vuoksi, että eräät kansakunnan jäsenistä ovat vailla vastuuntuntoa.

Tämän johdosta lähetti sisäasiainministeriö kaikille maaherroille seuraavan kiertokirjeen:

„Viranomaisten vastatoimenpiteistä huolimatta on maassa vallitseva kiihtynyt mieliala viime aikoina johtanut tekoihin, jotka eivät ole sallittuja lainalaisessa yhteiskunnassa. Kun puolueiden varsinainen vaalitoiminta tulevan lokakuun 1 ja 2 päivinä tapahtuvia edustajavaaleja varten nyt alkaa, saattaa tapahtua, että kansalaiset eivät aina riittävästi jaksa hillitä itseänsä, vaan ryhtyvät poliittisia vastustajiansa kohtaan lain tuomitsemiin tekoihin. Tämän vuoksi ja vaikkakin ministeriön tiedossa on, että maaherrojen taholta asianomaisille viranomaisille jo aikaisemminkin on huomautettu siitä, että laillista järjestystä on valtakunnassa ylläpidettävä, katsoo ministeriö tarpeelliseksi kehoittaa Teitä vieläkin teroittamaan alaistenne järjestysviranomaisten mieliin, että he mahdollisuuksien mukaan estävät, kaikenlaiset väkivallanteot ja, jos sellaisia kuitenkin tapahtuu, ryhtyvät niitten johdosta sellaisiin poliisi- y. m. toimenpiteisiin, kuin laki edellyttää. Vaalitoimintaan nähden on kuitenkin pidettävä edel-

leen silmällä, ettei sen varjolla harjoiteta valtion- ja maanpetoksellista yhtä vähän kuin muutakaan rikollista toimintaa, vaan että tällainen toiminta, ministeriön 18 päivänä viime heinäkuuta antaman kiertokirjeen mukaisesti, estetään. — Muutoin ja jos ilmaantuu seikkoja, jotka viittaavat siihen, että itse vaalien suoritusta tulitaisiin taholta taikka toiselta häiritsemään, on asiasta ja sen aiheuttamista toimenpiteistä ne ministeriölle heti tiedoitettava.

Ministeri E. V. Kuokkanen.

Osastopäällikkö Esko Heilimo.

Samoin suojeluskuntain päällikkö piiripäälliköille seuraavan käskyn:

Tänään päivätyllä kiertokirjeellä valtakunnan maaheroille on sisäasiainministeriö kiinnittänyt maaherrojen huomiota niihin yksityisiin väkivallantekoihin, jotka tällä hetkellä uhkaavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta maassa. Samalla on sisäasiainministeriö kehoittanut maaherroja alaistensa viranomaistensa kautta huolehtimaan siitä, että kyseessäolevat väkivaltaisuuDET tulevat mikäli mahdollista estetyksi ja jos niitä siitä huolimatta tapahtuu viranomaiset ryhtyvät niitten johdosta sellaisiin poliisi- y. m. toimenpiteisiin kuin laki edellyttää. Niinikään on sisäasiainministeriö nyt kosketellessa kiertokirjeessä huomauttanut välttämättömyydestä valvoa, ettei vaalitoiminnan aikana lain turvaamaa vaalivapautta loukata ja ettei tämän vaalivapauden varjolla sallita harjoittaa valtion- ja maanpetoksellista, yhtävähän kuin muutakaan rikollista toimintaa.

Suojeluskuntajärjestöstä 22 p:nä joulukuuta 1927 annetun lain 1. § säättää, että suojeluskuntajärjestö on olemassa isänmaan ja sen laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustukseksi. Tähän lainkohtaan nojaten kehoitan Teitä osaltanne huolehtimaan siitä, että alaisenne suojeluskunnat tässä mielessä myötävaikuttavat yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi valtakunnassa ja tarvittaessa avustavat maaherroja heidän täyttäessään sisäasiainministeriön edellämainitussa kiertokirjeessä antaman määräyksen.

Suojeluskuntain päällikkö

L. Malmberg.

Esikuntapäällikkö V. H. Palojärvi.

Samana päivänä S. T. T:lle antamassaan haastattelussa pääministeri selosti myös hallituksen lähiohjelmaa mainitsemalla.

„Nykyisten vaikeuksien perussyynä on kommunistien maassa jo kauan harjoittama rikollinen toiminta. Se se on, joka on saanut kansan liikkeelle — kansan itsesäilytysvaisto on reagoinut; tämä perussyynä on saatava poistetuksi. Kommunismi on saatava hävitetyksi tästä maasta. Nämä lakiehdotukset, niin tärkeät kuin ne ovatkin, eivät yksinään riitä hävittämään kommunistien toimintaa ja tervehtyttämään nykyistä valtiollista elämää. Tarvitaan enemmän. On otettava harkittavaksi sellaisia muutoksia vaalijärjestelmään nähden, etteivät kommunistit naamioituneinaan pääse eduskuntaan, ja sitä tietä maan asioista määräämään. Tämä on käsitykseni mukaan oleva täysin mahdollista, silti rajoittamatta kansalaisten yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta. Siinä suhteessa on otettava harkittavaksi m. m. jo aikaisemmin keskustelun alaisena ollut kysymys, olisiko ehkä luovuttava suhteellisista vaaleista suurissa vaalipiireissä, ja siirryttävä esim. yhdenmiehen vaalipiireihin maaseudulla ja pienissä kaupungeissa sekä suurissa kaupungeissa listavaaleihin.”

Tästä on jo hallituksessa ollut valmisteluja. Kun köyhyys on kommunismin erinomainen liittolainen, on hallitus myöskin pitävä silmällä maan taloudellisten olojen parantamista. Myöskin Koetetaan lisätä kansan puolustustahtoa ja parantaa puolustuslaitostamme. Samoin valmistellaan esitystä työmaaterrorin poistamiseksi.

Vaikka Lapuan liikkeen valtuuskunta ei, asiaa jo parissa julkilausumassaan tehostettuaan, vielä antanutkaan uutta kyyditysten ja oma-aputoiminnan lakkauttamista koskevaa julkilausumaa, on se tarkasti valvonut, ettei sen tietien tämmöistä saa tapahtua. Mutta tätä tehtävää on vaikeuttanut se, ettei se ole saanut eräiden määräävässä asemassa olevien kannatusta ja siten estää näiden teoillaan kansa-

laisten mieliä kiihdyttämästä. Kuten Uudenmaanläänin maaherran, kenraali Jalanderin, joka saatuaan tiedon Lohjan kauppalaissa tehdystä kommunistien vaaliluetteloista poistamisesta, kiiruhti julkisuudessa ilmoittamaan asettavansa vaalilautakunnan tästä syytteeseen, kuten sittemmin tekikin. Oikeus havaitsi vaalilautakunnan rikkomuksen varsin vähäiseksi, mutta kumminkin se nostatti joukon vastalauseita ja moitteita maaherran menettelyä vastaan. Tätä vielä laajensi hänen nostamansa syyte „Aktivisti” lehteä vastaan kunnianloukkauksesta erään lehdessä olleen, sanamuodoltaan vähemmän harkitun, maaherran toimenpidettä arvostelevan kirjoituksen johdosta. Nämä kaikki ovat olleet omiaan rohkaisemaan jo lamaantuneitten kommunistien mieliä ja rohkaisemaan heitä yhä edelleen pysyttelytymään julkisessa elämässä, samoin kuin antamaan malttamattomimmille käsityksen, ettei kommunistien julkista toimintaa voi ehkäistä kuin entisenlaatuisen oma-aputoiminnantietä. Tämä käsitys on yhä uudistuvissa kyydityksissä tai yrityksissä kyllin selvästi ilmennyt.

*

Kenelläkään, Lapuan liikkeen kannattajalla enempää sen „laillisuuden nimessä” vastustajallakaan, ei liene halua nykyisen ylimenokauden jatkamiseen, Mitä nopeammin ja kivottomammin päästään normaalsiin, laillisiin oloihin, sitä parempi. Tämä on mahdollista ainoastaan kansanliikkeen viittomaa tietä.

Pikkusiihin perustuva vastustus, vastaliikkeen nostattaminen, voi lykätä yhä kauemmaksi jo liian kauan viipyneen lainsäädännäntäydentämisen, teh-

dä edelleen mahdolliseksi kommunistien julkiseen elämään osallistumisen ja sitä tietä elättää loppuviksi toivottuja omavaltaisuuksia. Liiallinen laillisuuden harrastaminen estää näin ollen laillisuuteen pääsemistä, yhteisymmärryksen ja eheytyksen syntymistä, hajottaa yhteiskuntaa säilyttävää kommunisminvastaista rintamaa sen lujittamisen sijasta. Vie yhä kauemmaksi yhteisestä päämäärästä Moskovan ja sen apurien iloksi. Mutta yhtymällä, kaikin voimin tukemalla kansanliikettä, saadaan epäkohdat poistetuksi ja nopea, täydellinen tervehtyminen aikaan.

Saadaanko tämä?

Siitä on jokainen kansalainen nyt osaltaan vastuussa.

Varsinkin maamme suurimman puolueen — nukkuvain puolueen — jäsenet. Heidän eduskuntavaaleista poissäämisensä on edistänyt liian vahvan vasemmiston, liian suuren edesvastuuttoman ja positiiviseen työskentelyyn kykenemättömän edustajamäärän pysymistä eduskunta työtä heikentämässä, lainsäädännön oikealle tolalle saattamista hidastamassa ja siten parlamentaarista, kansanvaltaista valtiojärjestystämme heikontamassa, antaen aihetta epäilyksiin parlamentarismien kyvyttömyydestä maan asioita oikein hoitamaan.

Vuosisatojen työllä, taistelulla ja kärsimyksillä hankittu, verin lunastettu oikeusperintömme, kansanvaltainen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme ei saa enää tämmöisen syyn takia joutua vaaraan. Lapuan liikkeen päämääränä on sen suojaaminen ja entisestään elinvoimaisemmaksi kehittäminen. Tässä työssä voi sitä jokainen kansalainen tukea, pitämällä nyt huolen, että per-

soonallinen vastuu, kyky, asetetaan puoluevastuun ja äänestyskoneen tilalle, auttamalla äänillään eduskuntaan kommunismivastaisen lainsäädännön aikaansaamisen — samoinkuin muut tarpeelliset parannukset — takaavan riittävän eduskuntaenemmistön. Silloin on myrkyttävä mätä poistettu; ei tarvitse kauempaa kansanliikkeen suoritettaman operation kivuissa väänteleviä, terveys ja hyvinvointi pääsee pian vallitsemaan.

Mitä näköaloja tällöin eteemme avautuu, on Turun Yliopiston rehtori V. A. Koskenniemi äsken pitämässään syyslukukauden avajaispuheessaan kuvannut:

Kun on kysymyksessä kansakunnan kalleimmat arvot, olisi pienikin vaara kyllin suuri torjuttavaksi. Todistaa hyvää kansasta, että sen itsepuolustusvaisto on noussut niin voimakkaana ja niin laajalla rintamalla tätä vaaraa poistamaan.

Kommunistinen propaganda ei ole uhannut vain valtiollista olemassaoloamme — kyllin synkkä uhka jo sekin —, se on uhannut kaikkia niitä elämänarvoja, jotka olemme länsieurooppalaisessa kultuuriyhteydessä perineet, joille olemme antaneet oman kansallisen muotomme ja joiden säilyttäminen ja kartuttaminen on kaikkien henkisten ponnistustemme yhteinen tarkoitus. Idästä päin lingottu vanha historiallinen iskusana „Finis Finlandiae” on kummitellut niiden uusien aseiden takana, sen maamme rajojen ulkopuolelta johdetun propagandan takana, jolla tätä maata vuoden 1918:n jälkeen on järjestelmällisesti tahdottu uudelleen vallata. On tervehdittävä ilolla sitä tosiasiaa, että Suomen vapaa talonpoika on perinnäistavalleen uskollisena päättävästi noussut pysädyttämään tämän hiljaisen valtausyrityksen ja että laajat kansalaispiirit puolueihin katsomatta ovat yhtyneet yhteiseen rintamaan uhkaavaa vaaraa vastaan.

Se on idealististen, yleisisänmaallisten tarkoitusperiensä ympärille ryhmitänyt ensi kerran vapaustaistelumme jälkeen eri, kansalaisryhmiä puoluetunnustuksiin katsomatta. Tätä ei voi olla pitämättä myöskin kulttuurivoittona, sillä pieni kansa, kuten meidän kansamme, tarvitsee kootut voimansa kestävimpiin ja merkitsevimpiin sivistyksellisiin saavutuksiinsa. Olisi ihme, jollei se mieliala, joka valtiollisessa elämässämme niin tehokkaalla tavalla on murtautunut läpitse ja uudistanut ja puhdistanut valtiollista ilmakehäämme, tuottaisi hedelmiä myöskin puhtaasti kulttuurisella alalla. Sillä kuinka yksilöllistä luova kulttuurityö luonteeltaan useassa tapauksessa onkin, saa se kuitenkin kollektiiv-

visista kansanliikkeistä ravintoa ja voimaa. Mitä kansansielussa syvintä ja voimakainta tapahtuu etsiä näkymättömiä kanavia pitkin kulttuuritoiminnan erikoistuneimmillekin aloille niitä hedelmöittäen."

Mutta mihin joudutaan, jos Lapuan liikkeen vastustajat voittavat, jos entinen suunta ja asiainhoito pääsee jälleen valtaan? Siitä on paras olla enempää puhumatta.

Siksi:

Kaikkien kansalaisten yhteistoimin Lapuan liikkeen ohjelmaa sen viimeistä kirjainta myöten toteuttamaan.

Isänmaan rauhan ja onnen nimessä.